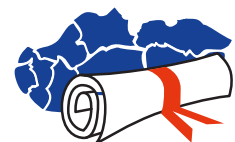

Posilnenie úlohy vysokých škôl v regiónoch

HEREG

Martina Hanová, Fakulta ekonomiky a manažmentu SPU v Nitre
Danka Moravčíková, Fakulta ekonomiky a manažmentu SPU v Nitre
Štefan Rehák, Národohospodárska fakulta EU v Bratislave
Libor Vozár, Fakulta prírodných vied UKF v Nitre

Posilnenie úlohy vysokých škôl v regiónoch

Autori štúdie (v abecednom poradí)

Martina Hanová, Fakulta ekonomiky a manažmentu SPU v Nitre

Danka Moravčíková, Fakulta ekonomiky a manažmentu SPU v Nitre

Štefan Rehák, Národohospodárska fakulta EU v Bratislave

Libor Vozár, Fakulta prírodných vied UKF v Nitre

Táto publikácia je hlavným výstupom projektu HEREG – Posilnenie úlohy vysokých škôl v regiónoch (Strengthening the Impact of Higher Education in the Regions, 559187-EPP-1-2014-1-SK-EPPKA3-BOLOGNA), ktorý bol podporený v rámci uzavretej výzvy programu Erasmus+ „Podpora implementácie reforiem EHEA.“ Prostredníctvom výzvy Európska komisia posilnila reformu vysokoškolského vzdelávania v krajinách Európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania EHEA. Koordinátorom projektu bolo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, sekcia vysokých škôl a partnerom SAAIC – Národná agentúra programu Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu. Projekt prebiehal v rokoch 2014-2016 a finančne ho podporili Európska komisia a MŠVVaŠ SR.

Jozef Jurkovič

generálny riaditeľ sekcie vysokých škôl,
koordinátor projektu za Ministerstvo školstva, vedy,
výskumu a športu SR

Katarína Šmálová

koordinátorka projektu za SAAIC - Národnú
agentúru programu Erasmus+ pre vzdelávanie
a odbornú prípravu

Obsah

1.	Predhovor	9
2.	Zhrnutie	9
2.1	Vysoké školy a regionálny rozvoj: Aké aktivity?	9
2.2	Regionálny rozmer vysokého školstva v SR	11
2.3	Vysoké školy a regionálny rozvoj: praktické skúsenosti v SR	11
2.4	Vysoké školy a regionálny rozvoj: regionálne špecifiká	12
2.5	Vysoké školy a regionálny rozvoj: odporúčania pre politiku	13
3.	Vysoké školy a regionálny rozvoj	17
3.1	Vysoké školy a ich tri úlohy	17
3.2	Hodnotenie vplyvov vysokých škôl na regionálny rozvoj: vybrané štúdie	18
4.	Návrh systému identifikovania aktivít vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja	23
4.1	Vzdelávanie s cieľom zlepšenia zručnosti a kvalifikácie pracovnej sily	24
4.2	Výskum orientovaný na zvýšenie technologickej úrovne a inovácií vo firmách	27
4.3	Komunitný rozvoj s cieľom zlepšiť sociálnu súdržnosť, kvalitu života, životného prostredie a dosiahnuť lepšie fungujúce inštitúcie	30
5.	Regionálny rozmer vysokého školstva v SR	33
5.1	Regionálne trendy vo VŠ: študenti	34
5.2	Regionálne trendy vo VŠ: absolventi	37
5.3	Regionálne trendy vo VŠ: veda a výskum	39
6.	Aktivity vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja v SR a príklady dobrej praxe	43
6.1	Vzdelávanie	44
6.1.1	Zosúladenie s potrebami regionálneho trhu práce	44
6.1.2	Zvýšenie participácie verejnosti na vzdelávaní v miestnej a regionálnej pôsobnosti	45
6.1.3	Podpora podnikateľskej aktivity	48
6.1.4	Hodnotenie oblasti Vzdelávanie	50
6.2	Veda, výskum a inovácie	51
6.2.1	Zvýšenie spolupráce vysokých škôl a firiem pôsobiach v regióne	51
6.2.2	Zvýšenie inovatívneho podnikania v regióne	53
6.2.3	Komercializácia intelektuálneho vlastníctva a vybavenia	56
6.2.4	Hodnotenie oblasti Veda, výskum a inovácie	57
6.3	Komunitný rozvoj	58
6.3.1	Využívanie kultúrnej a športovej infraštruktúry a podujatia pre verejnosť	58
6.3.2	Hodnotenie oblasti Komunitný rozvoj	62
7.	Prípadové štúdie regiónov SR	63
7.1	Bratislavský kraj	65
7.1.1	Charakteristika vysokého školstva v regióne	65
7.1.2	Reflexia tretej úlohy vysokých škôl	68
7.1.3	Skúsenosti v oblasti prepojenia vzdelávania s trhom práce	69

7.1.3	Zhodnocovanie výsledkov výskumu v kontexte spolupráce s praxou	69
7.1.4	Spolupráca vysokých škôl s aktérmi regionálneho rozvoja: príležitosti, bariéry a výzvy	69
7.2	Západné Slovensko	70
7.2.1	Charakteristika vysokého školstva v regióne	70
7.2.2	Reflexia tretej úlohy vysokých škôl	73
7.2.3	Skúsenosti v oblasti prepojenia vzdelávania s trhom práce	73
7.2.4	Zhodnocovanie výsledkov výskumu v kontexte spolupráce s praxou	74
7.2.5	Iniciatívy vysokých škôl v kultúrnej, sociálnej a environmentálnej oblasti	74
7.2.6	Spolupráca vysokých škôl s aktérmi regionálneho rozvoja: príležitosti, bariéry a výzvy	75
7.3	Stredné Slovensko	75
7.3.1	Charakteristika vysokého školstva v regióne	75
7.3.2	Reflexia tretej úlohy vysokých škôl	78
7.3.3	Skúsenosti v oblasti prepojenia vzdelávania s trhom práce	78
7.3.4	Zhodnocovanie výsledkov výskumu v kontexte spolupráce s praxou	79
7.3.5	Iniciatívy vysokých škôl v kultúrnej, sociálnej a environmentálnej oblasti	80
7.3.6	Spolupráca vysokých škôl s aktérmi regionálneho rozvoja: príležitosti, bariéry a výzvy	80
7.4	Východné Slovensko	81
7.4.1	Charakteristika vysokého školstva v regióne	81
7.4.2	Reflexia tretej úlohy vysokých škôl	84
7.4.3	Skúsenosti v oblasti prepojenia vzdelávania s trhom práce	85
7.4.4	Zhodnocovanie výsledkov výskumu v kontexte spolupráce s praxou	85
7.4.5	Iniciatívy vysokých škôl v kultúrnej, sociálnej a environmentálnej oblasti	86
7.4.6	Spolupráca vysokých škôl s aktérmi regionálneho rozvoja: príležitosti, bariéry a výzvy	86
8.	Odporúčania pre tvorbu politiky	89
9.	Použitá literatúra	91
	Príloha A: Klasifikácia aktivít vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja a návrh indikátorov	92
	Príloha B: Výstupy z dotazníkového prieskumu	94
	Respondenti	94
	Oblasť - Vzdelávanie	97
	Zosúladenie s potrebami regionálneho trhu práce	97
	Zvýšenie participácie verejnosti na vzdelávaní v miestnej a regionálnej pôsobnosti	100
	Podpora podnikateľskej aktivity	102
	Hodnotenie oblasti Vzdelávanie	103
	Oblasť - Veda a výskum/inovácie a transfer technológií	104
	Zvýšenie spolupráce vysokých škôl a firiem pôsobiacich v regióne	104
	Zvýšenie inovatívneho podnikania v regióne	110
	Komercializácia intelektuálneho vlastníctva a vybavenia	111
	Hodnotenie oblasti Veda a výskum / Inovácie a TT	113
	Oblasť - Regionálny/komunitný rozvoj	114
	Zvyšovanie kultúrnej a športovej infraštruktúry	114
	Hodnotenie oblasti Regionálny/komunitný rozvoj	116

Spolufinancované z programu Európskej únie Erasmus+

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej komisie. Táto publikácia reprezentuje výlučne názor autorov a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

1. Predhovor

Vzdelanie, výskum, vývoj a inovácie sú vo všeobecnosti považované za kľúčové pre úspešnú budúcnosť krajiny, ale aj jednotlivca. V prípade vysokých škôl často diskutujeme o otázke kvality vysokoškolského vzdelávania, jeho prepojenia na potreby trhu práce a postupne sa stále viac zamýšľame aj nad otázkou pripravenosti absolventov vysokých škôl na výzvy, ktorým bude naša spoločnosť čeliť v budúcnosti. Druhou, často diskutovanou témou je veda, ktorá je kľúčová pre univerzitné vzdelávanie, osobitne ak sú do objavovania nových vedomostí zapojení priamo študenti.

V menšej miere v súčasnosti diskutujeme, aká je úloha vysokých škôl pri rozvoji spoločnosti a ako môže byť využitý potenciál vysokých škôl pri zlepšovaní kvality života našich občanov. Tým nemyslím abstraktnú rovinu, keď podľa štatistík občan s vyšším vzdelaním má vyššiu pravdepodobnosť pre lepšie uplatnenie sa na trhu práce, či skutočnosť, že výsledky akademického výskumu v horizonte niekoľkých rokov až desaťročí môžu prispieť k technologickej revolúcii či tvorbe nového ekonomického odvetvia. Otázka, ktorá nás na ministerstve zaujíma, je, ako môžu vysoké školy a vedomosti, ktorými disponujú vysokoškolskí učitelia, vedci, či inovačný potenciál študentov byť využité pri zlepšovaní kvality života jednotlivcov naprieč našimi regiónmi. Ako môžu byť vysoké školy aktívnejšie zapojené do života komunity, či prispieť k lepšiemu fungovaniu občianskej spoločnosti? Môžu vysoké školy zameraním svojej výskumnej činnosti prispieť k riešeniu konkrétnych a aktuálnych problémov na miestnej či celospoločenskej úrovni?

Práve na takzvanú tretiu úlohu vysokých škôl v spoločnosti sa zameria projekt Posilnenie úlohy vysokých škôl v regiónoch, ktorého záverečnú štúdiu práve čítate. V spolupráci s odborníkmi z vysokoškolského prostredia sa ministerstvo pokúsilo zmapovať súčasné aktivity vysokých škôl, ktorými prispievajú k rozvoju našej spoločnosti a k hľadaniu riešení na problémy, ktorým čelíme. Tieto aktivity sú dané do širšieho kontextu a sú doplnené o konkrétne príklady dobrej praxe za jednotlivé regióny Slovenska.

Spoločnosť ako celok si niekedy málo uvedomuje, aké rôzne služby pre ňu vysoké školy zabezpečujú, resp. ako svojimi aktivitami vysoké školy prostredníctvom svojich jednotlivých zamestnancov pomáhajú k riešeniu celospoločenských či miestnych problémov. Či už ide o poskytovanie ďalšieho vzdelávania formou univerzít tretieho veku či organizovanie detských univerzít, rôznych popularizačných aktivít, ktoré vytvárajú pozitívny vzťah spoločnosti k vede a k poznaniu, ktoré je možné následne využiť či už v liečbe, k efektívnejšej a ekologickejšej výrobe, ale aj na nové nastavenie spoločenských noriem. Pri aktívnej spolupráci vysokých škôl s miestnou a regionálnou samosprávnou majú študenti možnosť podieľať sa na identifikovaní problémov spoločnosti a hľadaní vhodných riešení uplatnením svojich teoretických poznatkov. V neposlednom rade, tento prístup je možné aplikovať aj v spolupráci s malými a strednými podnikmi, ktoré prostredníctvom inovácií a spolupráce s akademickou komunitou môžu rozširovať svoje podnikanie a zachovať si svoju konkurencieschopnosť.

Ministri štátov zapojených do bolonského procesu, ktorí sú zodpovední za vysoké školstvo, už v rámci Komuniké z Bukurešti zdôraznili úlohu celoživotného vzdelávania ako dôležitého prvku umožňujúceho prispôbiť sa jednotlivca meniacim sa požiadavkám pracovného trhu a kľúčovú úlohu vysokých škôl pri poskytovaní tohto vzdelávania a regionálneho rozvoja prostredníctvom neustáleho rozvoja kľúčových kompetencií občanov a spolupráce pri zabezpečovaní vzdelávania s rôznymi partnermi.

Na európskej úrovni sa v súčasnosti v rámci diskusie o modernizácii vysokého školstva rovnako otvára otázka úlohy vysokých škôl ako predpokladu pre vytvorenie fungujúceho inovačného systému, v ktorom by práve vysoké školy mali byť kľúčovými regionálnymi inovačnými centrami. Som rád, že aj prostredníctvom tejto štúdie môžeme prezentovať existujúce spolupráce, ktoré máme na Slovensku. Čo pre nás zostáva výzvou, je lepšie informovanie spoločnosti o pozitívnom vplyve nášho vysokoškolského prostredia na kvalitu života našej spoločnosti a lepšie prezentovanie aktivít a iniciatív, do ktorých sa vysoké školy zapájajú. Aj vďaka zrealizovanému projektu sme sa vydali na zaujímavú cestu, ktorá umožní spoločnosti si lepšie uvedomiť, akým potenciálom sú pre nás naše vysoké školy. V spolupráci s partnermi som odhodlaný hľadať spôsoby podpory pre aktívnu účasť našich vysokých škôl na hľadaní riešení, ktoré skvalitnia fungovanie našej spoločnosti.

Peter Plavčan
minister školstva, vedy, výskumu a športu SR

2. Zhrnutie

Socioekonomický rozvoj regiónov tradične závisí od aktivít štyroch kľúčových aktérov: firiem, domácností, vlády a vysokých škôl. Viacero štúdií zdôrazňuje, že vysoké školy sú považované za aktéra, ktorý môže v súčasnosti významným spôsobom ovplyvniť konkurencieschopnosť regiónov. Turbulentný vývoj globálnej ekonomiky kladie nové nároky na ľudí, firmy a verejný sektor a vyžaduje si zmeny na regionálnej úrovni. Tie sa týkajú nárokov na nové kvalifikácie a zručnosti pracovnej sily a jej kreativitu, nové technológie a inovácie. Zároveň sa otvárajú spoločenské výzvy, na ktoré musia regióny reagovať, akými sú zmeny v oblasti životného prostredia, klimatické zmeny, boj so sociálnou exklúziou či migrácia a s ňou súvisiace kultúrne konflikty.

Okrem vzdelávania a výskumu, ktoré patria k dvom hlavným úlohám vysokých škôl v spoločnosti, sa pridáva tretia, ktorou je angažovanie sa v regionálnom rozvoji. Na Slovensku sa diskusia o vysokom školstve doteraz zameriavala na oblasť vzdelávania a výskumu z pohľadu dosahovania národohospodárskych cieľov, regionálnej dimenzii sa nevenovala dostatočná pozornosť. Pritom však výskum ukázal, že podstatná časť vplyvov vysokých škôl je práve v jej blízkom okolí. Preto má táto štúdia za cieľ:

- spracovať prehľad a vytvoriť klasifikáciu aktivít vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja,
- analyzovať vývoj vysokého školstva v regiónoch SR,
- uskutočniť prieskum aktivít vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja v SR,
- naštartovať diskusiu o význame vysokých škôl pre rozvoj regiónov a lepšom využití ich potenciálu pre rozvoj regiónov v SR,
- formulovať rámcové odporúčania pre tvorbu politiky.

Rozsah a zameranie tejto štúdie neumožňovali podrobné kvantifikovanie regionálnych vplyvov vysokých škôl a ani priame porovnávanie vysokých škôl navzájom. V tejto oblasti neexistuje systematický zber údajov, ktoré by umožnili takýto výskum. Jedným z výstupov štúdie je však návrh indikátorov, ktoré môžu slúžiť na exaktnejšie dokumentovanie vplyvov vysokých škôl v budúcnosti.

Štúdia sa naopak zamerala hlavne na mapovanie aktivít, ktoré slovenské vysoké školy realizujú v štyroch agregovaných regiónoch SR (bratislavský región, región západ, stred a východ). Štúdiu rozdeľujeme do šiestich hlavných častí. V kapitole 3 a 4 sa opierame o prehľad aktivít vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja v zahraničí. V kapitole 5 poskytujeme základný prehľad o vývoji vysokého školstva v SR v regiónoch SR na základe dostupných štatistických údajov. Nasledujúce dve kapitoly sú založené na informáciách získaných dotazníkovým prieskumom vysokých škôl v SR, zorganizovaním fokusových skupín so zástupcami vysokých škôl a ostatných regionálnych aktérov v štyroch regiónoch SR a informáciami získanými z voľne dostupných zdrojov. Nakoniec v ôsmej kapitole uvádzame odporúčania pre tvorbu politiky týkajúcej sa vysokého školstva v SR a regionálneho rozvoja. V prílohách uvádzame klasifikáciu aktivít vysokých škôl s navrhovanými indikátormi a podrobné výsledky dotazníkového prieskumu.

2.1 Vysoké školy a regionálny rozvoj: Aké aktivity?

Vysoké školy uskutočňujú množstvo aktivít, ktoré sa viažu na potreby pracovnej sily, firiem a majú vplyv na kvalitu života obyvateľov regiónu. Vysoké školy svojimi aktivitami v oblasti vzdelávania prispievajú k zvýšeniu

kvalifikácie a zručností pracovnej sily. Výskum a vývoj zvyšuje technologickú úroveň a inovácie vo firmách. Nakoniec školy realizujú komunitné aktivity, ktoré zvyšujú sociálnu súdržnosť obyvateľov, kvalitu života a zlepšujú životné prostredie a tiež kvalitu regionálnych inštitúcií.

Medzi hlavné štúdie, v rámci ktorých sa uskutočnil prehľad aktivít vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja, patria tie, ktoré publikovali OECD a Európska komisia. OECD v roku 2007 publikovalo správu Vysokoškolské vzdelávanie a regióny: Globálne konkurencieschopné, lokálne angažované (*Higher Education and Regions: Globally Competitive, Locally Engaged*). V nej sa autori zamerali na motiváciu regionálnej angažovanosti vysokých škôl a na identifikovanie finančných, inštitucionálnych a manažérskych bariér. V roku 2011 publikovala Európska komisia správu Spájanie univerzít na regionálny rast: praktický sprievodca (*Connecting Universities to Regional Growth: A practical guide*). Jej cieľom bolo pomôcť verejným orgánom podporiť aktívne zapojenie univerzít a ostatných vysokoškolských inštitúcií do regionálnych inovačných stratégií pre inteligentnú špecializáciu, do spolupráce s výskumnými centrami, firmami a partnermi občianskej spoločnosti. Súčasne sme čerpali zo štúdií, ktoré sa zamerali na definovanie súboru indikátorov ako napr. *European Indicators and Ranking Methodology for University Third Mission* (Projekt 3M) a Meranie aktivít vo oblasti tretej úlohy: Záverečná správa pre Russelovu skupinu univerzít (*Measuring Third Stream Activities Final Report to the Russell Group of Universities*) (SPRU, 2002).

Na účely tejto štúdie, ktorá skúmala aktivity slovenských vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja v SR, sme navrhli rozdeliť aktivity vysokých škôl do troch oblastí. V nich klasifikujeme aktivity do podrobnejších skupín:

1. Vzdelávanie s cieľom zlepšenia zručnosti a kvalifikácie pracovnej sily:

- a. zosúladenie s potrebami regionálneho trhu práce,
- b. udržanie absolventov v regióne,
- c. zvýšenie participácie miestneho obyvateľstva na vzdelávaní,
- d. podpora podnikateľskej aktivity v regióne.

2. Výskum orientovaný na zvýšenie technologickej úrovne a inovácií vo firmách:

- a. zvýšenie spolupráce vysokých škôl a regionálnych firiem,
- b. zvýšenie inovatívneho podnikania v regióne,
- c. komercializácia intelektuálneho vlastníctva a vybavenia.

3. Komunitný rozvoj s cieľom zlepšiť sociálnu súdržnosť, kvalitu života, životného prostredie a dosiahnuť lepšie fungujúce inštitúcie:

- a. zvýšenie občianskej participácie v regióne,
- b. zlepšenie vybavenosti v oblasti kultúrnej a športovej infraštruktúry v regióne,
- c. demonštračné aktivity.

V oblasti **vzdelávania s cieľom zlepšenia zručnosti a kvalifikácie pracovnej sily** zahrňujeme aktivity, ktoré sa týkajú zosúladenia s potrebami regionálneho trhu práce, udržania absolventov v regióne s cieľom zvýšenia participácie miestneho obyvateľstva na vzdelávaní. Medzi hlavné aktivity, ktoré uskutočňujú vysoké školy na účely zosúladenia s potrebami trhu práce, patria napr. prieskumy (budúcich) potrieb zamestnávateľov, stáže študentov vo firmách, transformácia vzdelávacích programov v spolupráci s potenciálnymi zamestnávateľmi alebo sponzorovanie študentov firmami. Medzi príklady aktivít zameraných na zvýšenie participácie lokálnych obyvateľov patria napr. špecializované vzdelávacie programy pre lokálnych obyvateľov, ďalšie vzdelávanie alebo vzdelávacie programy pre ohrozené skupiny. Udržanie absolventov v regióne podporujú najmä retenčné programy pre absolventov.

Druhá oblasť aktivít sa zameriava na **výskum orientovaný na zvýšenie technologickej úrovne a inovácií vo firmách**. V prvom rade sa aktivity vysokých škôl zameriavajú na zvýšenie spolupráce s regionálnymi firmami prostredníctvom spoločných výskumných projektov s regionálnymi firmami, kontraktovaného výskumu, ale aj aktivitami, ktoré nepriamo podporujú inovačné aktivity firiem, ako sú napr. poskytovanie konzultačných služieb alebo podpora mobility pracovníkov medzi firmami a vysokými

školami. Podpora zakladania firiem študentmi, absolventmi alebo akademickými pracovníkmi, vybudovanie technologických inkubátorov a vedeckých a technologických parkov a podpora spin-off a start-up firiem smerujú k zvýšeniu inovatívneho podnikania. Školy sa tiež zameriavajú na komerčné využitie intelektuálneho vlastníctva a vybavenia vysokej školy. Ponúkajú služby v oblasti licencovania intelektuálneho vlastníctva, technológií a prenájom zariadení. S tým sa spájajú informačné, právne a obchodné služby.

Nakoniec vysoké školy podporujú **komunitný rozvoj s cieľom zlepšiť sociálnu súdržnosť, kvalitu života, životného prostredia a dosiahnuť lepšie fungujúce inštitúcie**. Na školách pôsobí množstvo občianskych združení, ktoré realizujú dobrovoľnícke projekty pre miestnych obyvateľov, školy ponúkajú svoju športovú alebo kultúrnu infraštruktúru verejnosti, prevádzkujú nemocnice a samy organizujú podujatia pre ľudí v meste a širšom okolí.

Výstupom tejto časti bol aj návrh indikátorov, ktoré umožňujú hodnotiť kvalitu resp. dopad uskutočňovaných aktivít vysokých škôl, ktoré uvádzame v prílohe A. Súčasne sme aktivity dokumentovali prostredníctvom príkladov dobrej praxe zo zahraničia.

2.2 Regionálny rozmer vysokého školstva v SR

V roku 2014 pôsobilo na Slovensku 36 vysokých škôl so 131 fakultami, pričom podstatná časť sú verejné vysoké školy. Spolu 19 miest je sídlom fakulty vysokej školy. Hoci je vysoké školstvo zastúpené v každom regióne, až tretina vysokých škôl pôsobí v Bratislavskom kraji. Vysoké školstvo zaznamenávalo do roku 2009 masívny až trojnásobný nárast počtu študentov oproti začiatku 90. rokov. Je to tak výsledok rozvoja ponuky a dostupnosti vysokoškolského vzdelávania, ako aj rastu dopytu, ktorý súvisí s demografickými procesmi a vyšším záujmom o vzdelávanie (najmä v externej forme). Pokles po roku 2009 bol hlavne v externej forme vzdelávania a menej sa dotkol bratislavského regiónu. Tento trend kopíroval aj vývoj počtu absolventov VŠ. V prípade Trenčianskeho a Prešovského kraja je v súčasnosti počet absolventov na 1000 obyvateľov (4 resp. 5) významne nižší ako je priemer v SR (11). Naopak počet absolventov na 1000 obyvateľov v Bratislavskom kraji (37) je trojnásobne vyšší ako priemer SR. Rast významu vysokého školstva v ekonomike SR nie je spojený len s počtom študentov, resp. absolventov, ale súčasne môžeme pozorovať aj rast významu vysokých škôl ako výskumných inštitúcií. Podiel vysokých škôl na výdavkoch na výskum a vývoj je 34,4 %, pričom v roku 2002 bol tento podiel menej ako 10 %. Nárast významu vysokých škôl vo výskume a vývoji však nie je rovnomerný medzi regiónmi. Existujú významné rozdiely tak z hľadiska rozloženia kapacít, ako aj z pohľadu výstupov a produktivity výskumu a vývoja v regiónoch SR.

2.3 Vysoké školy a regionálny rozvoj: praktické skúsenosti v SR

Prostredníctvom elektronického dotazníkového prieskumu 35 vysokých škôl v SR sme mapovali **aktivity vysokých škôl v SR v oblasti regionálneho rozvoja v troch okruhoch**: vzdelávanie, výskum a komunitný rozvoj. Do dotazníkového prieskumu sa aktívne zapojilo 16 vysokých škôl, s výraznou prevahou verejných vysokých škôl. Prieskum ukázal, že **v oblasti vzdelávania** vysoké školy vo zvyšujúcej miere sledujú potreby budúcich zamestnávateľov a spolupracujú s firmami počas prípravy študijných programov. Rastie počet študentov na stážach vo firmách resp. organizáciách, a sponzorovanie študentov firmami. Sú však významné rozdiely medzi školami, ktoré sú výsledkom rôzneho zamerania škôl. Oproti tomu aktivity v oblasti celoživotného vzdelávania nie sú natoľko rozšírené, čo je výsledkom systémových a finančných nedostatkov. Výnimku tvoria aktivity v oblasti vzdelávania seniorov. Vzniklo viacero inštitúcií, ktoré zastrešujú túto oblasť, ako sú Slovenská akademická asociácia pre celoživotné vzdelávanie a Asociácia univerzít tretieho veku na Slovensku. Podpora podnikania vysokými školami sa uskutočňuje prostredníctvom podnikateľských inkubátorov, kurzami podnikania a organizáciou eventov a vytváraním poradenských centier. Prieskum však ukázal, že aktivity vysokých škôl sa neviažu len na región, v ktorom pôsobia, a ani partneri, s ktorými spolupracujú, nie sú iba z hostujúceho regiónu.

Spolupráca vysokých škôl s firmami **v oblasti výskumu** má rôzne podoby, významná časť však nemá inštitucionálne ukotvenie a odohráva sa na individuálnej báze formou konzultácií. Ponuka na spoluprácu vo výskume zo strany škôl je limitovaná nižším záujmom firiem. Najrozvinutejšou formou spolupráce sú spoločné výskumné projekty. Vysoké školy vytvorili aj ďalšie mechanizmy, ktoré zviditeľňujú výskumné kapacity (internetové databázy kompetencií, technológií a pod.). Podpora inovatívneho podnikania sa realizuje najmä prostredníctvom vytvorenia vedeckých parkov, tie sú však zväčša prvotnej fáze budovania

a zatiaľ s nejasným prínosom. Dlhšiu históriu majú technologické inkubátory (InQB STU) a lokálne klastrové iniciatívy (napr. IT Valley v Košiciach). Komerčializácia intelektuálneho vlastníctva vysokých škôl bola podporená vznikom Národného portálu pre transfer technológií (NPTT). Patentová aktivita vysokých škôl a licencovanie sú len v obmedzenej forme. Aktivity vysokých škôl sa neviažu prioritne na hostujúci región.

V **oblasti komunitného** rozvoja školy uskutočňujú široké spektrum aktivít, ktoré smerujú k využívaniu kultúrnej a športovej infraštruktúry pre verejnosť, a patrí sem aj množstvo aktivít, akými sú organizovanie výstav, koncertov, festivalov a iných podujatí, prednášok pre verejnosť, služieb pre verejnosť, rôzne popularizačné aktivity, dobrovoľnícke aktivity, detské univerzity, dni otvorených dverí, detská linka dôvery, protidrogová kampaň a aktivity, poradne pre tretí sektor alebo v spolupráci s ním. Podujatia a akcie organizované pre verejnosť, resp. využívanie infraštruktúry verejnosťou, sa týkajú predovšetkým najbližšieho prostredia a vo väčšine prípadov sú prirodzenou súčasťou regionálneho či komunitného rozvoja.

2.4 Vysoké školy a regionálny rozvoj: regionálne špecifiká

Posledná časť štúdie bola zameraná na samostatné štúdie 4 regiónov SR. Dopad aktivít vysokých škôl na regionálny rozvoj je totiž významne ovplyvnený socioekonomickými charakteristikami regiónu, ako aj zameraním, veľkosťou a priestorovou distribúciou vysokých škôl v regióne. V tejto časti uvádzame kvalitatívne stanoviská zástupcov škôl, firiem a organizácií k vzájomnej spolupráci a možným prínosom. Samotná spolupráca regionálnych aktérov je totiž podmienená aj ich postojmi a skúsenosťami.

Bratislavský región je centrom vysokoškolského vzdelávania v SR, ktoré je koncentrované v meste Bratislava. V roku 2015 pôsobilo v bratislavskom regióne spolu 13 vysokých škôl, z toho 6 verejných, 5 súkromných vysokých škôl a 2 štátne vysoké školy. V štruktúre dominuje vzdelávanie na fakultách zameraných na medicínske, ekonomické a technické odbory a nadpriemerné je zastúpenie študentov na umeleckých a právnických fakultách. Približne trojnásobný je podiel absolventov oproti priemeru SR a školy dominujú aj v oblasti objemu a kvality výskumu a vývoja. Vysoké školy zvyčajne kladú dôraz viac na svoje národné a medzinárodné postavenie a pôsobenie ako na regionálnu pozíciu. Bratislavské vysoké školy sa snažia podporiť podnikateľské zručnosti u svojich študentov a viaceré z nich majú v ponuke predmety orientované na motiváciu k podnikaniu a sebazamestnávaniu, rozvíja sa systém stáží a funguje systém kontinuálneho vzdelávania. Väčšia flexibilita vzdelávania je však limitovaná administratívnymi obmedzeniami, napr. v opisoch študijných programov a flexibilita ich zmien. Výskumné aktivity sa orientujú prevažne na základný výskum, ale v súčasnosti sa realizujú viaceré iniciatívy, ktoré môžu priniesť vyššiu mieru komerčného zhodnotenia výsledkov výskumu. Dopyt sa z pohľadu samosprávy zameriava na stáže študentov, limitom je však ich krátkodobosť. Výskumný profil a kompetencie sa javia pre externé organizácie ako neprehľadné. Spolupráca sa často zakladá skôr na osobnej báze ako na systematických inštitucionálnych väzbách. Limity spolupráce sú na jednej strane administratívne, a nemotivujúci systém financovania škôl k spolupráci s praxou.

V regióne **západného Slovenska** pôsobí spolu 11 vysokých škôl (7 verejných, 4 súkromné), tie sú lokalizované v 8 rozličných mestách. Najväčšími centrami sú mestá Nitra a Trnava. Najvyšší počet študentov študuje na fakultách spoločenskovedného, technického a filozofického zamerania. Oproti slovenskému priemeru je vyššie zastúpenie študentov fakúlt poľnohospodárskeho, filozofického, spoločenskovedného a pedagogického zamerania. Región je druhým najväčším z hľadiska počtu absolventov. Objem a kvalita výskumu je však nižšia oproti priemeru SR. Vysoké školy lokalizované v regiónoch západnej časti Slovenska majú činnosti súvisiace s ich treťou misiou väčšinou zakotvenú v strategických dokumentoch, ale jej realizáciu brzdí nedostatok finančných zdrojov, resp. príliš úzke zameranie financovania vysokého školstva vo vzdelávaní a výskume. Vysoké školy v regióne západného Slovenska monitorujú uplatňovanie svojich absolventov na trhu práce a rozvinuli systém stáží vo firmách. Ako problém však vidia nesúlad medzi ponukou študijných programov a dopytom regionálnych firiem, ako aj finančné, ľudské kapacity na vysokých školách a tiež časový nesúlad akademického a privátneho sektora. Existuje regionálny dopyt po ďalšom vzdelávaní vysokých škôl, ten však naráža na nedostatočné kapacity škôl, resp. nezájum o ich realizáciu kvôli nezapočítavaniu týchto aktivít v procese akreditácie. Prebieha spolupráca so strednými školami v regióne v podobe prípravy učebných textov a účasťou na aktivitách stredných škôl. Výskumná spolupráca existuje najmä v oblastiach aplikovaného výskumu. Školy sa zúčastňujú na príprave strategických dokumentov regionálnych a lokálnych samospráv a pripravujú analytické podklady. Spolupráca je často na individuálnej báze kvôli administratívne náročnému mechanizmu inštitucionálnej spolupráce. Využíva sa tiež systém zadania diplomových a dizertačných prác pre prax. Aktivity či iniciatívy univerzít v regióne západného Slovenska majú charakter spoločensko-kultúrnych podujatí organizovaných

v spolupráci s mestskou a regionálnou samosprávou, využitia univerzitnej športovej a kultúrnej infraštruktúry pre verejnosť, organizácie podujatí kultúrno-umeleckého, spoločenského či filantropického charakteru, odborných podujatí atď. Okrem toho sú to aj podujatia na popularizáciu vedy a rôzne služby pre verejnosť, pričom sa často využíva i priestor obchodných nákupných centier.

Regiónu **stredného Slovenska** dominuje 6 verejných vysokých škôl, v ktorých študuje 97 % študentov. Počet študentov 2 štátnych a jednej súkromnej školy je len marginálny. Najväčší počet študentov študuje na fakultách technického, ekonomického a pedagogického zamerania. Relatívny podiel absolventov je druhý najnižší v SR, ale výskumné kapacity sú druhé najvyššie v SR. Výskumná produktivita a kvalita však zaostáva za priemerom SR. Vysoké školy v regióne deklarujú svoje ciele v oblasti popularizácie vzdelávania, vedy a výskumu, ale verejnosť ich nehodnotí ako prirodzené autority. Väčšia prepojenosť medzi regionálnymi potrebami a možnosťami vysokých škôl je obmedzená centralizáciou systému vysokého školstva. Školy systematicky sledujú uplatňovanie svojich absolventov a systém tvorby študijných programov je v spolupráci s regionálnymi firmami. Firmy deklarujú záujem o spoluprácu so školami, tá je väčšinou založená na osobných kontaktoch, ojedinele formou podnikateľskej činnosti škôl. Spolupráca s regionálnou samosprávou existuje pri príprave strategických dokumentov, školy sa zapájajú aj do spolupráce so strednými školami a realizujú aj vzdelávanie seniorov. Rozvíja sa aj systém duálneho vzdelávania, chýba však prepracovanejší systém profesijne orientovaného vzdelávania. Existuje dopyt po službách v oblasti výskumu zo strany štátnej správy (zákazkový výskum), a firmy sporadicky kontaktujú školy. Prevažnú časť firemného výskumu však firmy realizujú mimo regiónu. Sľubne sa rozvíja tvorba inštitúcií podporujúcich transfer technológií a komercializáciu duševného vlastníctva. Postoje vysokých škôl sa v tejto oblasti menia a sú otvorenejšie smerom k podpore takýchto aktivít. Spolupráca so samosprávou sa orientuje na prípravu strategických dokumentov a analytické a expertízne práce. Existujú rezervy v informovanosti o kompetenciách vysokých škôl a ich výskumných aktivitách. Vysoké školy pôsobiace v regióne organizujú množstvo lokálnych i regionálnych kultúrnych a športových podujatí a aktivít pre verejnosť, ako napríklad prezentácie, koncerty či predajné výstavy a podujatia pre deti.

Vysoké školstvo v regióne **východné Slovensko** sa koncentruje v dvoch mestách – v Košiciach a Prešove. Celkovo v regióne pôsobí 6 verejných vysokých škôl a 2 súkromné vysoké školy. Profil škôl je oproti priemeru SR výraznejšie poľnohospodárskeho, ekonomického, filozofického, technického a teologického zamerania. Až 72 % všetkých študentov teologických fakúlt študuje práve v regióne východného Slovenska. Počet absolventov na 1000 obyvateľov je najnižší v SR. Výskumné kapacity sú nižšie v porovnaní s priemerom SR, ale kvalitatívne ukazovatele výskumných výstupov sú nadpriemerné. Regionálne vysoké školy sú angažované v regionálnych aktivitách a vidia svoju úlohu v posilňovaní regionálnej a inštitucionálnej identity, ako aj v prepojení vzdelávania s potrebami praxe. Výrazným pozitívom v regióne východného Slovenska je podľa zhodných vyjadrení reprezentantov univerzít ich komplementarita, dlhodobá spolupráca a porozumenie, čo si uvedomujú i ostatní aktéri regionálneho rozvoja. Aktivity škôl v oblasti vzdelávania orientovaného na prax narážajú na odchod absolventov z dôvodu obmedzeného lokálneho trhu práce. Spolupráca s lokálnymi firmami sa rozvíja, firmy majú však skôr záujem o úzku špecializáciu absolventov pre ich potreby ako o dlhodobé investície do vedy a výskumu v regióne. Existuje pomerne rozvinutá spolupráca s regionálnou samosprávou v oblasti stáží, exkurzií, projektovej spolupráce, prekladateľských prác, ale aj pôsobenie študentov v charite a sociálnych službách. Intenzívna spolupráca sa rozvinula pri príprave regionálnej stratégie inteligentnej špecializácie a v projekte Košice - európske hlavné mesto kultúry 2013, ale aj v iných projektoch. Vysoké školy sa tiež angažujú v ďalšom vzdelávaní, záujmovom vzdelávaní a spolupracujú so základnými a strednými školami. Výskumná spolupráca s firmami sa rozvíja, naráža však na komplikovaný administratívny systém v školstve, kvôli ktorému jednotlivci uprednostňujú individuálnu spoluprácu pred inštitucionálnou. Vytvorenie pracovísk pre transfer poznatkov a technológií v regióne bude vyžadovať ďalšie investície na zabezpečenie ich reálneho fungovania v strednodobom a dlhodobom horizonte. Spolupráca s firmami vo výskume je limitovaná odlišnými predstavami o výstupoch výskumu, keď firmy očakávajú priamo komerčne použiteľný výstup. Osvedčili sa niektoré podporné mechanizmy ako napr. inovačné vouchery a podpora start-upov alebo stáže vo firmách. Aktivity v kultúrnej, sociálnej a environmentálnej oblasti sú relatívne široké a majú formu organizovania podujatí pre verejnosť, výstav, súťaží, diskusných stretnutí, angažovanie sa vo verejných zbierkach.

2.5 Vysoké školy a regionálny rozvoj: odporúčania pre politiku

Slovensko s počtom obyvateľov približne 5 miliónov je malou ekonomikou, ktorá je však charakteristická veľkými regionálnymi rozdielmi. Systém vysokého školstva v SR je ovplyvnený dvomi hlavnými faktormi, ktorými sú dedičstvo plánovanej ekonomiky a následný transformačný proces. Prirodzené prepojenie medzi vysokými školami a regionálnymi firmami, občianskou spoločnosťou a inými regionálnymi aktérmi je v procese budovania. Školy sa neviažu svojimi aktivitami nevyhnutne na svoje najbližšie okolie a miera spolupráce sa

významne líši medzi regiónmi. Vysoké školy však uskutočňujú široké spektrum aktivít, ktoré presahuje úzke zameranie na technologický rozvoj a ekonomický rast.

Na národnej úrovni je kľúčovou inštitúciou vláda SR, resp. príslušné rezortné ministerstvá. Vzhľadom na relatívne novú oblasť je v prvom rade dôležité deklarovanie záujmu vlády rozvíjať a podporovať aktívnu účasť vysokých škôl na regionálnom rozvoji. Podmienkou vyššej miery spolupráce regionálnych aktérov je predovšetkým ich vzájomná komunikácia potrieb a možností, preto je potrebné podporovať vytváranie komunikačných platforiem. Druhou navrhovanou oblasťou je plošná inštitucionálna podpora s cieľom naplnenia misie vysokej školy definovanej za účasti regionálnych hráčov – regionálnej samosprávy a potenciálnych odberateľov výsledkov vysokých škôl. Súčasný systém akreditácie študijných programov sa sústreďuje na medzinárodne akceptovanú vedeckú produktivitu zamestnancov, čo však nemusí zaručiť prispôsobenie sa škôl potrebám regiónov v SR.

Lokálna a regionálna samospráva je prirodzeným partnerom vysokých škôl, avšak formy a rozsah spolupráce s vysokými školami sa významne líšia. Priama finančná podpora škôl zo strany samosprávy sa nerealizuje, keďže samospráva má v kompetencii len základné a stredné školstvo. Potenciálnou oblasťou spolupráce je hlavne príprava strategických dokumentov a analytických materiálov pre samosprávy.

3. Vysoké školy a regionálny rozvoj

Univerzity nielen sídlia v regiónoch, ale sú ich živou súčasťou.

Vysokoškolské inštitúcie sú považované za jeden z najdôležitejších zdrojov znalostí v ekonomike a vlády riešia, akým spôsobom je možné mobilizovať ich potenciál pre ekonomický rozvoj (OECD, 2007). Univerzity boli tradične zakladané firmami, obchodnými komorami alebo komunitami, a teda boli od začiatku dôležitou súčasťou ekonomiky a spoločenstva regiónu, ktorom sídlia. Ich vývoj bol úzko spätý s potrebami firiem a ľudí v regióne. Môžeme však pozorovať, že v niektorých prípadoch vývoj vysokoškolských inštitúcií smeroval k ich výraznému osamostatneniu a prirodzené spojenie s regionálnou ekonomikou a spoločnosťou sa pretrhlo. Aj zakladanie nových vysokoškolských inštitúcií vo viacerých prípadoch nebolo výsledkom aktivity regionálnych aktérov, ale administratívnym rozhodnutím napr. národnej vlády alebo krátkodobými komerčnými záujmami majiteľov. Preto tento materiál má napomôcť identifikovať oblasti a mechanizmy, prostredníctvom ktorých je možné zvýšiť prepojenie medzi vysokými školami a ostatnými inštitúciami v regióne a zvýšiť tak ich význam v rozvoji regiónov.

3.1 Vysoké školy a ich tri úlohy

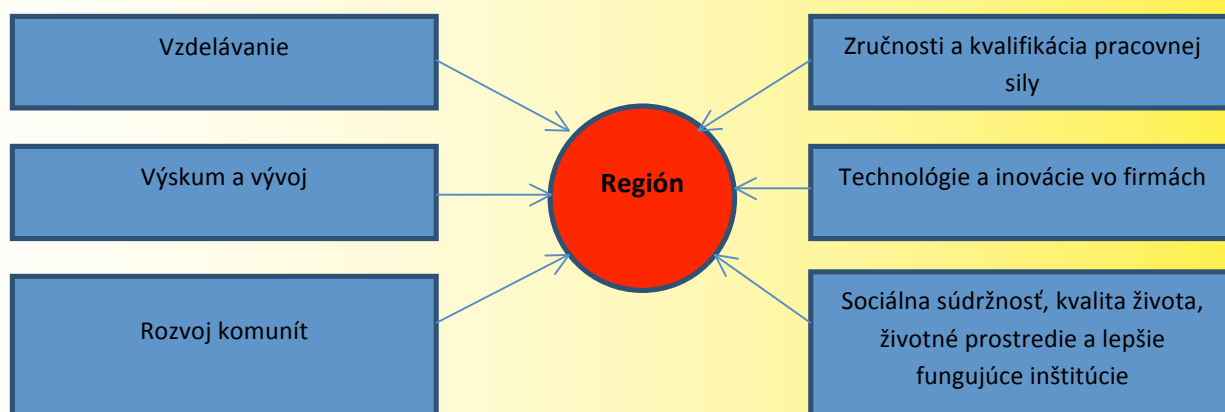
Môžeme identifikovať **tri skupiny aktivít**, ktorými vysoké školy ovplyvňujú rozvoj regiónu, v ktorom sídlia. Dvomi tradičnými aktivitami sú **vzdelávanie** a **výskum**, ktoré zvyšujú ľudský kapitál a technologickú úroveň ekonomiky. V posledných rokoch sa zdôrazňuje tretia skupina aktivít, ktorou je aktívne **angažovanie sa v regionálnom rozvoji** (ETZKOWITZ, LEYDERSDORFF, 1999; CHATTERTON, GODDARD, 2000; ARBO, BENNEWORTH, 2007). Pokým prvé dve úlohy univerzít smerujú najmä k zvýšeniu ekonomického rozvoja, tretia úloha univerzít rozširuje chápanie univerzít aj o širšie aspekty rozvoja regiónov - rozvoja kvality života obyvateľov regiónu alebo zvýšenia efektivity verejných služieb.

Vysoké školy podporujú rozvoj regiónu, v ktorom sídlia, v prípade, ak sa aktivity, ktoré školy realizujú, viažu na potreby pracovnej sily, firiem a obyvateľov regiónu. Kľúčovým aspektom je preto priestor. V prípade, ak vysoké školy napr. nesledujú potreby pracovnej sily, resp. firiem v regióne, a vzdelávajú hlavne mimoregionálnych obyvateľov, ktorí po absolvovaní školy opustia región, má ich vzdelávanie len obmedzený vplyv. Podobne môžeme analyzovať, akým spôsobom ovplyvňuje výskum a vývoj realizovaný na vysokej škole technologický rozvoj regiónu a inovácie regionálnych firiem. Odtrhnutie výskumu a vývoja od potrieb regionálnych firiem znamená, že ekonomický efekt z investícií do výskumu a vývoja sa realizuje mimo regiónu alebo sa nezrealizuje vôbec. Tretia skupina aktivít, ktorou je rozvoj komunit, je najužšie spätá s regionálnym rozvojom. Smeruje k rozvoju kultúrnej a civilizovanej spoločnosti v regióne a zahrňuje spektrum aktivít v oblasti marginalizovaných skupín, rozvoja kultúry, športu, životného prostredia a pod.

Schéma 1: Vysoké školy a regionálny rozvoj

Aktivity vysokých škôl

Regionálne potreby

Zdroj: Vlastné spracovanie.

3.2 Hodnotenie vplyvov vysokých škôl na regionálny rozvoj: vybrané štúdie

Viacero miest, regiónov, štátov a medzinárodných inštitúcií sa snaží preskúmať, akým spôsobom prispievajú vysoké školy k rozvoju regiónov, a identifikovať mechanizmy, politiky a stratégie zapojenia vysokých škôl do lokálneho a regionálneho rozvoja. Rovnako sa snažia popísať motiváciu a bariéry zapojenia vysokých škôl do spolupráce.

Štúdia OECD *Higher Education and Regions: Globally Competitive, Locally Engaged* sa zameriava na vysvetlenie významu vysokých škôl pre rozvoj regiónov v globalizovanej ekonomike. Konkurencia v globalizovanej ekonomike sa čoraz viac zakladá na vysokej pridanej hodnote, ktorá sa tvorí najmä v znalostne náročných odvetviach. Štúdia OECD zdôrazňuje, že práve vysoké školy sú kľúčovým faktorom, ktoré ovplyvňujú lokálnu dostupnosť nových znalostí a technológií. Na základe štúdie vysokých škôl v 14 regiónov z 12 rôznych krajín sa snažia zozbierať skúsenosti, ktoré môžu pomôcť vysokým školám a regionálnym a národným vládam zvýšiť príspevok vysokých škôl k rozvoju regiónu, v ktorom sídli. Štúdia odpovedá na tri hlavné otázky: Akým spôsobom ovplyvňuje výskum na vysokých školách inovácie v regióne? Ako prispieva vzdelávanie k rozvoju ľudského kapitálu v regióne? Akým spôsobom prispievajú školy k spoločenskému, kultúrnemu rozvoju a k rozvoju životného prostredia? Aká je úloha vysokoškolských inštitúcií v budovaní regionálnych kapacít presadiť sa v stále viac konkurenčnom globálnom prostredí? Predmetom výskumu neboli len samotné vysoké školy, ale aj orgány verejnej správy na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni, ktoré majú v kompetencii lokálny rozvoj alebo rozvoj vysokého školstva.

Štúdia vychádza z identifikovania bariér vyššieho zapojenia vysokých škôl do rozvoja regiónov. Spolupráca vysokých škôl s ostatnými subjektmi v regióne sa rozvíja pomaly a často je len v počiatočnej fáze. Obvyklými formami sú najmä nesystematické krátkodobé menšie aktivity, presadzované jednotlivcami, často bez významnejšej podpory národnej vlády. Častými bariérami sú najmä inštitucionálne faktory, ako je systém vysokoškolského vzdelávania. Úloha vysokých škôl prispieť k rozvoju regiónu zvyčajne nie je legislatívne vymedzená, prevažuje nezáujem národných ministerstiev o regionálny rozvoj, inštitucionálna autonómia škôl je nízka, finančný systém podpory vysokých škôl je rigidný, tretia úloha univerzít je považovaná za samostatnú kategóriu, ktorá sa netýka ostatných dvoch hlavných oblastí - výskumu a vzdelávania. Rast konkurencie o finančné zdroje na vedu a výskum vyúsťuje do situácie, keď sa preferuje excelentnosť a dosiahnutie kritickej masy pred rovnomerným financovaním. Tento systém koncentruje finančné prostriedky do centrálnych regiónov, aby sa dosiahla vyššia globálna konkurencieschopnosť výskumu. Vzdelávanie na vysokých školách málokedy sleduje cieľ zvýšiť ľudský kapitál v zaostávajúcich regiónoch. Zvyčajne neexistujú mechanizmy, ktorými by sa dali monitorovať výsledky aktivít univerzít.

V oblasti **podpory inovácií v regióne** sa politika najčastejšie zameriava na nepriame nástroje, ktoré spočívajú vo zvýšení autonómie vysokých škôl a zlepšenia rámcových podmienok a stimulov pre

spoluprácu s podnikateľským sektorom. Medzi najčastejšie oblasti patria významnejšie úlohy škôl v regionálnych inovačných systémoch a ich aktívnejšia účasť v klastrových iniciatívach. Podpora vlády býva najčastejšie vo forme všeobecných grantov, výziev na spoločné projekty a programy. Aktivity zvyčajne smerujú do podpory nových technológií a menej do sociálneho podnikania alebo do podpory marginalizovaných skupín.

Vzdelávanie, ktoré poskytuje vysoká škola, prispieva **k rastu ľudského kapitálu v regióne** prostredníctvom zvýšenia participácie miestneho obyvateľstva a následného zapojenia sa absolventov do regionálneho trhu práce. Tento proces je podmienený zladením potrieb firiem a ponuky vzdelávania vysokých škôl a taktiež účasťou pracovníkov na celoživotnom vzdelávaní. Tieto oblasti sú dôležité najmä v zaostávajúcich regiónoch, kde je potrebné zvýšiť zručnosti a kvalifikáciu obyvateľov. Vysoké školy taktiež podporujú podnikanie prostredníctvom špecializovaných vzdelávacích programov.

Tretou oblasťou je podpora **sociálneho, kultúrneho a environmentálneho rozvoja regiónu**. Vysoké školy nemajú vplyv len na ekonomický rast, ale súčasne ovplyvňujú aj širšie aspekty rozvoja. Angažovanie škôl v tejto oblasti je veľmi rôznorodé, medzi zvyčajné aktivity patria podpora začleňovania marginalizovaných sociálnych skupín (napr. nezamestnaných), aktivity v oblasti zdravia (spolupráca so zdravotníckymi organizáciami), aktivity v oblasti kultúry pre zlepšenie kvality života a nakoniec v oblasti životného prostredia (napr. demonštračné aktivity).

Európska komisia v roku 2011 publikovala tzv. sprievodcu pre *Napojenie univerzít na regionálny rast (Connecting Universities to Regional Growth)*, ktorej cieľom bolo pomôcť verejným orgánom podporiť aktívne zapojenie univerzít a ostatných vysokoškolských inštitúcií do regionálnych inovačných stratégií pre inteligentnú špecializáciu, do spolupráce s výskumnými centrami, firmami a ostatnými partnermi občianskej spoločnosti. Téma vyššieho zapojenia vysokých škôl do rozvoja regiónov je súčasťou stratégie Európa 2020, ktorá zdôrazňuje úlohu inovácií v inteligentnom, udržateľnom a inkluzívnom raste. Práve regióny sú dôležitým miestom pre inovácie, pretože tam dochádza k interakcii medzi verejnými inštitúciami, firmami a občianskou spoločnosťou. Dôležitosť vysokých škôl v rozvoji regiónov je ukotvená aj vo viacerých materiáloch Európskej komisie napr. v správe *Supporting growth and jobs – An agenda for the modernisation of Europe's higher education systems* (COM (2011) 567 final). Táto správa uvádza, že vysoké školy ako centrá znalostí, expertízy a vzdelávania môžu prispieť k ekonomickému rozvoju územia, v ktorom pôsobia. Ich prítomnosť láka talentovaných ľudí, podporuje výmenu znalostí, pracovníkov a expertíz, stávajú sa miestom pre vytváranie lokálnych a globálnych sietí dôležitých pre rozvoj regiónu a pomáhajú orgánom verejnej správy definovať a implementovať rozvojové stratégie. Sprievodca pre *Napojenie univerzít na regionálny rast* je analýzou potenciálnych úloh vysokých škôl a prezentuje spektrum mechanizmov, prostredníctvom ktorých sa môžu odstrániť bariéry, vybudovať kapacity a implementovať partnerstvá na prepojenie partnerov v regionálnom inovačnom systéme. Podľa sprievodcu prinášajú vysoké školy rozvoj regiónu v štyroch oblastiach: výskum a inovácie, podnikanie a firemný rozvoj, rozvoj ľudského kapitálu a posilňovanie sociálnej rovnosti.

Schéma 2: Kľúčové oblasti zapojenia vysokých škôl do regionálneho rozvoja

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe EC, 2011.

Autori rozlišujú medzi tzv. **transakčnými službami a transformačnými aktivitami**. Transakčné služby sú aktivity vysokej školy, ktoré predstavujú jej zvyčajné aktivity, ktoré sú financované z mimoregionálnych zdrojov (napr. dotácia zo štátneho rozpočtu), je relatívne jednoduché merať ich výstupy (napr. počet absolventov,

patentov a pod.), majú jasne definované ciele a zvyčajne sú časovo obmedzené. Transformačné aktivity reagujú na latentné potreby, nemajú jasne stanovené ciele, ani časový rámec.

Aktivity v týchto oblastiach mobilizujú tie zdroje vysokej školy, ktoré podporujú rozvoj regiónu. Je potrebné rozlíšiť medzi *výstupmi* aktivít vysokej školy, ako je napr. počet vytvorených patentov, a *vplyvom* vysokej školy, ktorým môže byť napr. zvýšenie inovačnej aktivity firiem v jej okolí. Pod vplyvom vysokej školy na región sa myslí skôr transformácia ekonomiky regiónu. Vplyv aktivít vysokých škôl **v oblasti výskumu na inovácie** v regióne sa v štúdiu klasifikuje podľa ich komplexnosti. Najjednoduchšími aktivitami sú konzultačné služby, ktoré len reagujú na regionálny dopyt. Oproti tomu inovačné vouchery sa snažia stimulovať dopyt a zjednodušiť nadviazanie kontaktov. Partnerstvá v oblasti transferu znalostí sa zameriavajú na mobilitu pracovníkov z univerzít do firiem a predstavujú tak okrem transferu znalostí aj budovanie sociálnych vzťahov, a teda možnej dlhodobej spolupráce. Vo vedeckých parkoch sa koncentrujú firmy a využívajú prítomnosť výskumníkov na vzájomnú spoluprácu v oblasti predkomerčného výskumu. Výskumné a technologické centrá majú podobný mechanizmus, ale rozvíjajú technológie, ktoré sú blízko komerčného uplatnenia.

Projekt E3M – European Indicators and Ranking Methodology for University Third Mission

Projekt financovaný Európskou komisiou v rámci Programu celoživotného vzdelávania mal za cieľ navrhnúť indikátory, prostredníctvom ktorých je možné merať napĺňanie tretej úlohy vysokých škôl a spracovať nový prístup k rankingu vysokých škôl. V rámci projektu sa navrhol systém indikátorov v oblasti vzdelávania, technologického transferu a inovácií a spoločenskej angažovanosti vysokých škôl. Výstupom projektu je zelená kniha *Fostering and Measuring 'Third Mission' in Higher Education Institutions*, ktorá popisuje význam tretej úlohy vysokých škôl.

V oblasti **podnikania a rozvoja firiem** štúdia identifikuje tie aktivity, ktoré pomáhajú budovať podnikateľskú kultúru (medzi študentmi a absolventmi) a podporovať podnikanie absolventov a zamestnancov. Dobrými príkladmi môžu byť stáže študentov v malých firmách na účely získania postrehov o tom, ako to funguje v podnikaní. Rovnako môžu pomáhať svojim absolventom a zamestnancom zakladať firmy (tvorba podnikateľských plánov, poskytovanie priestorov na podnikanie, poradenstvo, financie). Komplikovanejšie aktivity vysokej školy na podporu a rozvoj podnikania zahŕňajú klastrové aktivity, ktoré podporujú spoluprácu medzi firmami. Rovnako sa sem zaraďuje ochrana intelektuálneho vlastníctva a budovanie medzinárodných vzťahov, ktoré často prilákajú investície a môžu priniesť nové znalosti.

Vzdelávanie je kľúčovou oblasťou vysokých škôl. Ako upozorňuje štúdia, časť študentov nepochádza z regiónu a časť rezidentných študentov migruje po absolvovaní štúdia, preto samotné poskytovanie vzdelávania nemusí prispievať k rozvoju regiónu. Navyše môže existovať nesúlad medzi potrebami trhu práce v regióne a ponukou vysokej školy. Dôležité aktivity univerzity preto okrem klasického vzdelávania zahŕňajú realizáciu prieskumov potreby trhu práce a predpovedanie budúcich potrieb. Tieto aktivity často vyžadujú partnerstvo so zamestnávateľmi. Do tejto oblasti štúdia zaraďuje aj mobilitu študentov a zamestnancov medzi vysokou školou a firmami (najmä MSP). Vysoké školy môžu takisto vytvárať špeciálne retenčné programy pre absolventov alebo robiť nábor študentov z iných regiónov.

Nakoniec v oblasti **komunitného rozvoja** rozlišuje štúdia medzi jednoduchými aktivitami, ako sú programy dobrovoľníctva študentov, v rámci ktorých študenti participujú na lokálnych komunitných programoch. Najmä v zaostalých regiónoch existuje riziko, že vysoké školy fungujú ako „katedrály v púšti“, teda poskytujú vzdelanie hlavne pre nerezidentných študentov, ktorí po ukončení štúdia odchádzajú pracovať mimo regiónu. Preto jednou z aktivít vysokej školy môže byť umožniť študovať väčšiemu počtu rezidentných študentov. Poslednou a najkomplexnejšou aktivitou v tejto oblasti môže byť budovanie infraštruktúry, ktorú využívajú aj rezidenti. Patria sem napr. divadlá, športoviská, galérie a pod.

Štúdia SPRU (2002) *Meranie aktivít v oblasti tretej úlohy: Záverečná správa pre Russelovu skupinu univerzít* (Measuring Third Stream Activities Final Report to the Russell Group of Universities) rozlišuje medzi kapacitami a aktivitami vysokých škôl. Kapacity vysokej školy predstavujú znalosti a fyzické zariadenia. Tieto vysoké školy budujú na účely realizácie ich hlavných úloh – vzdelávania a výskumu. S využitím týchto prostriedkov vysoké školy realizujú tri skupiny aktivít – vzdelávanie, výskum a komunikácia výsledkov. V prípade, ak z týchto aktivít majú prospech neakademické komunity, tak ide o napĺňanie tretej úlohy univerzít. Táto štúdia nie je priamo zameraná na analýzu vplyvu vysokých škôl na rozvoj regiónu, v ktorom sídli, napriek tomu však veľmi široko analyzuje mechanizmy, prostredníctvom ktorých vysoké školy vplývajú na svoje okolie. Koncepčný rámec štúdie, ktorý používa na analyzovanie aktivít tretej úlohy univerzít, je zobrazený v nasledujúcej schéme.

V štúdiu je navrhnutých 65 indikátorov v 12 oblastiach a pre 34 indikátorov je navrhnutý aj spôsob zberu

údajov a pravdepodobné náklady zberu. Autori sa rozhodli analyzovať samotné aktivity, a nie ich výsledky. Argumentujú, že hodnotenie ich vplyvu (výsledkov) je komplikované a nie všetky aktivity majú za cieľ výsledok, ktorý je možné merať. Zároveň upozorňujú, že existujú veľmi veľké rozdiely medzi vysokými školami, ktoré majú odlišné ciele a zameranie, a preto navrhujú, aby si samotné školy zvolili váhu jednotlivých kritérií.

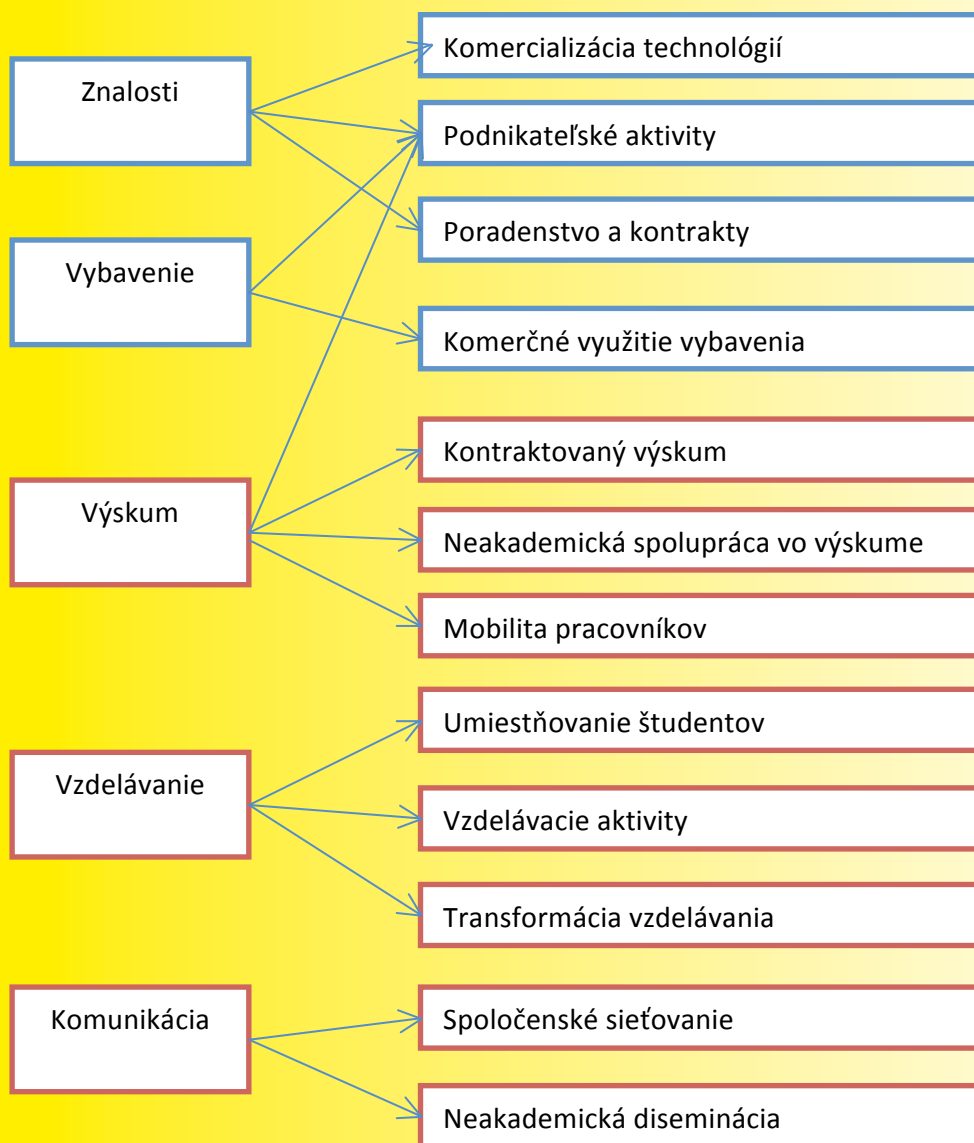

Schéma 3: Konceptný rámec pre analýzu aktivít tretej úlohy vysokých škôl

Zdroj: SPRU (2002) *Measuring Third Stream Activities Final Report to the Russell Group of Universities*.

Následne autori popisujú potenciálne indikátory v jednotlivých oblastiach. Prvou oblasťou je **komercializácia technológií**, v rámci ktorej navrhujú získavať údaje o počte patentových prihlášok, počte udelených patentov, počet licencií, príjmy z licencií, financie určené na ochranu intelektuálneho vlastníctva. Druhou oblasťou sú **podnikateľské aktivity**, ktoré zahŕňajú financovanie nových firiem (spin-off firmy), informovanosť akademických pracovníkov o podnikateľských príležitostiach a poskytovanie fyzického priestoru a služieb (inkubátory a vedecké parky). Oblasť **poradenská práca a kontrakty** predstavuje aktivity pre firmy, ktoré nevyžadujú dodatočný výskum. Medzi hlavné indikátory patria počet kontraktov a počet ďalších aktivít pre firmy (školenia, konferencie a pod.). Vysoké školy poskytujú svoje zariadenia aj na komerčné účely, preto v oblasti **komercializácia zariadení** sú aktivity, ako prenájom kancelárskych priestorov, konferenčných miestností, knižnice a najmä laboratórneho vybavenia a testovacích prístrojov. V oblasti **kontraktovaný výskum** sa sledujú príjmy z výskumu pre neakademických klientov, pričom sa tiež uvádza dĺžka, rozpočet a oblasť

výskumu. Podobne sa sleduje aj počet a objem **neakademickej spolupráce v akademickom výskume**. Oblasť **mobility pracovníkov** z akademickej oblasti do praxe a naopak sa sleduje prostredníctvom počtu pracovníkov, ktorí dočasne alebo natrvalo zmenili pracovné miesto. **Umiestňovanie študentov** je oblasťou, v ktorej sa sleduje počet študentov, ktorí získali dočasné alebo trvalé miesto vo firme sprostredkované vysokou školou. Medzi **vzdelávacie aktivity** sa zaraďujú tie, ktoré nepatria do akademického vzdelávania. Sleduje sa počet aktivít a objem získaných prostriedkov. V oblasti **transformácie vzdelávacích programov** sa sleduje počet kurzov, ktoré boli vytvorené na základe konzultácií s praxou a počet zamestnaných študentov. **Spoločenské sieťovanie** sleduje počet komunikačných liniek, prostredníctvom ktorých sa komunikujú výskumné stratégie, aktivity a výstupy neakademickým skupinám. V oblasti **neakademické publikácie a vystupovanie v médiách** sa kvantifikuje počet publikácií pre verejnosť, ich citácie a účasť v televíznych a iných programoch.

4. Návrh systému identifikovania aktivít vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja

Cieľom tejto štúdie je okrem iného preskúmať, aké aktivity uskutočňujú slovenské vysoké školy v oblasti regionálneho rozvoja. Vychádzajúc zo skúseností s podobným typom štúdií v zahraničí, sme vymedzili tri okruhy aktivít vysokých škôl, ktoré budeme skúmať z pohľadu ich vzťahu k regionálnym potrebám:

1. Vzdelávanie s cieľom zlepšenia zručnosti a kvalifikácie pracovnej sily:

- a. zosúladenie s potrebami regionálneho trhu práce,
- b. udržanie absolventov v regióne,
- c. zvýšenie participácie miestneho obyvateľstva na vzdelávaní,
- d. podpora podnikateľskej aktivity v regióne.

2. Výskum orientovaný na zvýšenie technologickej úrovne a inovácií vo firmách:

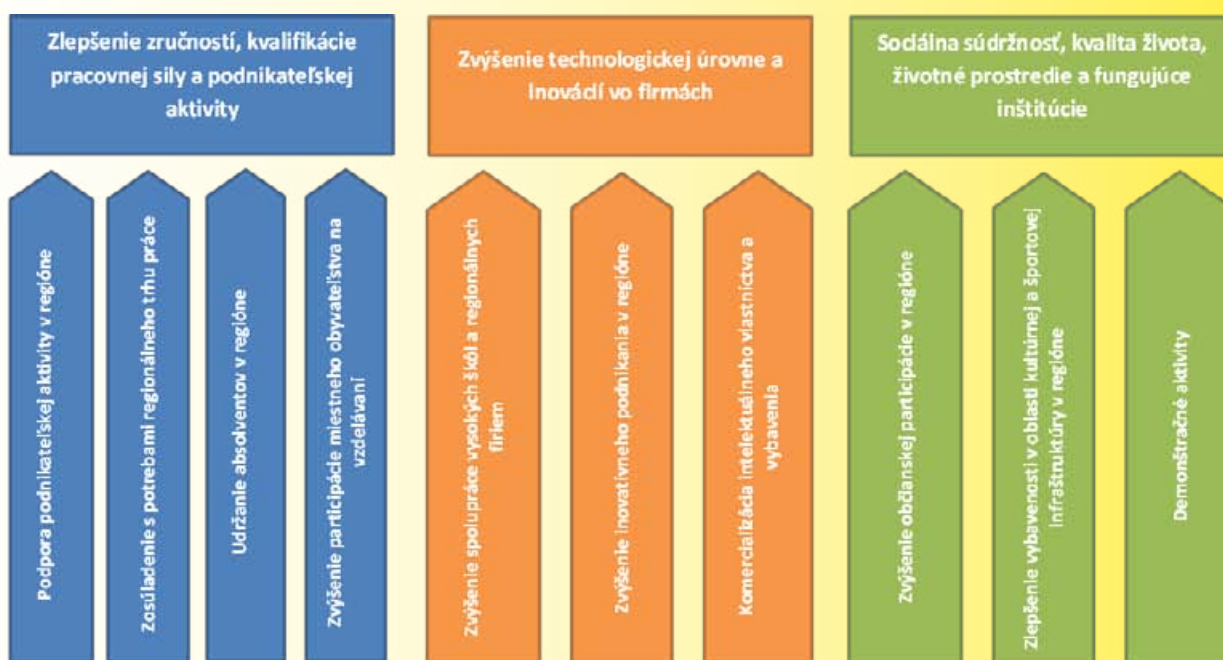
- a. zvýšenie spolupráce vysokých škôl a regionálnych firiem,
- b. zvýšenie inovatívneho podnikania v regióne,
- c. komercializácia intelektuálneho vlastníctva a vybavenia.

3. Komunitný rozvoj s cieľom zlepšiť sociálnu súdržnosť, kvalitu života, životného prostredia a dosiahnuť lepšie fungujúce inštitúcie:

- a. zvýšenie občianskej participácie v regióne,
- b. zlepšenie vybavenosti v oblasti kultúrnej a športovej infraštruktúry v regióne,
- c. demonštračné aktivity.

Podrobnejší popis oblastí a navrhované indikátory uvádzame v prílohe A.

Schéma 4: Regionálne potreby a aktivity vysokých škôl

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Ako konštatujú viaceré zahraničné štúdie, kvôli neexistencii reprezentatívnych ukazovateľov a problematickej dostupnosti údajov je veľmi problematické spoľahlivé meranie aktivít vysokých škôl. Navyše, vzájomné porovnanie vysokých škôl je sporné. Vysoké školy sa totiž líšia svojím zameraním, čo má vplyv na aktivity, ktoré realizujú. Napr. technické vysoké školy majú výraznejšie výskumné zameranie s prepojením na prax ako vysoké školy s humanitným zameraním. Podobne má vplyv tiež veľkosť, druh vlastníctva alebo vek vysokej školy. Novšie a menšie vysoké školy môžu byť viac orientované na prax ako tradičné vysoké školy, ktoré sa orientovali skôr na základný výskum a medzinárodnú spoluprácu vo výskume a vzdelávaní. Nakoniec aj charakteristika regiónu, v ktorom sídli vysoká škola, význame ovplyvňuje jej aktivity. Vysoké školy, ktoré sú lokalizované v periférnych regiónoch, majú intenzívnejšie regionálne väzby. Sú prirodzeným a často jediným partnerom regionálnych organizácií a firiem, pretože v regióne neexistujú iní partneri. Vysoké školy metropolitných regiónoch majú iné postavenie. Ich regionálna spolupráca môže byť nízka, pretože prirodzene rozvíjajú skôr zahraničné väzby. Tiež ekonomická štruktúra regiónu má dôležitú úlohu. V regióne, ktorý je charakteristický výrobnými odvetvami náročnými na nízko kvalifikovanú pracovnú silu (napr. baníctvo, oceliarsky priemysel), pravdepodobne nebudú mať vysoké školy intenzívne väzby vo výskume. Naopak v regióne, v ktorom sú lokalizované firmy v odvetví vysokých technológií a s vysokými výdavkami do výskumu a vývoja (softvér, biotechnológie), sú vysoké školy prirodzeným výskumným partnerom firiem. To znamená, že objem, štruktúra a intenzita aktivít vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja sa môžu významne líšiť.

4.1 Vzdelávanie s cieľom zlepšenia zručnosti a kvalifikácie pracovnej sily

Prvou úlohou vysokých škôl je vzdelávanie budúcej pracovnej sily. Z pohľadu vplyvu vysokej školy na rozvoj regiónu je prvoradým cieľom **zosúladienie štruktúry vzdelávacích programov s potrebami regionálneho trhu práce**. Pre vysoké školy to znamená sledovať vývoj na regionálnom trhu práce a prispôbovať existujúce vzdelávacie programy potrebám pracovného trhu. Nesúladienie medzi vzdelávacou ponukou a dopytom na trhu práce vedie k vyššej miere nezamestnanosti absolventov, resp. k dodatočným nákladom firiem na zaškoľovanie alebo odchodu absolventov za prácou do iných regiónov. Lepšia previazanosť s potrebami zamestnávateľov sa tiež dosahuje podporou získavania praktických zručností študentov počas štúdia na vysokej škole. Medzi hlavné aktivity, ktoré uskutočňujú vysoké školy v tejto oblasti, patria napr. prieskumy (budúcich) potrieb zamestnávateľov, stáže študentov vo firmách, transformácia vzdelávacích programov v spolupráci s potenciálnymi zamestnávateľmi alebo sponzorovanie študentov firmami.

Príklad aktivity vysokej školy: Firemné stáže na Univerzite v Tasmánii

Program firemných stáží na Škole podnikania a ekonómie na Univerzite v Tasmánii je zameraný na integráciu teoretického vzdelávania na univerzite a praktických zručností vo firmách. Programu sa môže zúčastniť študent, ktorý absolvoval aspoň 3 semestre v bakalárskom štúdiu alebo 2 semestre v magisterskom stupni. Zapojená organizácia, resp. firma, musí vyčleniť jedného pracovníka, ktorý je mentorom študenta. Študent pracuje počas stáže na projekte, pričom organizácia poskytuje študentovi prístup k zariadeniam, informáciám a ľuďom. Študenti, ktorí absolvujú stáž, nedostávajú mzdu.

Zdroj: <http://www.utas.edu.au/corporate-internship-program>

Druhou oblasťou, ktorá smeruje v výraznejšiemu vplyvu vysokej školy na rozvoj regiónu, sú aktivity, ktoré vedú k **zvýšeniu participácie miestneho obyvateľstva na vzdelávaní**. Jedným dôležitých faktorov rozvoja regiónov je tzv. ľudský kapitál, ktorý predstavujú vzdelaní a zruční obyvatelia. Vysoké školy sa preto môžu okrem formálneho vzdelávania študentov zamerať aj na zvýšenie participácie určitých skupín, resp. vytvoríť ponuku ďalšieho vzdelávania aj pre absolventov vysokých škôl. Medzi typické príklady takýchto aktivít patria napr. špecializované vzdelávacie programy pre lokálnych obyvateľov, ďalšie vzdelávanie alebo vzdelávacie programy pre ohrozené skupiny.

Príklad aktivity vysokej školy: Aboriginal University Prep Program

Univerzita Simon Fraser (Kanada) realizuje program ďalšieho vzdelávania pre skupiny pôvodných obyvateľov Kanady: Inuitov, Indiánov (First Nation) a Métis. Program trvá 8 mesiacov, pričom jeho cieľom je pripraviť účastníkov na štúdium a zároveň podporiť rozvoj ich komunít. Kurikulum programu je zamerané na matematiku, akademické písanie, umenie a spoločenské vedy a získanie mäkkých zručností ako napr. manažovanie stresu alebo motiváciu.

The screenshot shows the SFU Continuing Studies website. The header includes the SFU logo and 'SIMON FRASER UNIVERSITY' with the tagline 'FORGING THE WORLD'. Below the header is a search bar and navigation links for 'This site' and 'SFU.ca'. A left sidebar contains a menu with items like 'CONTINUING STUDIES HOME', 'PROGRAMS AND COURSES', 'REGISTER', 'STUDENT SERVICES', 'LECTURES AND EVENTS', 'CAREER HELP', 'NEWS', 'ABOUT US', 'CAMPUSES', and 'CONTACT US'. The main content area has a breadcrumb trail: 'Continuing Studies Home / Programs / Aboriginal University Prep Program / Why this program?'. The title is 'Aboriginal University Prep Program'. The text describes it as a full-time, in-class program where students begin their SFU degree in an Indigenous program. It mentions that SFU's program integrates arts and social science with Indigenous perspectives. A right sidebar titled 'ABOUT THIS PROGRAM' lists links for 'Why this program?', 'Program details', 'Courses', 'Instructors', and 'Our graduates'.

Zdroj: <http://www.sfu.ca/continuing-studies/programs/aboriginal-university-preparation-program/why-this-program.html>

Aj kvalitné poskytovanie vzdelania nemusí zákonite znamenať prospech pre ekonomiku regiónu. Ľudia s vyšším vzdelaním majú totiž vyšší sklon k migrácii, a to najmä ak podmienky na pracovnom trhu pre absolventov nie sú vhodné. Medzi najčastejšiu aktivitu v oblasti **udržania absolventov v regióne** patria retenčné programy pre absolventov.

Príklad aktivity vysokej školy: Retenčný program pre absolventov University of Regina

Retenčný program University of Regina (Saskatchewan, Kanada) bol vytvorený na podporu absolventov, ktorí ostanú po ukončení štúdia žiť v regióne Saskatchewan. Žiadatelia, ktorí ukončia niektorý z vybraných študijných programov, môžu získať daňový kredit až vo výške 20 000 dolárov. Táto podpora sa vzťahuje aj na študentov, ktorí ukončili štúdium v iných regiónoch a prídu žiť do regiónu.

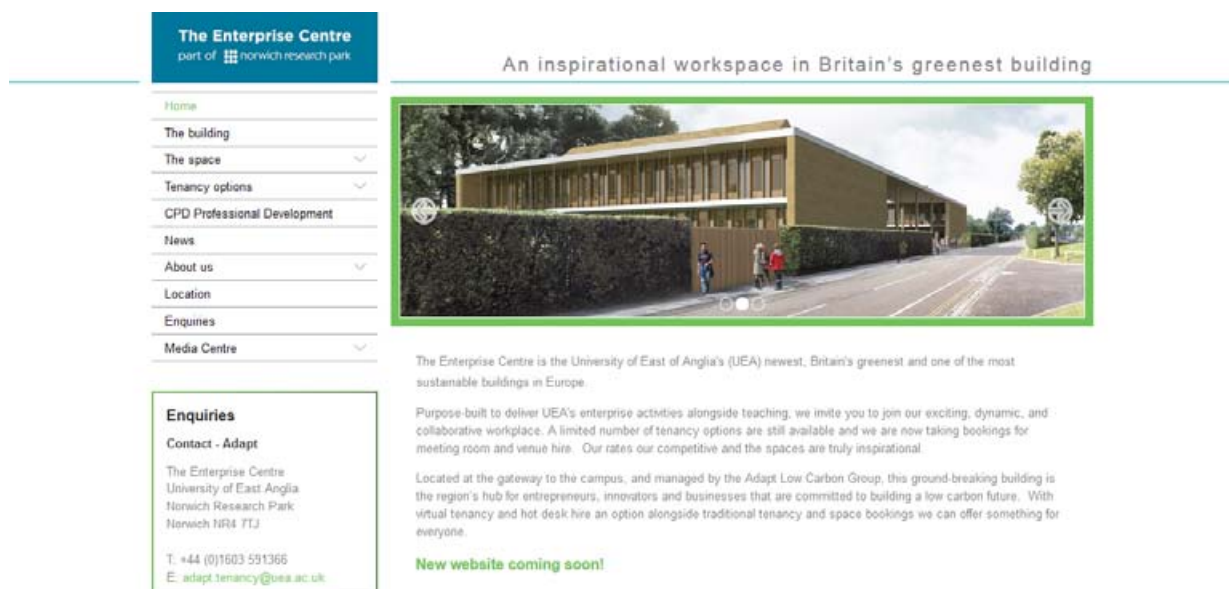
The screenshot shows the University of Regina website. The header includes the University of Regina logo and navigation links for 'Emergency Info', 'Directories', 'Library', 'UR Self-Service', 'UR Courses', 'Webmail', and 'Academic Calendars & Schedules'. Below the header is a search bar and navigation links for 'Find a Person' and 'Search This Term's Classes'. The main content area features a banner with three images: a student working at a desk, a group of students talking, and a building. Below the banner is a yellow box for 'Registrar's Office' and 'Student Affairs'. The text describes the Graduate Retention Program (GRP), which became effective January 1, 2008, rewarding graduating students for building their futures in Saskatchewan. It lists eligibility criteria: graduates in 2006 or beyond from approved programs in Saskatchewan who continue to live there. Approved programs must be equivalent to at least six months of full-time study and result in a certificate, diploma, or undergraduate degree; or provide journeyperson's certificate. Eligibility will also be extended to graduates of approved post-secondary institutions outside Saskatchewan. The page provides a link to the 'Application for Graduation' form and a 'Back to Top' link.

Zdroj: <http://www.uregina.ca/student/registrar/graduation/taxcredit.html>

Okrem kvalifikovaných zamestnancov sú dôležitým motorom rozvoja regiónu podnikateľa. Miera podnikateľskej aktivity sa medzi regiónmi význame líši a vysoké školy môžu uskutočňovať rozmanité podporné aktivity na rozvoj **podnikateľskej aktivity v regióne**. Medzi typické aktivity patria napr. prevádzkovanie podnikateľských inkubátorov, poskytovanie podnikateľského poradenstva, prevádzkovanie co-working centier a start-up centier, služby v oblasti ochrany intelektuálneho vlastníctva, vzdelávacie programy o podnikaní alebo finančná podpora začínajúcich podnikateľov. Cieľom aktivít je okrem zvýšenia regionálnej podnikateľskej aktivity aj zvýšiť mieru prežitia začínajúcich firiem.

Príklad aktivity vysokej školy: The Enterprise Centre University of East Anglia (UK)

The Enterprise Centre University of East Anglia je súčasťou Norwich Research Park (UK). Centrum ponúka priestory na prenájom pre firmy a študentov. Centrum prevádzkuje Adapt Low Carbon Group, spoločnosť, ktorá sa zameriava na podporu podnikania v oblasti životného prostredia (nízke emisie uhlíka). Nájomcovia si môžu vybrať zo 4 typov priestorov. Prvou formou je prenájom kancelárie pre 4 až 10 ľudí. Druhou možnosťou sú co-workingové priestory pre individuálnu a spoločnú prácu (pracovný stôl a úložné priestory v spoločnej miestnosti). Treťou možnosťou je *hot desk* pre nájomcu, ktorý nepotrebuje stále priestory, ale používa administratívne služby. Nakoniec štvrtou možnosťou je virtuálne členstvo.

The Enterprise Centre
part of norwich research park

Home
The building
The space
Tenancy options
CPD Professional Development
News
About us
Location
Enquiries
Media Centre

Enquiries
Contact - Adapt
The Enterprise Centre
University of East Anglia
Norwich Research Park
Norwich NR4 7TJ
T: +44 (0)1603 591366
E: adapt.tenancy@uea.ac.uk

An inspirational workspace in Britain's greenest building

The Enterprise Centre is the University of East Anglia's (UEA) newest, Britain's greenest and one of the most sustainable buildings in Europe.

Purpose-built to deliver UEA's enterprise activities alongside teaching, we invite you to join our exciting, dynamic, and collaborative workplace. A limited number of tenancy options are still available and we are now taking bookings for meeting room and venue hire. Our rates are competitive and the spaces are truly inspirational.

Located at the gateway to the campus, and managed by the Adapt Low Carbon Group, this ground-breaking building is the region's hub for entrepreneurs, innovators and businesses that are committed to building a low carbon future. With virtual tenancy and hot desk hire an option alongside traditional tenancy and space bookings we can offer something for everyone.

New website coming soon!

Zdroj: <http://theenterprisecentre.uea.ac.uk>

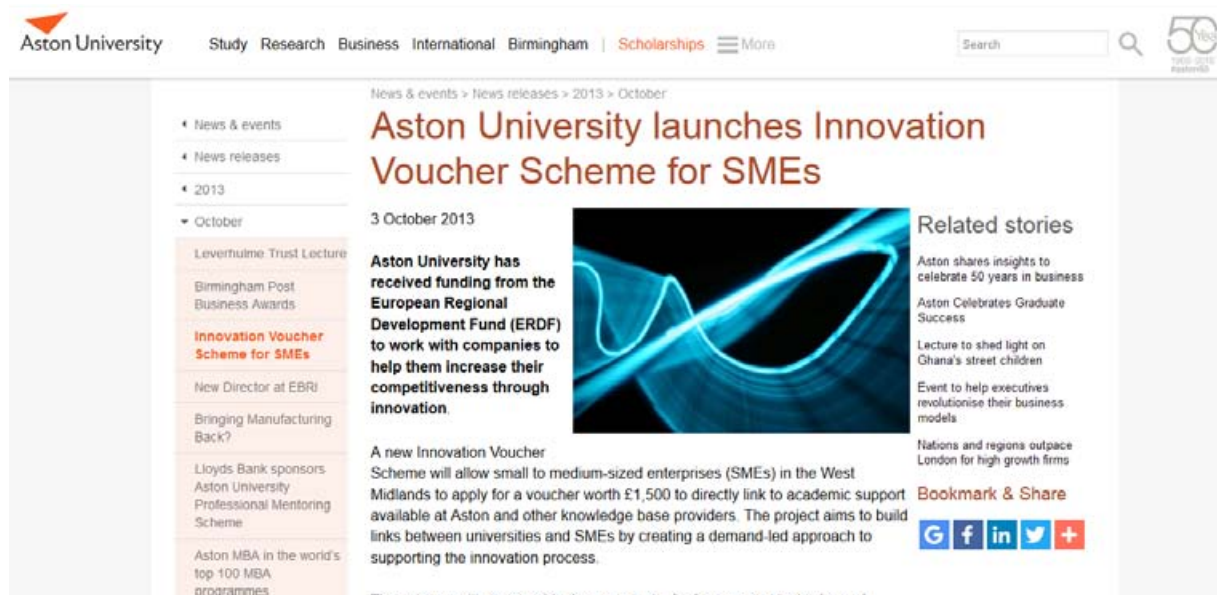
4.2 Výskum orientovaný na zvýšenie technologickej úrovne a inovácií vo firmách

Prvá oblasť aktivít vysokých škôl sa orientovala na ľudský kapitál v regióne, hlavne organizovaním vzdelávacích aktivít a podporných služieb. Oproti tomu druhá oblasť aktivít sa zameriava na využitie výskumu na vysokých školách v prospech zvýšenia technologickej úrovne firiem a ich inovatívnosti. Konkurencieschopnosť regionálnej ekonomiky je totiž úzko previazaná s úspešnosťou regionálnych firiem a tá sa odvíja od ich schopnosti prinášať na trh nové, atraktívne a kvalitné produkty. Vysoké školy v tomto smere disponujú znalosťami a vybavením, ktoré môžu firmám prostredníctvom výskumnej spolupráce so školami priniesť konkurenčnú výhodu.

V prvom rade sa preto aktivity vysokých škôl orientujú na **zvýšenie spolupráce s regionálnymi firmami**. Oddelenie výskumných aktivít vysokých škôl od inovačných aktivít regionálnych firiem môže znamenať, že ekonomický prospech z univerzitného výskumu budú mať firmy v iných regiónoch, resp. výskum nenájde komerčné zhodnotenie. Medzi hlavné aktivity preto patria spoločné výskumné projekty s regionálnymi firmami alebo kontraktovaný výskum, teda výskum objednaný a financovaný firmou. Do tejto skupiny zahrňujeme aj aktivity, ktoré nepriamo podporujú inovačné aktivity firiem ako sú napr. poskytovanie konzultačných služieb alebo podpora mobility pracovníkov medzi firmami a vysokými školami.

Príklad aktivity vysokej školy: Inovačné poukazy Aston University

Univerzita v Astone realizuje podpornú schému prostredníctvom inovačných poukazov pre malé a stredné firmy, ktoré sú vo výške 1500 libier. Ich cieľom je podporiť výskumnú spoluprácu medzi univerzitou a firmami z regiónu West Midlands. V prvej podobnej schéme, ktorú univerzita realizovala v roku 2009, bolo podporených 660 firiem a až 56 % firiem pokračovalo v spolupráci aj po ukončení schémy. Táto schéma je súčasťou širšieho balíčka systému podporných nástrojov univerzity na nadviazanie spolupráce s firmami.

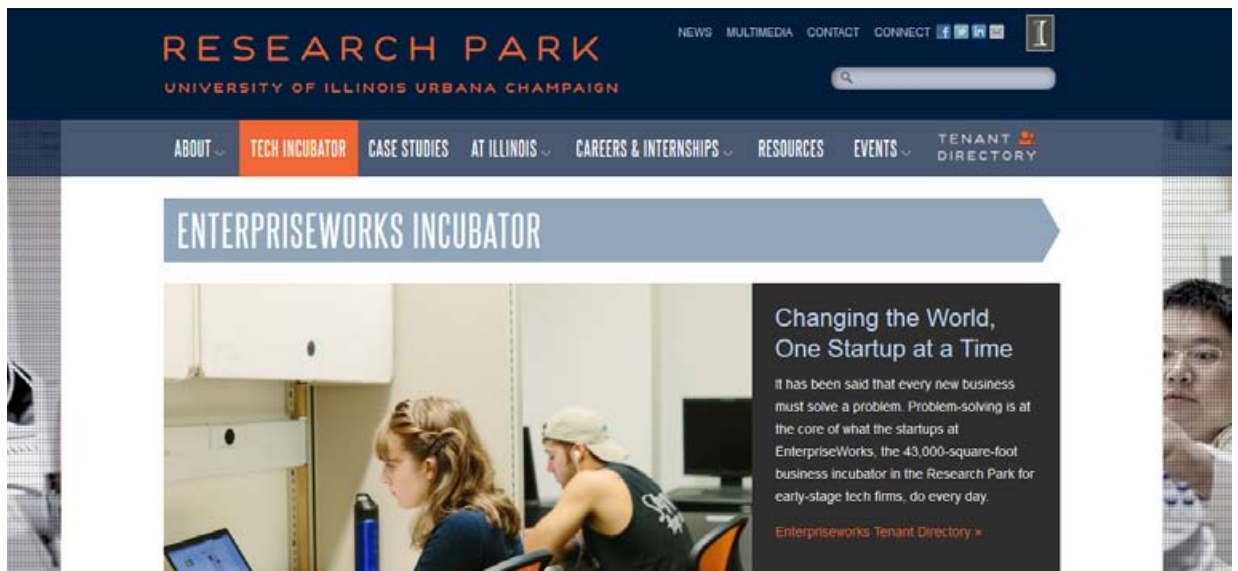
The screenshot shows a news article on the Aston University website. The main headline is "Aston University launches Innovation Voucher Scheme for SMEs" dated 3 October 2013. The article text states: "Aston University has received funding from the European Regional Development Fund (ERDF) to work with companies to help them increase their competitiveness through innovation." It further explains that the scheme will allow small to medium-sized enterprises (SMEs) in the West Midlands to apply for a voucher worth £1,500 to directly link to academic support available at Aston and other knowledge base providers. The project aims to build links between universities and SMEs by creating a demand-led approach to supporting the innovation process. The page also features a sidebar with navigation links, a search bar, and social media sharing options.

Zdroj: <http://www.aston.ac.uk/news/releases/2013/october/innovation-voucher-scheme/>

Druhá skupina aktivít sa zameriava na **zvýšenie inovatívneho podnikania v regióne**. Cieľom je podpora vzniku, resp. presunu inovatívnych firiem do regiónu. Aktivity sa prioritne zameriavajú na podporu založenia firiem študentmi, resp. absolventmi, alebo založenie firiem akademickými pracovníkmi. Vysoké školy sa tiež snažia prilákať technologické firmy do regiónu. Najčastejšou formou aktivít je vybudovanie technologických inkubátorov a vedeckých a technologických parkov a podpora spin-off a start-up firiem.

Príklad aktivity vysokej školy: Research park University of Illinois Urbana Champaign

Výskumný park University of Illinois Urbana Champaign vznikol v roku 2001. Cieľom bolo vybudovať platformu, ktorá by slúžila na podporu komercializácie výskumu akademických pracovníkov, a miesto, kde by firmy mohli nadviazať spoluprácu s výskumníkmi a študenti mali možnosť absolvovať stáže. Súčasťou parku je inkubátor, ktorého vybudovanie podporil štát Illinois. V súčasnosti je v parku viac ako 100 firiem s 1600 zamestnancami. Taktiež asi 500 študentov absolvuje stáže vo firmách, ktoré tam sídlia. Inkubátor podporil vznik asi 170 start-upov.

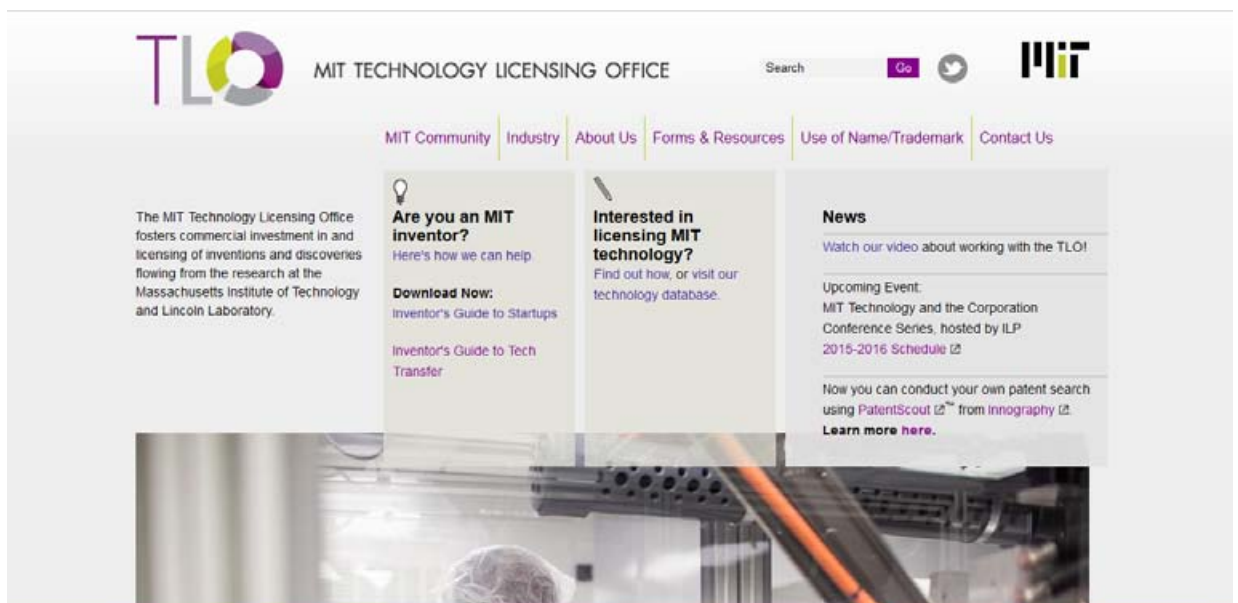

Zdroj: <http://researchpark.illinois.edu/>

Tretia skupina aktivít sa týka **komerčializácie intelektuálneho vlastníctva a vybavenia vysokej školy**. V tejto skupine nájdeme také aktivity škôl, ktoré sa zameriavajú na služby v oblasti licencovania intelektuálneho vlastníctva a komerčného využívania zariadení. Vysoké školy totiž zvyčajne disponujú zariadeniami, ktoré je pre firmy ekonomicky nevýhodné vlastniť, ale majú záujem o ich krátkodobý nájom, resp. o služby, ako je meranie a testovanie. Vysoké školy tiež ponúkajú služby licencovania technológií, ktoré vytvorili akademickí pracovníci a o ktoré je záujem zo strany podnikateľského sektora. Ide o spektrum informačných, právnych a obchodných služieb, ktoré pomáhajú akademikom uzavierať licenčné zmluvy. To tejto skupiny aktivít patrí aj tzv. neakademická diseminácia, akou sú napr. mediálne vystúpenia.

Príklad aktivity vysokej školy: MIT Technology Licensing Office

Kancelária je súčasťou Massachusetts Institute of Technology (MIT), pre ktorý poskytuje služby licencovania technológií, komerčného investovania a rozvoja vynálezov a výskumných objavov MIT a Lincoln Laboratory. Počas svojho pôsobenia v roku 2015 napríklad s jej pomocou bolo zaregistrovaných 795 objavov, vydaných 314 patentov na USPTO, bolo podpísaných 91 licencií a vzniklo 28 firiem. MIT LLO prevádzkuje online databázu technológií, ktorými disponuje MIT. Medzi jej služby pre firmy patrí poskytovanie patentového a licenčného poradenstva alebo zapájanie sa do sponzorských programov. Pre výskumných pracovníkov poskytuje služby v oblasti zhodnotenia komerčného potenciálu výskumných objavov, ochranu intelektuálneho vlastníctva, hľadanie partnerov a podnikateľské poradenstvo pre začínajúce firmy pracovníkov MIT a jeho študentov.

Zdroj: <http://tlo.mit.edu/>

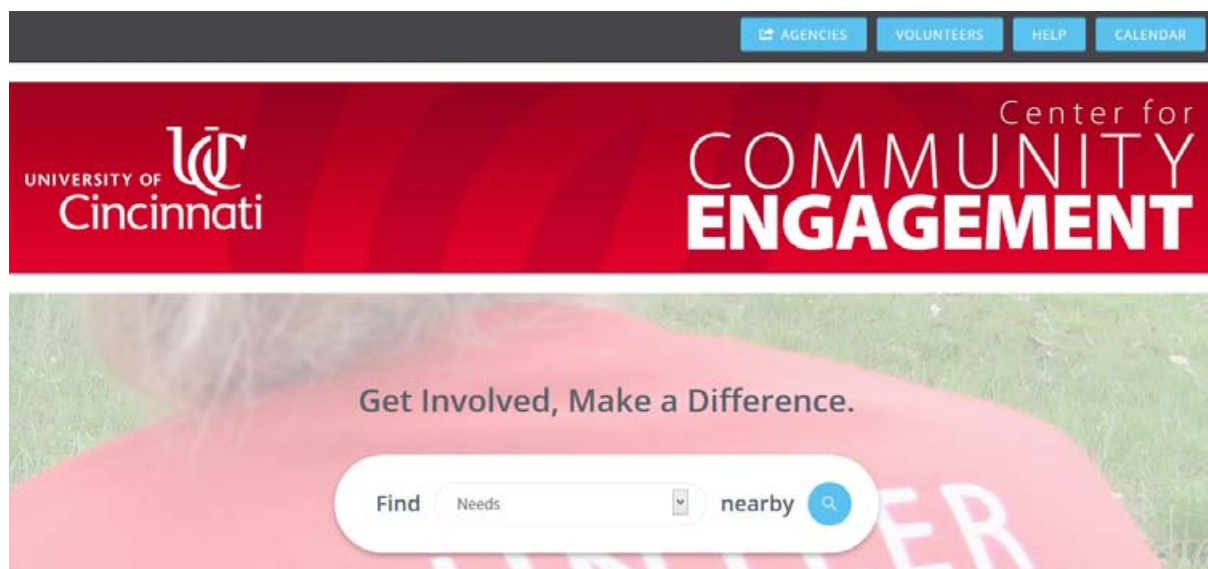
4.3 Komunitný rozvoj s cieľom zlepšiť sociálnu súdržnosť, kvalitu života, životného prostredia a dosiahnuť lepšie fungujúce inštitúcie

Okrem vzdelávania a výskumu vysoké školy považujú svoj príspevok k sociálnemu rozvoju, ochrane životného prostredia alebo rozvoju zefektívnenia fungovania spoločnosti za prirodzenú súčasť svojej misie. Výstavba kampusov vysokých škôl prispieva k regenerácii miest, na školách pôsobí množstvo občianskych združení, ktoré realizujú dobrovoľnícke projekty pre miestnych obyvateľov, školy ponúkajú svoju športovú alebo kultúrnu infraštruktúru verejnosti, prevádzkujú nemocnice, a samy organizujú podujatia pre ľudí v meste a širšom okolí. Existuje široké spektrum aktivít škôl, resp. ich pracovníkov, ktoré sem môžeme zaradiť.

Prvá skupina aktivít smeruje k **zvýšeniu občianskej participácie v regióne**. Ekonomický rast je totiž zvyčajne spojený so vznikom rôznych foriem marginalizovaných skupín, a to tak v zaostávajúcich, ako aj vo vyspelých regiónoch. Vysoké školy reprezentujú nielen zamestnanci, ale aj veľký počet študentov, ktorí sa zapájajú do lokálnych aktivít v prospech miestnych komunit. Školy nefungujú v regióne osamote, ale existuje široké spektrum napr. dobrovoľníckych aktivít pre miestnych obyvateľov, ktoré iniciujú a realizujú študenti a zamestnanci vysokých škôl.

Príklad aktivity vysokej školy: Centre for Community Engagement University of Cincinnati

Univerzita v Cincinnati zriadila Centrum komunitnej angažovanosti, v rámci ktorého poskytuje služby tak svojim študentom, ako aj partnerom z regiónu. Medzi jej hlavné služby patrí poskytovanie informácií o ponuke a dopyte po dobrovoľníckych službách. Zriadila na to internetový portál, kde si dobrovoľníci môžu vyhľadávať dopyt po dobrovoľníckych službách a zároveň rôzne agentúry môžu nahrávať svoje požiadavky.

Zdroj: <https://www.uc.edu/cce/about.html>

Vysoké školy často prevádzkujú fyzickú infraštruktúru ako sú napr. knižnice, športoviská, divadlá, galérie alebo múzeá. Tie by bez prítomnosti vysokej školy v regióne bolo náročné prevádzkovať. Preto vysoké školy prispievajú ku kultúrnemu a športovému rozvoju regiónu prostredníctvom **zlepšenia vybavenosti v oblasti kultúrnej a športovej infraštruktúry v regióne**. Rozhodujúcim faktorom vplyvu na región sú však možnosti využívania miestnym obyvateľstvom. Región, v ktorom vysoké školy investujú do rozvoja verejnej infraštruktúry, zvyšuje svoju atraktivitu pre potenciálnych migrantov a investorov. Zvyčajne sú tieto aktivity prevádzkované v partnerstve s lokálnou verejnou správou a miestnymi firmami a tretím sektorom.

Príklad aktivity vysokej školy: Transformácia Kevin Hall

Univerzita v Glasgowe investovala 11,5 mil. libier do transformácie bývalej športovej haly v Glasgowe s cieľom vytvoriť jedno z najväčších múzejných a akademických výskumných centier v UK. Centrum bude tiež slúžiť na športové účely a bude v ňom sídliť národná knižnica. Spája akademické, občianske a štátne inštitúcie na jednom mieste. Zároveň je táto investícia príkladom projektu mestskej regenerácie a stane sa kultúrnym koridorom pre lokálne obyvateľstvo a turistov.

Study | Research | About us | Student life | Alumni | Support us | Contact

University of Glasgow

Subjects A-Z | Staff A-Z | Academic units A-Z

Search site Search

Home > University news >

University news

- Archive of news
- Information for the media
- University events

Kelvin Hall transformation on target

Issued: Tue, 09 Feb 2016 08:00:00 GMT

The £40m redevelopment of one of Glasgow's most famous landmarks is taking shape and on target for completion in the summer.

Kelvin Hall will sit alongside Kelvingrove Museum and the Riverside Museum, creating a cultural and heritage district to rival any other in the UK outside of London.

The former sports arena, is being transformed into one of the biggest museum and academic research centres in the UK, and will also house a public sporting and museums facility as well as becoming home to the National Library of Scotland's Scottish Screen Archive.

- > Professor Murray Pittock
- > Professor David Gaimster
- > University at Kelvin Hall
- > Hunterian at Kelvin Hall

Zdroj: http://www.gla.ac.uk/news/headline_442627_en.html

Vysoké školy môžeme nakoniec považovať aj za regionálnu autoritu, ktorá svojimi iniciatívami demonštruje význam určitých oblastí, dôležitých pre regionálny rozvoj, a signalizuje regionálnemu spoločenstvu želaný smer rozvoja. Medzi **demonštračné aktivity** môžeme zaradiť napríklad programy ochrany životného prostredia na univerzite, ktoré sa zameriavajú napr. na boj s globálnym otepľovaním, využívaním obnoviteľných zdrojov energií alebo alternatívnych spôsobov dopravy. Patria sem aj konzultačné aktivity pre lokálne komunity a firmy.

Príklad aktivity vysokej školy: EPFL Sustainable Campus

École polytechnique fédérale de Lausanne (EPFL) je švajčiarska technická verejná univerzita založená v roku 1969. V roku 2008 EPFL zriadila tzv. Sustainable Campus a v rámci neho Sustainability Office. Kancelácia koordinuje, rozvíja a podporuje všetky iniciatívy, ktoré môžu zlepšiť ekonomické, spoločenské a environmentálne aspekty kampusu EPFL, vrátane iniciatív v oblasti materiálov, energie, vody, biodiverzity, emisií a odpadu a dopravy v kampuse EPFL. Jej cieľom je znížiť všetky spoločenské a environmentálne vplyvy, ktoré sa spájajú s rozvojom kampusu. V akademickej rovine zároveň EPFL má za cieľ byť miestom, kde učitelia a študenti rozvíjajú výskum a vzdelávanie v oblasti udržateľného rozvoja. V kampuse otvorili v roku 2015 najväčšiu solárnu elektrárňu vo Švajčiarsku s výkonom 2MW. V roku 2009 otvorili prvú službu požičiavania bicyklov vo Švajčiarsku, ktorá v súčasnosti v kampuse prevádzkuje 10 staníc so 144 bicyklami. Taktiež prevádzkuje autonómny dopravný elektrický systém Citymobil2.

SUSTAINABILITY EPFL

- About
- Living lab
- Campus
- Get Involved
- Education & Research
- Mobility
- News
- Contact
- Publications
- ACT FOR CHANGE !

Share:

About

- Mission
- Background
- Team
- Partners
- Awards
- Environment Commission

[Flyer EPFL Sustainable campus \(PDF\)](#)

EPFL Sustainable Campus
A dedicated team to support the campus' sustainable management

Zdroj: <http://developpement-durable.epfl.ch/about>

5. Regionálny rozmer vysokého školstva v SR

Na Slovensku pôsobilo v roku 2014 spolu 36 vysokých škôl s 131 fakultami. Spolu 20 vysokých škôl malo charakter verejnej vysokej školy (105 fakúlt), 13 bolo súkromných (20 fakúlt) a 3 štátne (6 fakúlt). Oproti roku 1989 sa počet vysokých škôl a ich fakúlt zvýšil trojnásobne. V Bratislavskom samosprávnom kraji bolo v roku 2014 lokalizovaných 13 vysokých škôl a 44 fakúlt, čo je asi tretina zo SR. V Trnavskom kraji sídli 4 vysoké školy a 14 fakúlt, v Trenčianskom kraji boli 3 vysoké školy so 6 fakultami, v Nitrianskom kraji boli 3 vysoké školy so 14 fakultami. Na strednom Slovensku v Žilinskom kraji boli 3 vysoké školy s 12 fakultami a v Banskobystrickom kraji 4 vysoké školy so 14 fakultami. Nakoniec na východnom Slovensku boli v Prešovskom kraji 2 vysoké školy s 10 fakultami a v Košickom kraji 4 vysoké školy so 17 fakultami.

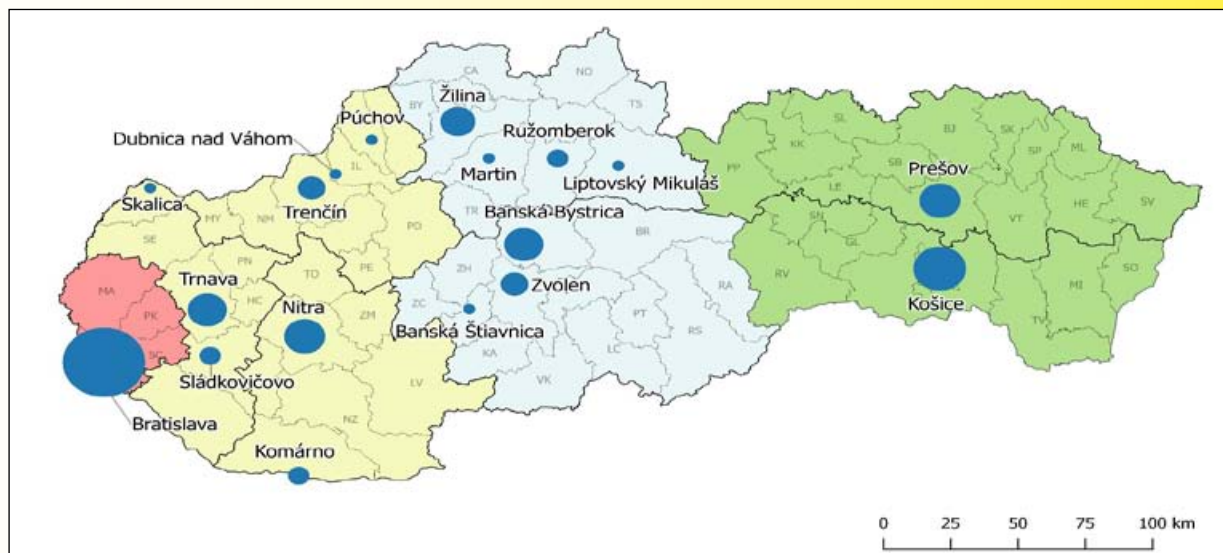
Tabuľka 1: Vysoké školstvo v regiónoch SR (2014)

	Verejné		Štátne		Súkromné		Spolu	
	Počet fakúlt	Počet škôl	Počet fakúlt	Počet škôl	Počet fakúlt	Počet škôl	Počet fakúlt	Počet škôl
Bratislavský kraj	29	5	5	2	10	6	44	13
Trnavský kraj	9	2	0	0	5	2	14	4
Trenčiansky kraj	4	1	0	0	2	2	6	3
Nitriansky kraj	14	3	0	0	0	0	14	3
Žilinský kraj	11	2	1	1	0	0	12	3
Banskobystrický kraj	13	3	0	0	1	1	14	4
Prešovský kraj	9	1	0	0	1	1	10	2
Košický kraj	16	3	0	0	1	1	17	4
SR spolu	105	20	6	3	20	13	131	36

Zdroj: DataCube, ŠÚ SR

Spolu 19 miest môžeme považovať za vysokoškolské mesto, teda za mesto ktoré je sídlom aspoň jednej fakulty. Centrom vysokoškolského vzdelávania je mesto Bratislava, druhým najväčším sú Košice, Nitra a Prešov sú na treťom mieste. Mimo vysokoškolských miest poskytujú vysoké školy vzdelávanie aj v ďalších mestách prostredníctvom detašovaných pracovísk. Nasledujúca mapa znázorňuje rozmiestnenie vysokého školstva v SR v roku 2014.

Mapa 1: Lokalizácia vysokého školstva v SR (2014)

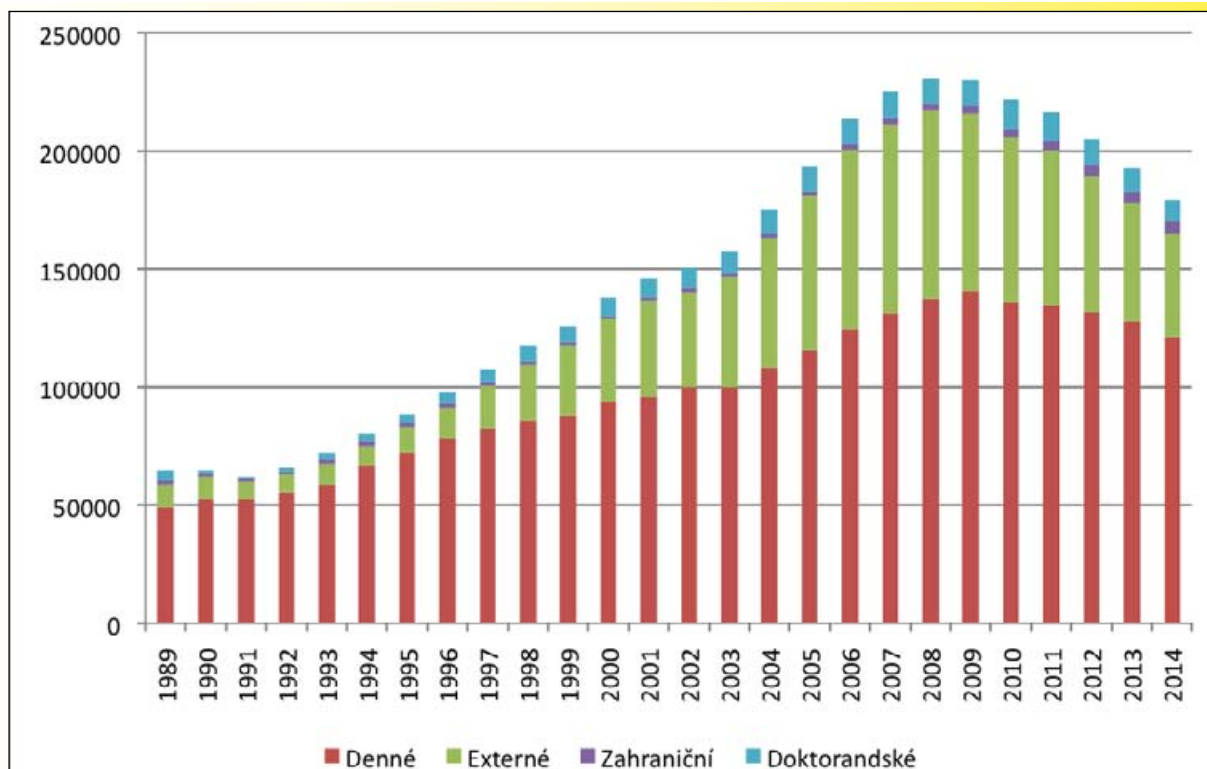
Zdroj: Vlastné spracovanie.

Poznámka: Veľkosť symbolu reprezentuje počet fakúlt v meste.

5.1 Regionálne trendy vo VŠ: študenti

Význam vysokých škôl v slovenskej ekonomike sa neustále zvyšuje. Počet študentov VŠ sa zvýšil zo 64 442 v roku 1989 na 179 391 v roku 2014, čo je trojnásobný nárast. Nasledujúci graf ukazuje vývoj štruktúry vysokoškolských študentov v SR. Nárast študentov kulminoval v roku 2008 s počtom študentov viac ako 230 tisíc. Významný nárast zaznamenal najmä počet externých študentov, ktorých podiel narástol z 15 % v roku 1989 až na 36 % v roku 2007. V súčasnosti študuje asi 121 tisíc študentov v dennej forme, 43 tisíc v externej forme, 5 tisíc študentov je cudzincov a 9 tisíc študentov je na doktorandskom štúdiu.

Graf 1: Vývoj počtu vysokoškolských študentov v SR 1989 - 2014

Zdroj údajov: UIPŠ

Regionálna dimenzia ukazuje, že asi 38 % študentov študuje v Bratislavskom kraji, druhým najväčším centrom vysokoškolského vzdelávania je Košický kraj s podielom 13 %, na treťom mieste je Nitriansky kraj (11 %). V priemere 75 % študentov študuje v dennej forme, existujú však rozdiely medzi regiónmi. V Trenčianskom kraji prevažujú externí študenti (56 %) nad študentmi študujúcimi dennou formou (44 %). V Košickom kraji naopak je podiel denných študentov významne vyšší (87 %). Keďže jednotlivé regióny nie sú rovnaké z hľadiska ich veľkosti, môžeme prepočítať počet študentov na 1000 obyvateľov regiónu. Výsledky sú uvedené v nasledujúcej tabuľke. Vysoký podiel vysokoškolských študentov v regióne znamená v krátkodobom období pozitíva z pohľadu vyššieho dopytu po tovaroch a službách a krátkodobom zvýšení ponuky pracovnej sily v regióne. Aj táto analýza nám ukazuje, že najväčší podiel majú vysoké školy v Bratislavskom kraji, s veľkým odstupom nasleduje Nitriansky a Košický kraj. Najnižší podiel majú vysoké školy v Trenčianskom a Prešovskom kraji.

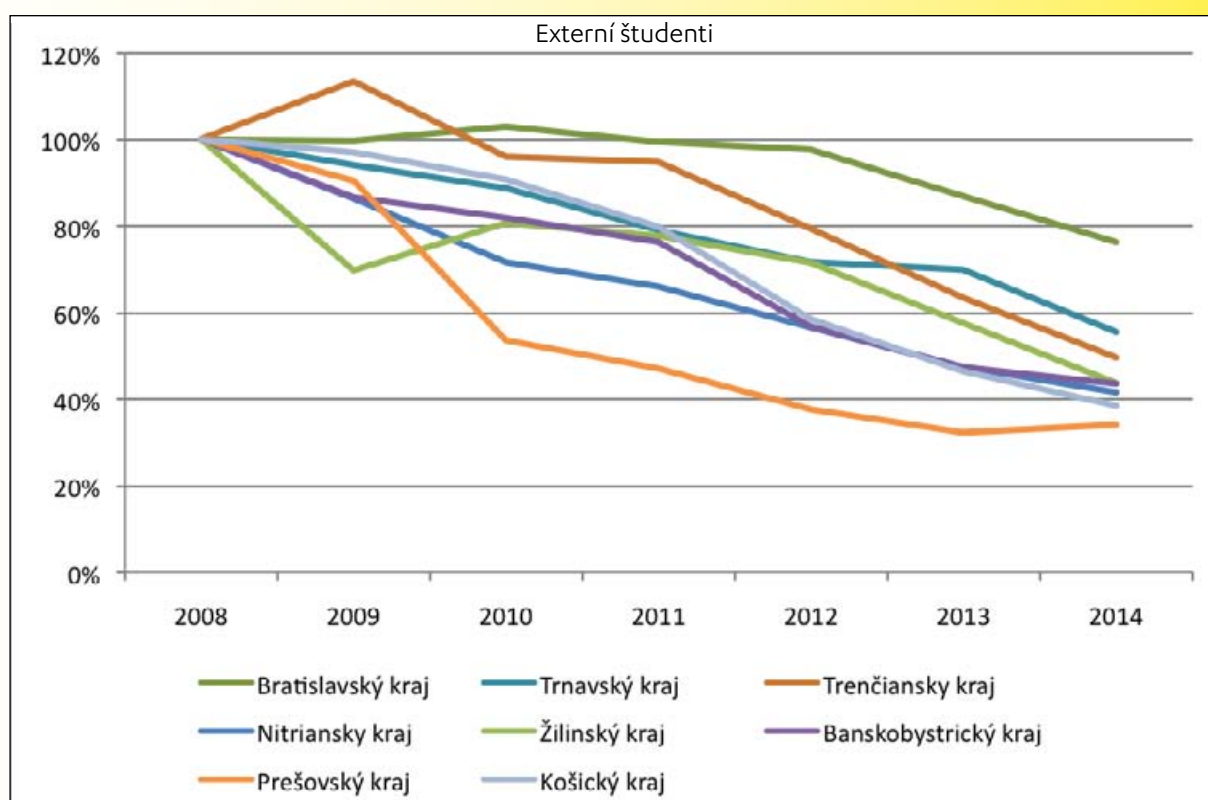
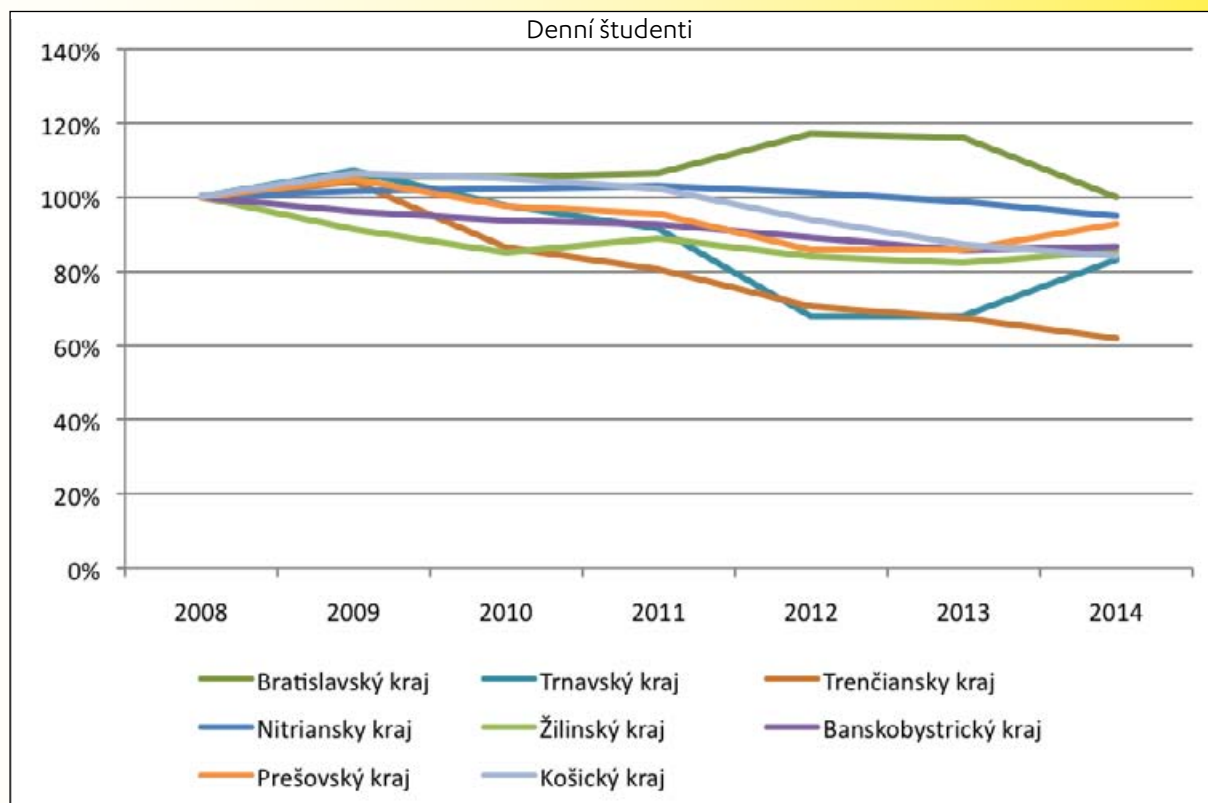
Tabuľka 2: Regionálna distribúcia vysokoškolských študentov v SR (2014)

Kraj	Počet študentov			Počet študentov na 1000 obyvateľov
	denné štúdium	externé štúdium	spolu	
Bratislavský kraj	45 550	19 478	65 028	105
Trnavský kraj	11 752	4 357	16 109	29
Trenčiansky kraj	3 026	3 807	6 833	12
Nitriansky kraj	15 236	4 269	19 505	28
Žilinský kraj	13 656	2 468	16 124	23
Banskobystrický kraj	10 936	3 497	14 433	22
Prešovský kraj	8 199	5 367	10 669	13
Košický kraj	18 722	2 470	21 619	27
Slovenská republika	127 077	50 240	170 320	31

Zdroj: Vlastné prepočty na základe údajov ŠÚ SR.

Ako sme ukázali v nasledujúcom grafe, počet študentov od roku 2008 klesá. Tento pokles však nie je rovnomerný medzi regiónmi. Najväčší prepád počtu študentov nastal v prípade Trenčianskeho kraja, kde je počet študentov o 38 % nižší oproti roku 2008. Počet denných študentov v Nitrianskom kraji sa znížil len mierne (na 95 %) a počet denných študentov v Bratislavskom kraji v porovnaní s rokom 2008 je takmer totožný. Pokles v prípade externých študentov bol ešte väčší. Najväčší prepád nastal v Prešovskom, Košickom a Nitrianskom kraji. Najmenší prepád bol v Bratislavskom kraji, kde v roku 2014 študovalo 76 % študentov v porovnaní s rokom 2008.

Graf 2: Vývoj vysokoškolských študentov v regiónoch SR v období 2008 – 2014

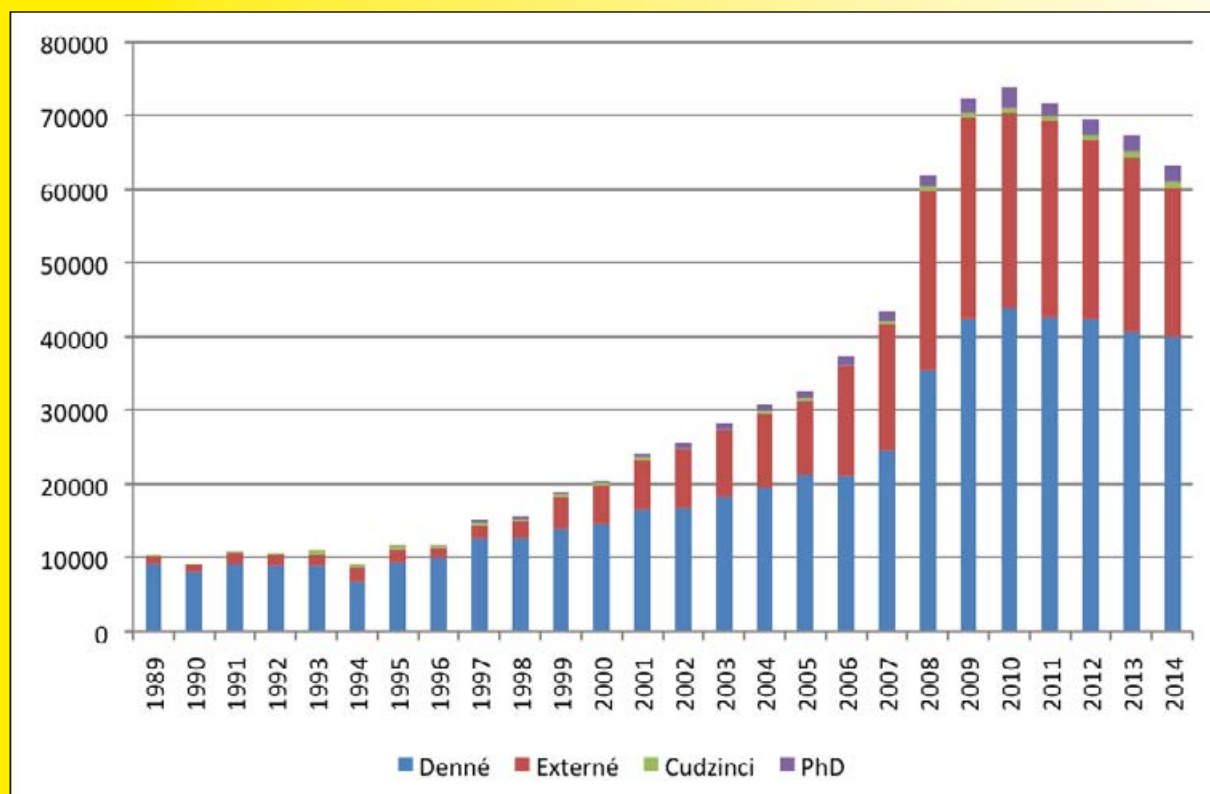

Zdroj: Vlastné prepočty na základe údajov ŠÚ SR.

5.2 Regionálne trendy vo VŠ: absolventi

Počet absolventov vysokých škôl sa oproti 90. rokom zvýšil viac ako šesťnásobne. Tento nárast bol výsledkom rozvoja vysokoškolského štúdia v SR vo všeobecnosti. Treba však upozorniť, že časť nárastu je spôsobená započítaním absolventov prvého stupňa vysokoškolského štúdia do celkového počtu absolventov. Nárast zaznamenal najmä počet absolventov externého štúdia. Na začiatku 90. rokov bol ich podiel na celkovom počte absolventov na úrovni 9 % a v roku 2014 predstavoval 32 %. Od roku 2011 poklesol počet absolventov asi o 8 tisíc. V súčasnosti ročne ukončí ročne vysokoškolské štúdium 39 953 študentov v dennej forme štúdia, 20 255 v externej forme štúdia a 900 študentov z iných krajín a 2 182 študentov doktorandského štúdia.

Graf 3: Vývoj počtu absolventov VŠ v SR 1989 - 2014

Zdroj údajov: UIPŠ

Z pohľadu regionálnej distribúcie absolventov vidíme, že dominuje Bratislavský kraj, kde v roku 2014 ukončilo štúdium 38 % všetkých absolventov. Naopak, najmenší podiel má Trenčiansky kraj s 5 % podielom na celkovom počte absolventov. Pomerne veľké rozdiely sú v regionálnej štruktúre absolventov medzi tými, ktorí absolvovali denné štúdium, a tými, ktorí absolvovali štúdium v externej forme. Podiel absolventov so štúdiom v externej forme je najvyšší v Trenčianskom kraji (65 %), naopak najvyšší podiel absolventov v dennej forme má Košický kraj (79 %). Po prepočítaní počtu absolventov na počet obyvateľov regiónu môžeme porovnať relatívny význam vysokoškolského štúdia v regiónoch SR. Vysoký počet absolventov znamená nárast ľudského kapitálu v regióne, ktorý zvyšuje regionálnu produktivitu. V roku 2014 bol podiel absolventov na 1000 obyvateľov na úrovni 11. V Bratislavskom kraji bol tento podiel na úrovni 37, naopak v Prešovskom kraji bol na úrovni 4. Skutočná miera nárastu ľudského kapitálu v regióne je však ovplyvnená migráciou absolventov vysokých škôl.

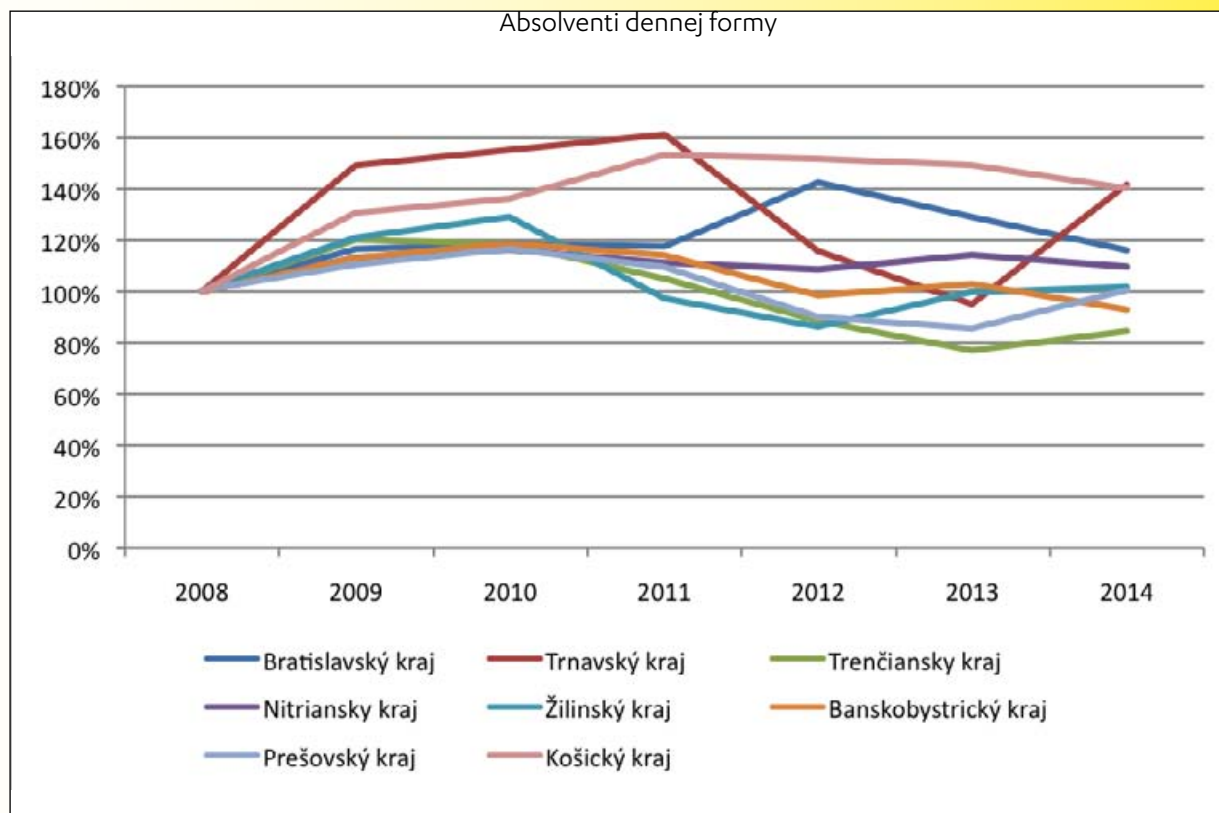
Tabuľka 3: Regionálna distribúcia absolventov VŠ v SR (2014)

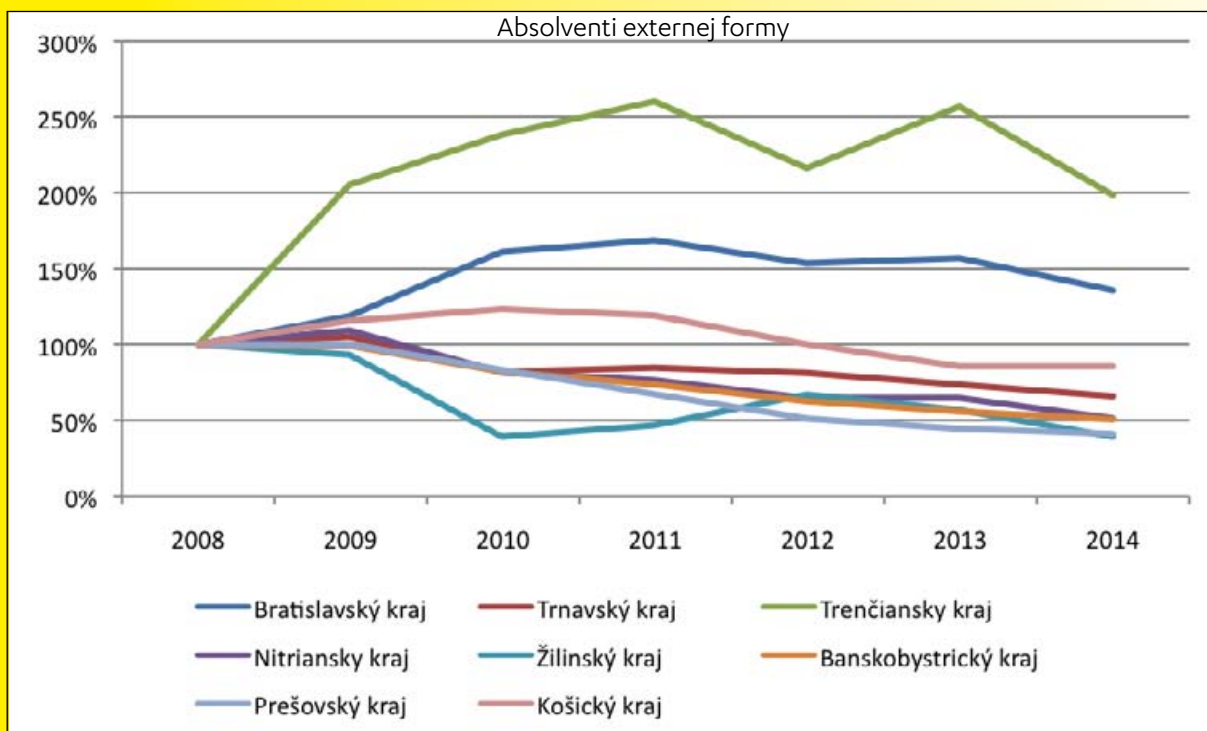
Kraj	Počet absolventov			Počet absolventov na 1000 obyvateľov
	externé štúdium	denné štúdium	spolu	
Bratislavský kraj	9 218	13 902	23 120	37
Trnavský kraj	1 851	4 144	5 995	11
Trenčiansky kraj	2 045	1 078	3 123	5
Nitriansky kraj	1 834	5 281	7 115	10
Žilinský kraj	1 174	4 089	5 263	8
Banskobystrický kraj	1 485	3 358	4 843	7
Prešovský kraj	934	2 620	3 554	4
Košický kraj	1 714	6 381	8 095	10
Slovenská republika	20 255	40 853	61 108	11

Zdroj: Vlastné prepočty na základe údajov ŠÚ SR.

Zmeny vo vývoji počtu absolventov v posledných rokoch môžeme dokumentovať na nasledujúcich grafoch. V porovnaní s rokom 2008 zaznamenal najvyšší nárast počtu absolventov denného štúdia Trnavský kraj (141 % v roku 2014) a Bratislavský kraj (116 %). Naopak najvyšší pokles zaznamenal Trenčiansky (84 %) a Banskobystrický kraj (93 %). Počet absolventov externej formy najviac narástol v Trenčianskom kraji (198 %) a v Bratislavskom kraji (135 %). Najvyšší pokles zaznamenal Žilinský kraj (39 %) Banskobystrický kraj (51 %) a Prešovský kraj (41 %).

Graf 4: Vývoj absolventov VŠ v regiónoch SR v období 2008 – 2014

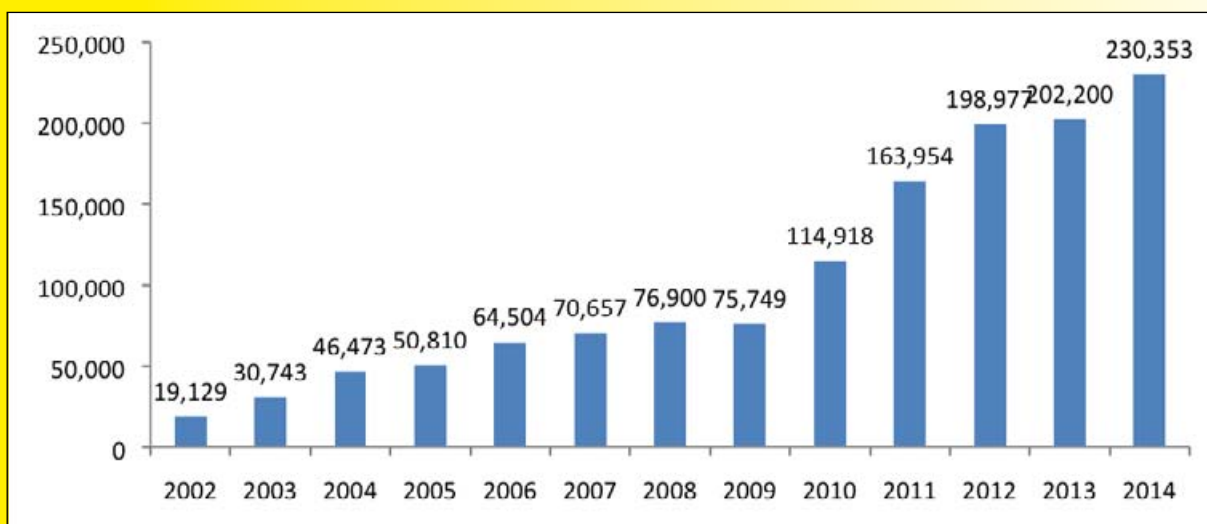

5.3 Regionálne trendy vo VŠ: veda a výskum

Rast významu vysokého školstva v ekonomike SR nie je spojený len s počtom študentov, ale súčasne môžeme pozorovať aj rast významu vysokých škôl ako výskumných inštitúcií. V porovnaní s rokom 2002 narástol objem prostriedkov na výskum a vývoj z 19 mil. eur na 230 mil. eur v roku 2014. Tento rast bol významný najmä po roku 2010.

Graf 5: Výdavky na výskum a vývoj v sektore vysokých škôl (tisíc eur, bežné ceny)

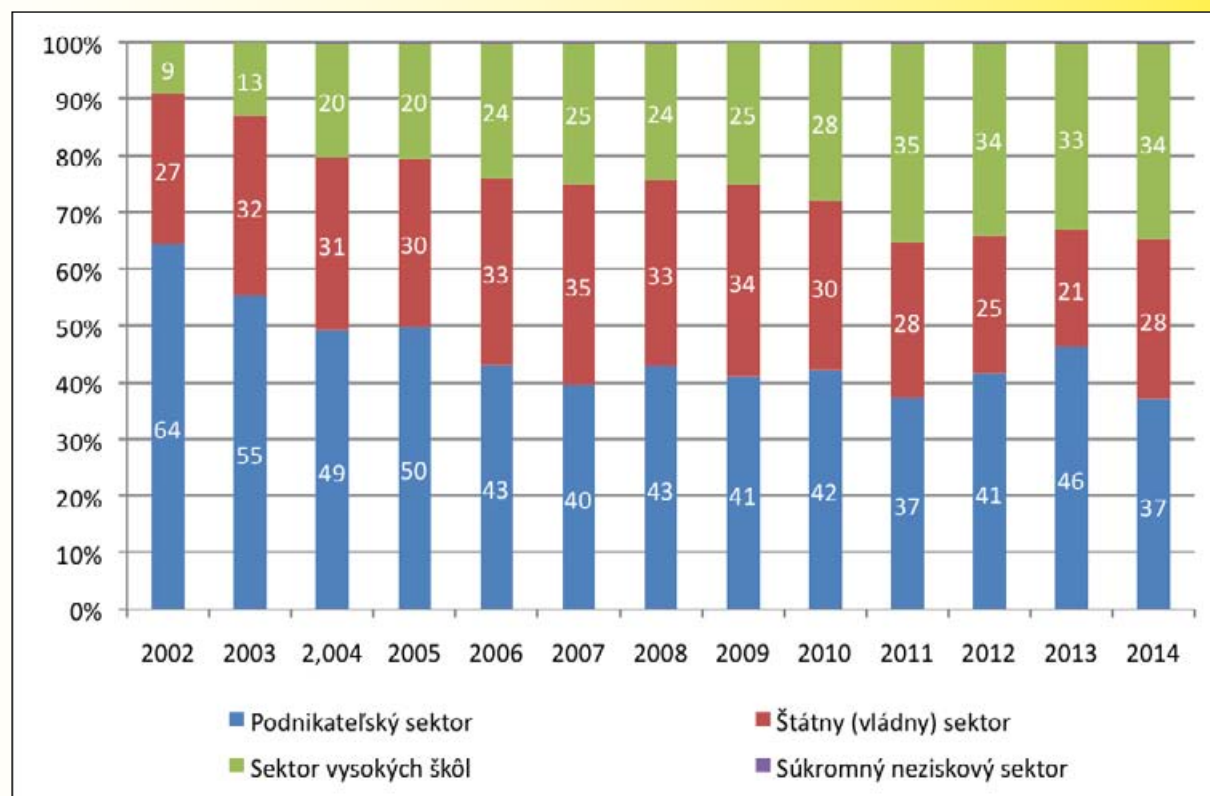

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov ŠÚ SR.

V súčasnosti je podiel vysokých škôl na výdavkoch na výskum a vývoj 34,4 %, pričom v roku 2002 bol tento podiel menej ako 10 %. Masívny nárast podielu vysokých škôl na výdavkoch na výskum a vývoj súvisel najmä

so vstupom Slovenska do EÚ v roku 2004. Po roku 2011 sa však relatívny význam vysokých škôl vo financovaní výskumu a vývoja v SR mierne oslabil, to však bolo výsledkom zvýšenia výdavkov podnikateľského sektora.

Graf 6: Výdavky na výskum a vývoj podľa sektorov (% z celkových výdavkov)

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov ŠÚ SR.

Nárastu významu vysokých škôl vo výskume a vývoji však nie je rovnomerný. Existujú významné rozdiely medzi regiónmi, tak z hľadiska rozloženia kapacít, ako aj z pohľadu výstupov a produktivity výskumu a vývoja v regiónoch SR. Z regionálneho pohľadu dominuje vysokoškolskému výskumu Bratislavský kraj, v ktorom pracuje viac ako tretina všetkých výskumných a vývojových kapacít sektora vysokých škôl v SR (5 405 pracovníkov). V poradí druhým krajom je Košický kraj (2 394 pracovníkov) a tretí je Žilinský kraj (2 182 pracovníkov). Najmenšie výskumné a vývojové kapacity má Trenčiansky a Prešovský kraj.

Tabuľka 4: Štruktúra výskumných a vývojových kapacít sektora vysokých škôl v regiónoch SR (2014)

	Spolu	Doktorandi	PhD. do 35	PhD. Nad 35	Docenti	Profesori
Bratislavský kraj	5 405	1 870	752	1 403	886	494
Trnavský kraj	1 142	277	208	305	206	146
Trenčiansky kraj	298	41	37	134	56	30
Nitriansky kraj	1 530	407	233	406	294	190
Žilinský kraj	2 182	648	319	562	416	237
Banskobystrický kraj	1 090	277	132	331	219	131
Prešovský kraj	793	196	133	215	181	68
Košický kraj	2 394	672	383	661	417	261
SR spolu	14 834	4 388	2 197	4 017	2 675	1 557

Zdroj údajov: Centrálny informačný portál pre výskum, vývoj a inovácie, Štatistické údaje VVP 2014

Bratislavský kraj je zároveň aj najproduktívnejším krajom z pohľadu publikácií a citácií, a to tak z pohľadu objemu, ako aj kvality výstupov. Dominuje najmä v oblasti karentovaných publikácií a citácií v karentovaných časopisoch, keďže produkuje okolo polovice z celkového počtu v SR. Druhý v poradí je Košický kraj s 27 % podielom na karentovaných časopisoch a 22 % podielom na citáciách v karentovaných časopisoch. Najnižšiu výkonnosť má Trenčiansky a Prešovský kraj, ktorých podiel sa pohybuje len medzi 1 až 3 percentami.

Tabuľka 5: Štruktúra publikácií a citácií vysokých škôl v regiónoch SR (2014)

	Publikácie v karentovaných časopisoch	Citácie v karentovaných časopisoch	Vedecké práce v nekarentovaných vedeckých časopisoch	Odborné práce v nekarentovaných odborných časopisoch	Vedecké práce v recenzovaných vedeckých zborníkoch	Odborné práce v recenzovaných zborníkoch	Vedecké monografie	Odborná knižná publikácia
Bratislavský kraj	1 185	13 151	2 243	1 002	4 019	1 131	297	218
Trnavský kraj	133	1 708	508	132	929	143	86	46
Trenčiansky kraj	32	347	181	47	182	104	15	8
Nitriansky kraj	171	2 132	1 032	545	760	65	205	109
Žilinský kraj	142	665	1 182	311	1 625	182	90	107
Banskobystrický kraj	125	1 043	488	226	604	90	75	133
Prešovský kraj	74	388	641	137	872	44	114	30
Košický kraj	677	5 583	1 428	346	1 339	83	100	174
SR spolu	2 539	25 017	7 703	2 746	10 330	1 842	982	825

Zdroj údajov: Centrálny informačný portál pre výskum, vývoj a inovácie, Štatistické údaje VVP 2014

Ak porovnáваме produktivitu výskumných a vývojových kapacít prostredníctvom prepočítania publikačných výstupov a citácií na 1 pracovníka vidíme, že bratislavský a košický kraj vysoko prevyšujú ostatné regióny v karentovaných časopisoch a citáciách. Trenčiansky kraj dominuje v kategórii odborných prác v recenzovaných zborníkoch. Nitriansky kraj má relatívne vyššiu produktivitu v kategórii odborných prác v nekarentovaných odborných časopisoch a vedeckých monografiách. Banskobystrický kraj prevyšuje priemer v oblasti odborných knižných publikácií. Prešovský kraj má relatívne vyššiu produktivitu vedeckých prác v recenzovaných vedeckých zborníkoch a vedeckých monografiách.

6. Aktivity vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja v SR a príklady dobrej praxe

V tejto časti štúdie uvádzame výsledky dotazníkového prieskumu, ktorým Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR oslovilo na jeseň v roku 2015 všetky slovenské vysoké školy v počte 20 verejných, 3 štátne a 12 súkromných vysokých škôl. Ich zástupcovia boli oslovení elektronicky. Obsah dotazníka bol pripravený tímom expertov v projekte a korešpondoval s konceptmi tretej úlohy vysokých škôl, ktoré sú popísané v úvodných kapitolách, a indikátormi, ktoré uvádzame v prílohe A. Otázky dotazníkového prieskumu boli rozdelené do 3 základných tematických oblastí a v rámci nich do niekoľkých podtém:

1. Vzdelávanie
 - Zosúladenie s potrebami trhu práce
 - Zvýšenie participácie verejnosti na vzdelávaní v miestnej a regionálnej pôsobnosti
 - Podpora podnikateľskej aktivity
2. Veda a výskum/inovácie a transfer technológií
 - Zvýšenie spolupráce vysokých škôl a firiem pôsobiacich v regióne
 - Zvýšenie inovatívneho podnikania v regióne
 - Komercializácia intelektuálneho vlastníctva a vybavenia
3. Regionálny/komunitný rozvoj
 - Využívanie kultúrnej a športovej infraštruktúry

V závere každej tematickej oblasti bola zaradená aj otázka smerujúca na sebahodnotenie vysokej školy v zmysle orientácie jej aktivít prioritne na región alebo širší kontext. Do dotazníkového prieskumu sa aktívne zapojilo 16 vysokých škôl, s výraznou prevahou (67 %) kategórie verejných vysokých škôl:

- **Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši (AOS)**
- **Akadémia Policajného zboru v Bratislave (APZ)**
- **Hudobná a umelecká akadémia Jána Albrechta v Banskej Štiavnici (HUAJA)**
- **Paneurópska vysoká škola (PVŠ)**
- **Prešovská univerzita v Prešove (PU)**
- **Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (SPU)**
- **Slovenská technická univerzita v Bratislave (STU)**
- **Technická univerzita vo Zvolene (TUZVO)**
- **Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne (TUAD)**
- **Trnavská univerzita v Trnave (TUTT)**
- **Univerzita Komenského v Bratislave (UK)**
- **Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre (UKF)**
- **Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (UMB)**
- **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ)**
- **Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach (VŠBM)**

Vysoké školy zasielali vyplnené dotazníky s rôznou obsahovou úrovňou a kvalitou informácií. Kompletne vyplnené dotazníky zaslalo 82 % vysokých škôl (prevažne verejných), ostatné dotazníky neobsahovali všetky požadované informácie, resp. kvalita informácií nebola postačujúca.

V nasledujúcich kapitolách okrem vyhodnotenia jednotlivých otázok popisujeme aj vybrané aktivity v troch

sledovaných oblastiach, ktoré možno považovať za tzv. príklady dobrej praxe v podmienkach slovenského vysokého školstva a jeho príspevku k regionálnemu rozvoju.

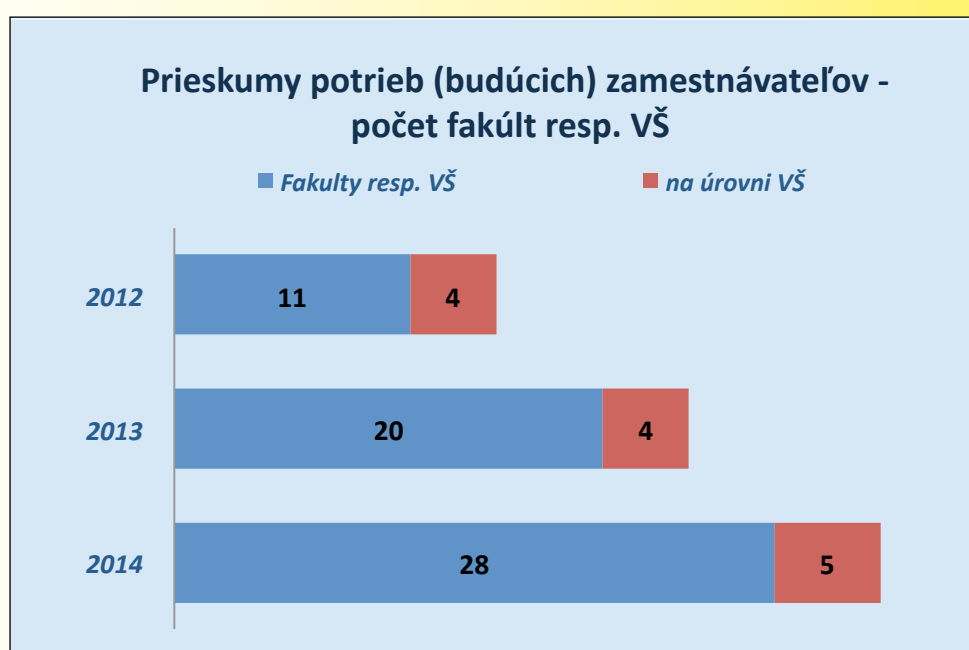
6.1 Vzdelávanie

6.1.1 Zosúladenie s potrebami regionálneho trhu práce

Prvou otázkou sa zisťovalo, aké vlastné iniciatívy realizovali alebo pravidelne realizujú vysoké školy, resp. jednotlivé fakulty, v oblasti prieskumu potrieb budúcich potenciálnych zamestnávateľov ich absolventov. Ako prieskum sa chápalo získavanie vlastných údajov (napr. prostredníctvom ankiet alebo dotazníkov smerovaných na uplatniteľnosť absolventov).

Graf 7 znázorňuje rastúcu tendenciu počtu fakúlt, resp. vysokých škôl, ktoré realizujú tento typ prieskumu v časovom horizonte 2012-2014.

Graf 7: Realizovala Vaša inštitúcia v priebehu predchádzajúcich 3 rokov prieskumy potrieb (budúcich) zamestnávateľov?

Ďalšia otázka bola smerovaná na stáže študentov vo firmách (domácich či zahraničných), pričom pod stážou sa chápalo aktívne zapojenie sa aktéra do pracovného procesu (nejde o povinnú prax študentov). Tabuľka 6 prezentuje sumárne počty uvedené jednotlivými vysokými školami a ich fakultami v časovom horizonte 2012-2014. Aj napriek faktu, že udávané počty študentov na stážach sú ovplyvnené zameraním vysokej školy a študijných programov jej fakúlt, meniacim sa celkovým počtom študentov na jednotlivých študijných programoch a že ide o interne evidované údaje, z tabuľky vyplýva všeobecne rastúca tendencia v počte stáží študentov vo firmách. Dá sa predpokladať, že tento trend je ovplyvnený tak prebiehajúcou celospoločenskou diskusiou o kvalite a uplatniteľnosti absolventov slovenských vysokých škôl v kontexte potrieb trhu práce, ako aj snahou o priblíženie akademickej sféry a hospodárskej praxe i aktivity samotných subjektov hospodárskej praxe smerom k výchove budúcich absolventov, resp. ich zamestnancov.

Tabuľka 6: Počet študentov na stážach vo firmách

Vysoká škola		2012		2013		2014	
		počet študentov	% z celk. počtu študentov	počet študentov	% z celk. počtu študentov	počet študentov	% z celk. počtu študentov
Akadémia médií, odborná vysoká škola mediálnej a marketingovej komunikácie v Bratislave, n.o.	AMBA	8	100%	55	100%	100	100%
Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši	AOS	0	0%	41	14%	49	13%
Prešovská univerzita v Prešove	PU	1496	15%	2031	21%	1966	21%
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	SPU	773	8%	753	8%	644	7%
Slovenská technická univerzita technická v Bratislave	STU	138	0,8%	195	1,2%	202	1,3%
Technická univerzita vo Zvolene	TUZVO	53	1,2%	50	1,2%	55	1,4%
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	TUAD	8	0,2%	11	0,3%	29	1,0%
Trnavská univerzita v Trnave	TUTT	645	10%	638	10%	575	10%
Univerzita Komenského v Bratislave	UK	1233	4%	1351	5%	1463	5%
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	UKF	159	1,5%	390	4%	437	5%
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	UMB	28	0,2%	27	0,3%	63	0,6%

Zdroj: Dotazníkový prieskum 2015

Súvisiacou aktivitou vzdelávacích inštitúcií je prispôsobovanie obsahu študijných programov na základe komunikácie s praxou a snahy adaptovať študijné programy jej požiadavkám. Na otázku, či vysoké školy alebo ich fakulty realizovali v priebehu predchádzajúcich 3 rokov transformáciu vzdelávacích programov v spolupráci s praxou, kladne odpovedalo 12 zo 16 vysokých škôl, resp. 39 zo 73 fakúlt týchto vzdelávacích inštitúcií (pozri prílohu B).

Jedným z čoraz častejšie uplatňovaných nástrojov zo strany firiem je sponzorovanie vybraných študentov už počas štúdia alebo vytváranie štipendijných schém, o ktoré sa študenti vysokých škôl môžu súťažnou formou uchádzať. Informácie o týchto aktivitách nie sú na vysokých školách a fakultách rovnako dostupné, pretože závisia od modelu administratívneho fungovania pracovísk a tiež kvality spätnej väzby študent – fakulta/ vysoká škola. Údaje o počte študentov, ktorí získali štipendium od firmy, uvádzali v prieskume fakulty rôzneho zamerania a tieto čiastkové údaje tiež deklarujú mierne stúpajúci trend (pozri prílohu B). Dá sa predpokladať, že v blízkej budúcnosti bude motivácia fakúlt a vysokých škôl k evidencii údajov o študentoch – štipendistoch väčšia aj vzhľadom k očakávaným zmenám v metodike financovania vysokých škôl.

6.1.2 Zvýšenie participácie verejnosti na vzdelávaní v miestnej a regionálnej pôsobnosti

Oblasť ďalšieho vzdelávania predstavuje strategicky významnú súčasť pôsobenia vysokých škôl (nielen) v regionálnom rozvoji, ktorá však zatiaľ nie je z celospoločenského hľadiska takto vnímaná, pretože podiel vysokých škôl na ďalšom vzdelávaní je na Slovensku minimálny (cca 7 %). Ovplyvňuje to predovšetkým skutočnosť, že aktivity vysokých škôl v oblasti ďalšieho vzdelávania nie sú súčasťou ich komplexnej evaluácie a miera ich inštitucionalizácie je obvykle limitovaná postojom a možnosťami manažmentu príslušnej vysokej

školy. Zakladanie kancelárií/centier/ústavov/inštitútov ďalšieho alebo celoživotného vzdelávania pod fakultou alebo pod rektorátom je výsledkom tlaku na vytváranie mimorozpočtových zdrojov. Ak však vzdelávacie inštitúcie terciárneho vzdelávania chcú takéto formy vzdelávania poskytovať, musia najmä niektoré z nich (napr. rôzne formy záujmového vzdelávania) dotovať z vlastných zdrojov.

Aktivity v oblasti ďalšieho vzdelávania sa v akademickom prostredí štandardne kategorizujú na akreditované a neakreditované vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania, ktoré sú poskytované v druhoch a formách zadaných v Zákone o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. 568/2009 Z.z. - t.j. ďalšie odborné vzdelávanie, rekvalifikačné vzdelávanie, kontinuálne vzdelávanie a záujmové vzdelávanie, občianske vzdelávanie, vzdelávanie seniorov a iné vzdelávanie, ktorým účastníci ďalšieho vzdelávania uspokojujú svoje záujmy, zapájajú sa do života občianskej spoločnosti a všeobecne rozvíjajú svoju osobnosť. Okrem nich vysoké školy participujú tiež na iných formách odborného vzdelávania akreditovaných špecializovanými inštitúciami, ako aj na jazykovom vzdelávaní, doplňujúcom pedagogickom štúdiu a pod. Uvedené druhy a formy ďalšieho vzdelávania môžu byť financované z účastníckych poplatkov, súkromných alebo verejných zdrojov, projektov zo štrukturálnych fondov alebo kombináciou týchto zdrojov. Ponuku (počet) vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania, ktorú uviedli respondované univerzity, uvádza nasledovná tabuľka. Drvivá väčšina je financovaná z poplatkov od účastníkov (pozri prílohu B).

Tabuľka 7: Počet ponúkaných vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania

Vysoká škola	Počet fakúlt/ pracovísk	Počet vzdelávacích programov 2012-2014
Akadémia médií, odborná vysoká škola mediálnej a marketingovej komunikácie v Bratislave, n. o.	1	1
Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši	1	12
Paneurópska vysoká škola	3	12
Prešovská univerzita v Prešove	4	13
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	6	31
Slovenská technická univerzita v Bratislave	8	272
Technická univerzita vo Zvolene	1	22
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	3	37
Trnavská univerzita v Trnave	3	9
Univerzita Komenského v Bratislave	10	132
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	7	128
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	3	46

Zdroj: Dotazníkový prieskum 2015

V súvislosti so vzdelávacími iniciatívami vysokých škôl v oblasti ďalšieho vzdelávania je nevyhnutné zdôrazniť, že významný podiel predstavuje záujmové vzdelávanie seniorov prostredníctvom tzv. univerzít tretieho veku, ktoré má na slovenských vysokých školách už viac ako dvadsaťročnú tradíciu. Práve táto forma ďalšieho vzdelávania je zo strany verejnosti veľmi atraktívna a žiadaná a z pohľadu komplexného regionálneho rozvoja i veľmi žiaduca. Problémom však je už vyššie spomenutý fakt, že vysoké školy na túto činnosť nedisponujú žiadnymi externými zdrojmi a zabezpečujú ju väčšinou vo vlastnej réžii, pretože výška účastníckych poplatkov je vzhľadom na ekonomickú pozíciu cieľovej skupiny obmedzená. Problémom je tiež motivácia vysokoškolských učiteľov participovať lektorsky na záujmovom vzdelávaní seniorov, keďže nie je „akreditačne“ hodnotené a finančná motivácia je symbolická.

Za vlastné iniciatívy a príklady dobrej praxe vysokých škôl v oblasti ďalšieho vzdelávania sa dá okrem samostatných aktivít pracovísk na jednotlivých inštitúciách v ostatnom období považovať založenie Slovenskej akademickej asociácie pre celoživotné vzdelávanie (SAACV) v roku 2011 a tiež dlhoročné aktívne pôsobenie Asociácie univerzít tretieho veku na Slovensku (ASUTV) na národnej i medzinárodnej úrovni.

Združenie s názvom **Slovenská akademická asociácia pre celoživotné vzdelávanie (SAACV)** je mimovládnu, nepolitickou a dobrovoľnou organizáciou, založenou na základe zákona č. 83/1990 Zb. v platnom znení o združovaní občanov. Od roku 2012 je riadnym členom EUCEN (*European Association for University Lifelong Learning*).

Poslanie a ciele činnosti: Poslaním asociácie je združovať vysoké školy SR alebo ich pracoviská a fyzické osoby zaoberajúce sa celoživotným vzdelávaním a presadzovať ich spoločné záujmy. Asociácia naplňa svoje poslanie spoluprácou na tvorbe národných a medzinárodných vízií, stratégií a politík; účasťou na legislatívnom procese ovplyvňujúcom aktivity v oblasti celoživotného vzdelávania; účasťou pri tvorbe výziev v rámci relevantných grantových schém; podporou aktívnej participácie verejnosti v celoživotnom vzdelávaní; projektovou spoluprácou na báze partnerstva a vzájomnej výhodnosti; vytváraním priestoru na odborný rast aktérov pôsobiacich vo sfére vzdelávania; podporou a realizáciou výskumu a vývoja; edičnou a vydavateľskou činnosťou; výmenou informácií a ďalšími aktivitami vedúcimi k napĺňaniu poslania asociácie.

Zakladajúci členovia SAACV: Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši, Katolícka univerzita v Ružomberku, Prešovská univerzita v Prešove, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Technická univerzita vo Zvolene, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne, Univerzita Komenského Bratislava, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Žilinská univerzita v Žiline.

Pristupujúci členovia SAACV: Dubnický technologický inštitút v Dubnici nad Váhom, Ekonomická univerzita v Bratislave, Slovenská technická univerzita v Bratislave.

Asociácia univerzít tretieho veku na Slovensku (ASUTV) bola založená z iniciatívy vysokých škôl v Slovenskej republike v roku 1994. Asociácia je dobrovoľné a nezávislé záujmové združenie univerzít tretieho veku, ktorého členmi sú UTV ČĎV pri UK v Bratislave, UTV pri STU v Bratislave, UTV pri UMB v Banskej Bystrici, UTV pri ŽU v Žiline, UTV v Košiciach, UTV pri AOS v Liptovskom Mikuláši, UKF v Nitre, TU v Trnave, TUAD v Trenčíne, SPU v Nitre, TU vo Zvolene, KU v Ružomberku, PU v Prešove, UTV PEVŠ v Bratislave, DTI v Dubnici nad Váhom, UTV pri Bratislavskej Business School EU v Bratislave.

V roku 2014 sa uskutočnila odborná konferencia s medzinárodnou účasťou k 20. výročiu ASUTV s názvom **Edukácia v treťom veku**, ktorá poukázala na spoločenskú potrebu zavedenia intergeneračného modelu vzdelávania a kompetenčného vzdelávania seniorov v rôznych oblastiach. Závery konferencie boli nasledovné:

1. Demografické zmeny, feminizácia staroby a odlišný životný štýl (identifikovaný tak na úrovni celej spoločnosti, ako aj v kategórii seniorov) vyvoláva potrebu presnejšieho zadefinovania cieľových skupín seniorského vzdelávania a potrebu aktualizácie ponuky vzdelávacích programov (ďalej VP) pre seniorov so zohľadnením genderového hľadiska i odlišných potrieb tzv. tretieho a štvrtého veku.
2. V ponuke záujmového seniorského vzdelávania musia mať stále miesto VP zamerané na prácu s počítačom a IKT, ktoré by mali byť neustále aktualizované, pretože prevažná väčšina seniorov študujúcich na UTV využíva moderné IKT.
3. Nevyhnutnou súčasťou vzdelávania seniorov na UTV je kvalitná spätná väzba od účastníkov vzdelávania o ponuke VP, kvalite lektorského zabezpečenia, metódach výučby a študijných materiáloch, ktorá má byť získavaná kvantitatívnymi (dotazník, anketa) i kvalitatívnymi metódami (napr. rozhovor). Tieto zistenia je potrebné nielen evidovať, ale aj implementovať do praxe.
4. Tradičnú prezenčnú formu seniorského vzdelávania je nutné dopĺňať aj o inovatívne formy využívajúce IKT, sociálne siete a systém MOODLE, čo umožní rozšíriť cieľovú skupinu UTV vzdelávania o ďalšie sociálne

kategórie (napr. ľudia ohrození „digitálnou priepastou“, marginálne a sociálne znevýhodnené skupiny, ľudia s postihnutím a pod.).

5. Súčasná situácia preukázala dopyt po seniorskom záujmovom vzdelávaní na vidieku (najmä v menších vidieckych sídlach) a tiež rastúcu potrebu vzdelávania vedúceho k rozvoju podnikateľských zručností seniorov.

6. Seniori – účastníci UTV vzdelávania demonštrovali potenciál a ochotu participovať na dobrovoľníckych aktivitách, čo je potrebné vziať do úvahy a primeraným spôsobom využiť (napr. pri vzdelávacích aktivitách alebo pri organizácii sprievodných akcií, podujatí pre deti a mládež, kluby seniorov a pod.).

6.1.3 Podpora podnikateľskej aktivity

Táto oblasť aktivít vysokých škôl bola sledovaná prostredníctvom otázky, či vzdelávacia inštitúcia zriadila v priebehu predchádzajúcich 3 rokov podnikateľský inkubátor, co-working centrum, start-up centrum, alebo realizovala podnikateľské poradenstvo, vzdelávacie programy o podnikaní, poskytovala služby v oblasti ochrany duševného vlastníctva a pod. V tabuľke 8 je uvedený prehľad aktivít, ktoré respondenti označili. Je však zároveň potrebné dodať, že v tabuľke sa nachádzajú informácie len od tých vzdelávacích inštitúcií, ktoré vyplnili dotazník. Spektrum týchto aktivít súvisí jednak so zameraním a štruktúrou vysokých škôl, jednak s ich dlhodobými zámermi a strategickými cieľmi v oblasti podpory podnikateľských aktivít a motivácie k podnikaniu.

Tabuľka 8: Prehľad aktivít zameraných na podporu podnikania

Vysoká škola	Pracovisko/Fakulta	Typ aktivity
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	Rektorát	Co-working centrum/start-up centrum/podnikateľský inkubátor
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	Filozofická fakulta	Vzdelávacie programy o podnikaní
	Ekonomická fakulta	Iné
	Kariérne centrum UMB	Iné
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	Výskumné centrum AgroBiotech	Podnikateľský inkubátor
	Rektorát	Kariérne centrum; Transferové centrum: služby v oblasti ochrany duševného vlastníctva
	Fakulta ekonomiky a manažmentu	Iné: podprogram Leonardo da Vinci (Transfer inovácií); vzdelávacie programy o podnikaní v rámci Programu rozvoja vidieka SR
	Technická fakulta	Iné: kurzy pre potreby praxe
Prešovská univerzita v Prešove	Fakulta manažmentu	Vzdelávacie programy o podnikaní
	Fakulta manažmentu	Iné
	Fakulta humanitných a prírodných vied	Iné
Slovenská technická univerzita v Bratislave	Fakulta chemickej a potravinárskej technológie	Vzdelávacie programy o podnikaní
	Univerzitný technologický inkubátor	Vzdelávacie programy o podnikaní
Univerzita Komenského v Bratislave	Právnická fakulta	Iné
	Fakulta managementu	Poradenstvo, prednášky

Zdroj: Dotazníkový prieskum 2015

Podnikateľské inkubátory vznikali a vznikajú na univerzitách prevažne v rámci projektov budovania vedeckých parkov. Ich úspešnosť a životnosť je veľmi rôznorodá v závislosti od množstva externých faktorov, niektoré fungujú ako samostatné subjekty. Aktuálny zoznam existujúcich podnikateľských a technologických inkubátorov (nielen univerzitných) je dostupný na webstránke Slovak Business Agency. Ako príklady dobrej praxe v oblasti vzdelávania uvádzame dva vzdelávacie programy Žilinskej univerzity v Žiline, pričom jeden z nich je realizovaný v spolupráci s vedecko-technologickým parkom:

Centrum duálneho vzdelávania

V roku 2014 sa už po štvrtýkrát realizoval inovatívny **duálny systém výučby** predmetu tímová práca pre študentov 2. ročníka inžinierskeho stupňa štúdia. Inovatívnosť spočíva v prepojení teoretických a praktických poznatkov priamo v priemyselnej sfére, t. j. umožňuje študentom riešením úloh priamo v podniku získavať praktické skúsenosti a zručnosti. Zároveň firmám profiluje požadovaný typ odborníkov. Študenti v rámci tohto školského roka riešili pod vedením skúsených lektorov z praxe konkrétne úlohy v podniku Volkswagen Slovakia, a. s. závod Martin a tiež v Žilinskom inteligentnom výrobnom systéme (ZIMS).

Predmet Povolanie podnikateľ

Popri predmetoch v rámci zvolených študijných programov si môžu študenti Žilinskej univerzity zaradiť do svojho rozvrhu aj jeden špeciálny predmet. Je otvorený študentom všetkých ročníkov bez ohľadu na fakultu či zameranie, ktoré študujú. Predmet Povolanie podnikateľ môže absolvovať každý, jedinou podmienkou je chuť a snaha pracovať na svojom vlastnom podnikateľskom nápadе. Predmet zastrešuje Katedra makro a mikroekonomiky Fakulty riadenia a informatiky spolu s Vedecko-technologickým parkom Žilina. Vyučujúcimi sú externí konzultanti, ktorí pomáhajú s rozpracovaním nápadov mladých ľudí, ktorým nechýba ambícia uspieť na trhu. Študenti môžu využiť konzultácie expertov z praxe. Tí väčšinou poradia s programovaním aplikácie, marketingom, prípravou business plánu.

POVOLANIE PODNIKATEĽ

Rozbehni svoj nápad s nami!

Získaš

- Rady od expertov z praxe
- Praktické skúsenosti
- Systém na realizovanie nápadov
- Inšpiráciu a kontakty
- Konzultácie s programátormi

Nájdí príležitosť → Predstav nápad → Vytvor tím → Získaj mentora → Realizuj nápad → Predaj produkt

Inšpiruj sa projektmi

CLIMBGUIDE.SK KOMPOSTUJ.ME SPORTPASS.ME

Ďalším typom aktivity súvisiacej s podnikaním a zamestnávaním sú pravidelne organizované kariérne dni, prezentačné dni podnikov, dni absolventov, resp. univerzitné trhy práce. Na viacerých vysokých školách, či priamo na ich fakultách, fungujú tzv. kariérne centrá, poradenské a informačné centrá, alebo portály pre študentov i absolventov ponúkajúce poradenstvo, štipendijné programy, sprostredkujúce pracovné ponuky, ponuky brigád a stáží či kariérne poradenstvo. Niektoré z týchto aktivít organizujú priamo vysoké školy, iné sú organizačne zabezpečované súkromnými firmami a agentúrami, pričom vysoké školy poskytujú podporu vo forme zabezpečenia účasti študentov, odborného zázemia, ľudského potenciálu a pod.

Kariérne centrum Ekonomickej univerzity v Bratislave

Bookmarks Importovani

75 Ekonomická univerzita v Bratislave

Pracovné centrum

Kariérne centrum

Kariérne centrum EÚ pomáha študentom v štádiu prípravy a sprostredkovaní ich budúcej kariéry a firmám ponúka nájsť šikovných a vhodných absolventov.

Pracovné ponuky, brigády a stáže

Podpora úctevného oddelenia - MKMa s.r.o.
20.3.2016 | Bratislava | Dĺžka: 1 April/Máj 2016 | 4 Eurohod

Spoločnosť sídliaca v Bratislave hľadá kandidátov do reprezentácie so firmou na pozíciu Podpora úctevného oddelenia. Ak máte ekonomické vzdelanie, komunikatívny anglický jazyk a chcete svoje poznatky uplatniť v praxi, toto je príležitosť pre Vás. Našli práce...

Prážite si nami nezabudnuteľné leto v USA? Spoznajte krajinu, zlepšite si svoj jazyk a zadajte si leto s novými priateľmi. - HRG, SK s. r. o., 23.3.2016 | USA (Cokorado, Ohio, Kentucky, Tennessee, Indianapolis, Atlanta...) | Brigády | Jún 2016 | od 6.16 USD

Fundujeme možnosť pracovať a cestovať v USA počas leta 2016 v rámci programu Work and Travel. Votní pozície: Lieutenant, Houseperson, Spa fonskeeper, Etry Cook, Tendon Attendant, Hist. Busser, Ide o renasansnú prácu v Kentucky, Nashville, Cincinnati, Columbus, Dayton, Indianapolis, ...

Si práca? Ľuď, ješ? financie alebo manažment? Začni kariéru u nás! (Finančná analytka) - DELLL, 22.3.2016 | Bratislava | Riny Uzizok | 1.6.2016 - 1.9.2016

Business is part of program for future leaders at Del. Join our FINANCE (BRATISLAVA) PROGRAM 2016 Finance Graduate Program is aimed for graduates in the field of management or economics. Del Bratislava has been running it since 2005. It is a full time job in one of our financial organizations...

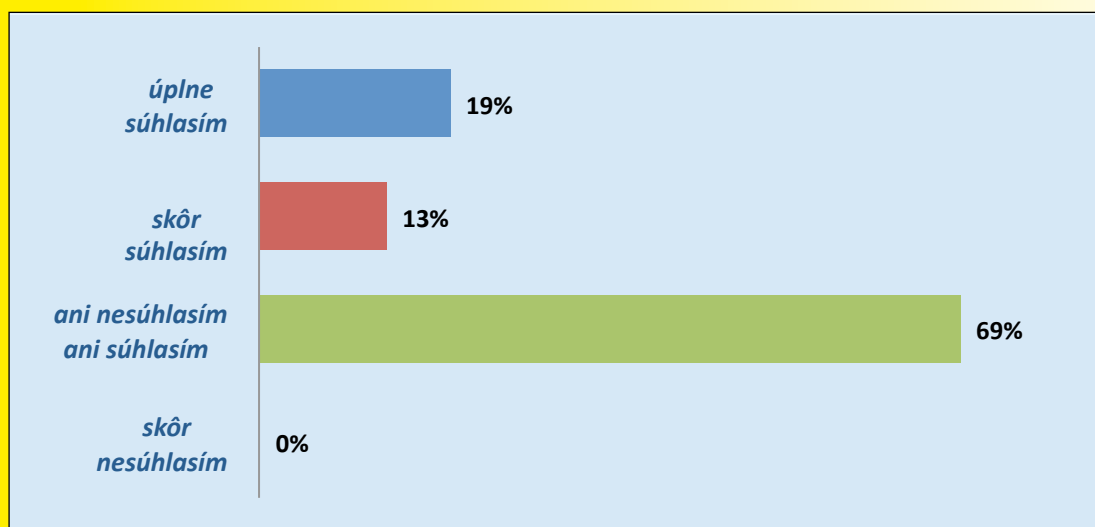
Kariérne centrum:
Kariérna cesta
Dni absolventov
Príprava na kariérnu cestu
Príprava na Dni absolventov
Pracovné ponuky brigády
Stáže
Stáže
Príprava študentov a absolventov na programy
Témy diplomových a bakalárskych prác
Pracovné večery
Pre firmy
Fotogaléria

Kontakt
Kariérne centrum
Festa Kollárova
tel.: +421 2 6725 5356
kariern@euba.sk
Ekonomická univerzita
Dobrovoľnícka cesta 1
852 35 Bratislava

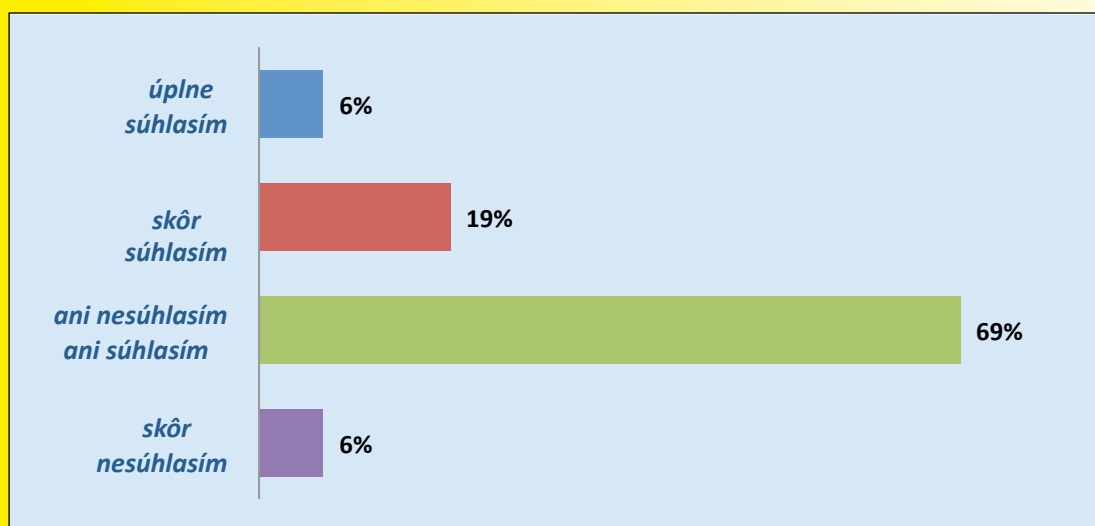
6.1.4 Hodnotenie oblasti Vzdelávanie

Ako vidno z nasledujúcich dvoch grafov, väčšina respondovaných vysokých škôl vníma význam a dôvody realizácie svojich vzdelávacích aktivít v širšom sociopriestorovom kontexte, ako je región, t.j. v celospoločenskom a medzinárodnom.

Graf 8: Vyššie uvedené aktivity v oblasti rozvoja vzdelávania realizujeme s cieľom podporiť socioekonomický rozvoj kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta.

Graf 9: Partneri, s ktorými spolupracujeme v oblasti rozvoja vzdelávania, sú prioritne z kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta.

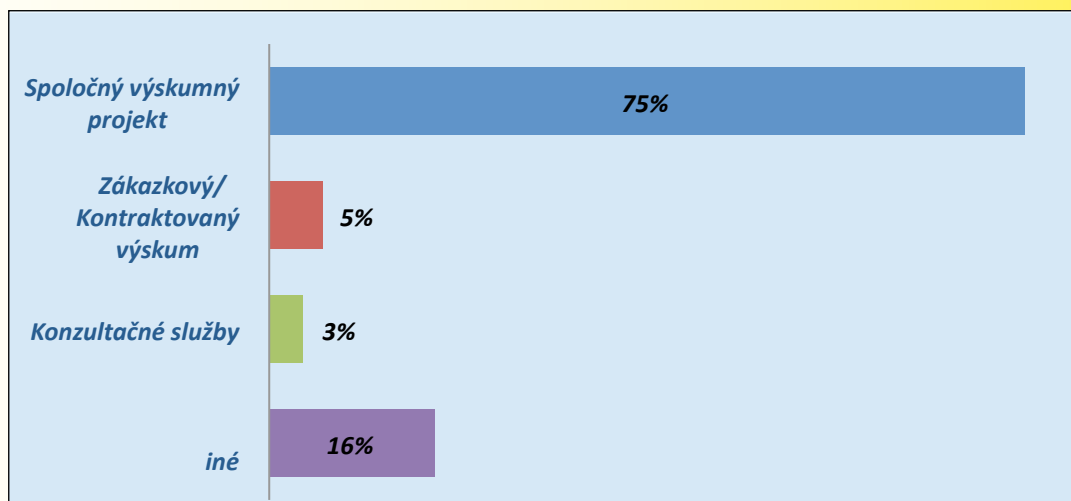
6.2. Veda, výskum a inovácie

6.2.1. Zvýšenie spolupráce vysokých škôl a firiem pôsobiacich v regióne

Problematika spolupráce akademickej sféry a hospodárskej praxe je nevyhnutnou a mala by byť kľúčovou súčasťou aktivít vysokých škôl aj vo výskumnej činnosti. Na Slovensku je však situácia špecifická, a aj preto je potrebné citlivo zvažovať realizovateľnosť a aplikovateľnosť modelov spolupráce, ktoré sú osvedčené v zahraničí. Vedecký potenciál univerzít je síce veľký, ale formy jeho využitia sú viac individualizované ako inštitucionalizované (na čo poukazujú aj prípadové štúdie regiónov) a témy výskumnej spolupráce sa často podriaďujú viac zameraniu existujúcich finančných podporných schém ako reálnym potrebám praxe. Spolupráca v rozvinutých krajinách s vedomostnou či znalostnou ekonomikou obvykle funguje na princípe *pull*, kde firmy intenzívne vyhľadávajú nové výstupy z výskumno-vývojových aktivít univerzít, avšak na Slovensku (i v ďalších krajinách EÚ) je tento princíp alternovaný *push* efektom, kde sa univerzity a výskumné inštitúcie snažia presadzovať a aplikovať svoje výstupy v praxi.

Spolupráca vysokých škôl a firiem pôsobiacich v regióne či mimo neho môže mať rôzne podoby – od časovo i finančne najmenej náročných konzultácií, poskytovania inovačných voucherov, cez spoločné výskumné projekty a zákazkový výskum až po finančne veľmi náročné budovanie vedeckých parkov a výskumno-technologických centier s dlhodobou návratnosťou investícií. V dotazníkovom výskume odpovedali respondenti na otázku, ktoré formy spolupráce (spoločný výskumný projekt, zákazkový/kontraktovaný výskum, konzultačné služby alebo iné formy) realizovala oslovená inštitúcia v priebehu predchádzajúcich 3 rokov (Graf 10).

Graf 10: Formy spolupráce vysokých škôl s praxou

Ako vidno z obrázku, výrazne prevládajú spoločné výskumné projekty. Odpovedajúce vysoké školy uvádzali aj konkrétne príklady jednotlivých foriem spolupráce, je však nutné zdôrazniť, že v kategórii „Iné“ mnohé z týchto príkladov patria do predchádzajúcej kapitoly, pretože sa jednalo napr. o inováciu študijných programov na základe spolupráce s firmou, riešenie konkrétnych úloh z praxe formou záverečných prác a exkurzií a pod.

Ako partneri v spoločných výskumných projektoch (STU, UPJŠ, UMB, PU, STU, UK) boli označené viaceré konkrétne subjekty (pozri prílohu B). V mnohých prípadoch išlo o projekty VEGA, APVV a Horizont 2020 (UK). Niektoré vysoké školy konštatovali, že realizovali monitoring svojich partnerov z praxe a disponujú internou databázou projektov pre prax alebo sfunkčnili portál pre spoluprácu s firmami, ktorý umožňuje vyhľadať hlavné oblasti výskumu, možné oblasti spolupráce, používané technológie, vybavenie laboratórií, zoznam projektov riešených pre konkrétnu prax a iné dôležité informácie, ktoré uľahčia rozhodovanie firmami pri hľadaní partnera na výskum (napr. MTF STU, SPU).

STU SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
MTF UNIVERZITA V BRATISLAVE
 MATERIÁLOVÉ TECHNOLOGICKÁ
 FAKULTA SO SÍŤOU V TRNÁVCI

HĽADAJTE V UVEDENÝCH DATABÁZACH:

EXPERTÍZY	OBLASTI SPOLUPRÁCE	POUŽÍVANÉ TECHNOLOGIE
CENTRÁ A LABORATÓRIÁ	STROJE A ZARIADENIA	PATENTY
ŠKOLENIA A CERTIFIKÁCIE	ÚSTAVY, PRACOVISKÁ MTF STU	DOMÁCI PARTNERI MTF STU
ZAHRANIČNÍ PARTNERI MTF STU	RIEŠENÉ PROJEKTY PRE PRAX	RIEŠENÉ PROJEKTY NA MTF STU PODPORENÉ EU
RIEŠENÉ VÝSKUMNÉ PROJEKTY	PREZENTÁCIE FIRIEM NA MTF STU	PREZENTÁCIE MTF STU PRE PRAX
EXKURZIE ŠTUDENTOV MTF STU V PRAXI		

© 2013 Inovácia podniku MTF STU v Bratislave, Technika 18, 817 01 Trnava, SK. +421 28 281 222, fax: +421 28 281 226, Adresa: P.O. box 10000 Bratislava, P.O. box 10000, 817 01 Trnava, SK

Konkrétne príklady zmluvného výskumu uviedli v dotazníkovom výskume TUZVO, TUTT, TUAD a UK, avšak na základe iných zdrojov a verejne prístupných dokumentov je zrejmé, že táto oblasť je veľmi silnou stránkou napr. TUKE, STU a ŽU.

Konzultačné služby poskytované vysokými školami a ich pracoviskami síce podľa údajov z tohto dotazníkového výskumu nepredstavujú významnú formu spolupráce, je však evidentné, že kvantitatívne údaje skresľuje už spomenutá skutočnosť realizácie týchto činností na báze individuálnych kontaktov, ktoré nie sú administrované prostredníctvom vysokých škôl.

6. 2. 2. Zvýšenie inovatívneho podnikania v regióne

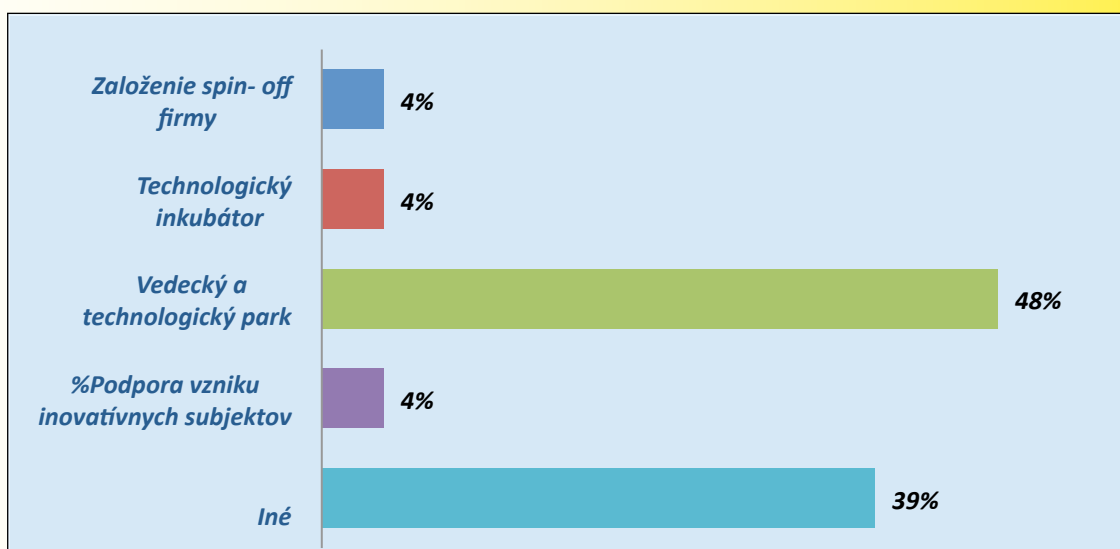
Zainovácie, vsúvislostis akademickým výskumom a vývojom, možno považovať výslednú realizačnú fázu procesu „základný výskum – aplikovaný výskum a vývoj – inovácia,“ pričom hranice medzi jeho jednotlivými fázami nie sú vždy jednoznačné. Týka sa to najmä rozhrania medzi aplikovaným výskumom a vývojom na jednej strane a inováciami na druhej strane, keďže inovačný proces neprebíha v danom subjekte vždy nepretržite. Inovačné podnikanie je podnikanie založené na systematickom a dôslednom zdokonaľovaní činností všetkých zložiek podniku, v ktorom výrobky alebo služby závisia do veľkej miery od aplikácie výsledkov vedeckovýskumných a vývojových činností. Charakterizuje ho dosahovanie vysokej pridanej hodnoty produktov podmienené ich vyššou kvalitou a cenou výhodnejšou ako je cena konkurencie. Inovačné podnikanie bezprostredne závisí od existencie dopytu po inováciách, ktorého štruktúra a rozsah v jednotlivých odvetviach môžu byť rôzne v závislosti od typu inovácie. Inovácia je všeobecne chápaná ako úspešná produkcia, asimilácia, využívanie a rozšírenie nových postupov v hospodárskej a sociálnej oblasti. Inovácia môže mať rôznu podobu - napr. nové pracovné postupy, vývoj nových výrobkov a služieb, alebo prispôbenie osvedčených prístupov novým okolnostiam. Typická inovácia vychádza z investícií do vedy a výskumu realizovaných na vysokých školách a výskumných inštitúciách a z počtu patentov.

V dotazníkovom prieskume sme sa zamerali na vybrané nástroje podpory inovatívneho podnikania v regióne, ktorými boli založenie spin-off firmy, technologický inkubátor, vedecký a technologický park, podpora vzniku inovatívnych subjektov a pod. (pozri prílohu B) Opäť je evidentná prevaha budovania vedeckých univerzitných parkov, čo súvisí so spoločensko-politicky zadanou stratégiou slovenskej spoločnosti v tejto oblasti. Na realizáciu 8 vedeckých parkov, ktoré vznikli pri vysokých školách na Slovensku, bola v roku 2013 alokovaná celková výška nenávratného finančného príspevku v sume takmer 280 mil. eur z eurofondov v rámci operačného programu Výskum a vývoj, ako aj zo štátneho rozpočtu. Univerzity z vlastných zdrojov dofinancovali tieto projekty približne vo výške 15 mil. eur. Jedná sa o špecificky zamerané vedecké parky:

- MTF STU (Trnava) - výskumné oblasti materiálového inžinierstva, iónových a plazmových technológií, ako aj automatizácie a informatizácie priemyselných procesov;
- STU (Bratislava) - výskum v oblasti informačno-komunikačných technológií, elektrotechniky, automatizácie a radiacích systémov, ako aj nanoelektroniky a fotoniky; výskum orientovaný na chémiu, priemyselné biotechnológie, životné prostredie a bezpečnosť a spoľahlivosť stavieb;
- ŽU (Žilina) – univerzitný vedecký park a výskumné centrum (dva projekty);
- Výskumné centrum AGROBIOTECH v Nitre (SPU + UKF + SAV) - podpora aplikovaného výskumu v oblasti agrobiológie, biotechnológie, technológií v poľnohospodárstve, ako aj v oblasti potravinárstva a bioenergetiky;
- UK (Bratislava) – výskum v oblasti molekulárnej medicíny, environmentálnej medicíny a biotechnológií;
- TU (Košice) - vedecký park TECHNICOM zameraný na aplikovaný výskum v oblasti informačno-komunikačných technológií, elektrotechniky, strojárstva, stavebného a environmentálneho inžinierstva;
- UPJŠ (Košice) - medicínsky univerzitný vedecký park, zameraný na aplikovaný výskum v oblasti biomedicíny.

Otázkou, ktorú univerzity disponujúce vedeckými parkami (a špičkovo vybavenými pracoviskami) momentálne riešia, je, ako zabezpečiť ich bežný chod, využitie pre aplikovaný výskum, či doslova ich prežitie. Pri tvorbe projektov sa v ďalšej etape ich udržateľnosti totiž počítalo s podporou štátu vo forme tzv. rezortných zákaziek, ktoré by s využitím potenciálu univerzít a vedeckých parkov dokázali riešiť témy zadané v jednotlivých oblastiach stratégie RIS3 tak na celoštátnej, ako aj na regionálnej úrovni. RIS3 bola a je prezentovaná ako stratégia, ktorá prostredníctvom inovácii, vedy a technologického rozvoja vytvára predpoklady pre trvalo udržateľný rast konkurenčnej schopnosti Slovenskej republiky a jej jednotlivých regiónov. Príklady zo zahraničia jednoznačne poukazujú na potrebu viaczdrojových investícií do výskumnej infraštruktúry, vrátane ľudského potenciálu, a to na viacerých úrovniach (štátnej, regionálnej i lokálnej), pričom ich návratnosť nie je možné očakávať v krátkodobom horizonte. Tento prístup reprezentuje reálnu implementáciu princípov znalostnej ekonomiky, resp. spoločnosti s vedomostnou ekonomikou, do spoločenskej praxe. V podmienkach Slovenska však zatiaľ rezonuje iba v deklaratívnej rovine, ktorá nedáva vysokým školám príležitosť preukázať praxi svoje schopnosti a kvalitu, pretože sa musia zaoberať riešením byrokratickej administrácie udržateľnosti projektov viac ako ich reálnym sfunkčnením pre potreby regiónu a celej spoločnosti.

Graf 11.: Formy podpory inovatívneho podnikania

Okrem vyššie uvedených národne podporených investícií a iniciatív môžeme na Slovensku nájsť aj zaujímavé príklady spolupráce vysokých škôl s praxou, ktoré však nevznikli priamo na univerzite, a nie sú univerzitami ani priamo podporované. Jedným z takýchto príkladov je Košice IT Valley. Jedná sa o klaster v oblasti informačných a komunikačných technológií.

Združenie Košice IT Valley vzniklo v marci 2007 ako spoločná iniciatíva vzdelávacích inštitúcií, verejnej správy a popredných IT spoločností. V roku 2012 sa pretransformovalo na klaster. V súčasnosti má 53 členov a 3 sympatizantov. Hlavným cieľom klastra Košice IT Valley je vytvárať podmienky pre rozvoj IKT priemyslu, a tým napomáhať k zvyšovaniu kvality života v regióne východného Slovenska. Klaster Košice IT Valley bol v roku 2015 ako prvý v strednej Európe certifikovaný na Cluster Management Excellence Label GOLD a je jedným z troch certifikovaných klastrov za oblasť informačno-komunikačných technológií (IKT).

Ako príklad dobrej praxe je ďalej možné označiť **Univerzitný technologický inkubátor Slovenskej technickej univerzity v Bratislave**, ktorý sa v počiatkoch svojej existencie v roku 2005 svojimi aktivitami zameriaval na podporu začínajúcich podnikateľov prostredníctvom poskytovania výhodného prenájmu priestorov a k tomu balíčka podporných služieb. Vznikol vďaka finančnej podpore v zmysle Grantovej schémy rozvoja inovácií a technológií – INTEG (program PHARE CBC Slovensko – Rakúsko). V rámci neho neskôr vznikol **Univerzitný inkubátor UVP**, ktorý bol vytvorený ako podradené pracovisko pod Univerzitným technologickým inkubátorom v rámci projektu Univerzitný vedecký park STU Bratislava. Cieľom inkubátora je stimulovať rozvoj a využitie inovatívnych myšlienok v praxi formou podpory vzniku a rozvoja nových inovatívnych technologických firiem a následného rozvoja ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja a prenos poznatkov z akademickej sféry do praxe. Cieľom pracoviska je zefektívniť vyhľadávanie nových inovatívnych námetov pre vznik start-up/spin-off spoločností v univerzitnom prostredí z radov vlastných študentov a zamestnancov.

Významnou aktivitou, ktorú ocenili viaceré vysoké školy (pozri časť Prípadové štúdie regiónov), bol národný projekt Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti, ktorý podporil a rozšíril spoluprácu medzi vysokými školami a podnikmi.

6.2.3. Komerčializácia intelektuálneho vlastníctva a vybavenia

Patentovanie, licencovanie a komerčializácia intelektuálneho vlastníctva či komerčné využívanie zariadení je v univerzitnom prostredí na Slovensku tiež jednou z oblastí, kde istým spôsobom dochádza ku konfrontácii akademickej sféry a podnikateľského prostredia. Nejde len o odlišný „slovník“ či „jazyk“ komunikácie, ktorý sťažuje interakciu medzi oboma sférami, ale aj o problémy spojené s národnou legislatívou a podmienkami monitoringu udržateľnosti tzv. euro-projektov (komerčializácia ako cieľ projektových aktivít verzus neziskovosť ako cieľ udržateľnosti). Významnou podporou pre zvýšenie aktivít i povedomia výskumníkov v tejto oblasti bol projekt *Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku* (NITT SK), ktorého cieľom bolo najmä zlepšenie prepojenia medzi základným a aplikovaným výskumom a podpora transferu znalostí z výskumných inštitúcií do hospodárskej praxe. V rámci projektu vznikol Národný portál pre transfer technológií (NPTT), ktorý sa zaoberá súčasťou transferu technológií duševným vlastníctvom, jeho ochranou a komerčializáciou.

Početnosť aktivít za obdobie ostatných 3 rokov, ktoré uviedli odpovedajúce vysoké školy v dotazníkovom prieskume, vyjadruje nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 9: Aktivity vysokých škôl v oblasti ochrany duševného vlastníctva

Vysoká škola	Fakulta	Počet patentových prihlášok	Počet udelených patentov, licencií, úžitkových vzorov
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach		3	
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	Fakulta ekonomiky a manažmentu	3	1
	Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva	1	1
	Technická fakulta	7	15
	Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja	1	1 (ochranná známka)

Technická univerzita vo Zvolene	Lesnícka fakulta		3
	Drevárska fakulta		2
	Fakulta environmentálnej a výrobnnej techniky	1	8
Prešovská univerzita v Prešove		6	2
Slovenská technická univerzita v Bratislave	SjF	12	20 úžitkových vzorov, 0 licencií
	FEI	5	2 úžitkové vzory, 0 licencií
	FCHPT	85	31 patentov, 3 úžitkové vzory, 0 licencií
	MTF	5	1 patent, 2 úžitkové vzory, 0 licencií
Univerzita Komenského v Bratislave	Farmaceutická fakulta	3	3
	Fakulta telesnej výchovy a športu	1	1
	Jesseniova lekárska fakulta v Martine	1	1

Zdroj: Dotazníkový prieskum 2015

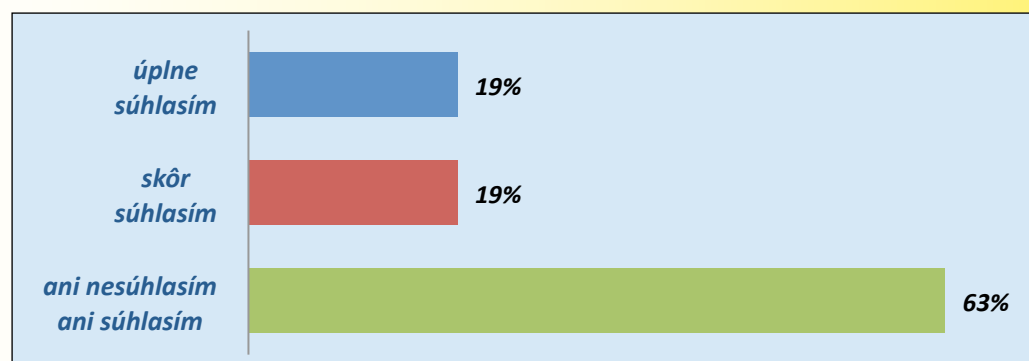
Počet podaných prihlášok však úmerne neodráža „produktivitu“ akademickej sféry v prospech praxe, najmä v prípade, že počet podaných prihlášok patentov či úžitkových vzorov je jedným z kritérií pridelenia rozpočtu či akreditácie. Problémom je totiž práve ich komercializácia, ktorá je pomerovo veľmi nízka. Univerzity tiež v snahe realizovať reálny transfer technológií riešia určité „dilemy“, resp. riziká – napr. publikácie vs. patenty, vedecká činnosť vs. komerčné aktivity. Riziká môžu nastať aj pri rozhodovaní, či má univerzita uprednostniť maximalizáciu príjmov z predaja patentov, alebo nový objav publikovať. Ďalším rizikom je nájst vhodný pomer medzi podnikateľskými aktivitami na univerzite (napr. umožnenie súkromným firmám využívať priestory a výskumné zariadenia) a vlastným výskumom, resp. vzdelávaním. Okrem toho treba vziať do úvahy fakt, že nie všetci akademickí vedci sú ochotní alebo schopní podieľať sa na podnikateľských aktivitách a mnohí z nich radšej uprednostnia základný výskum a vzdelávací proces.

V závere tejto časti konštatujeme, že kľúčovým faktorom úspešnosti prepájania akademickej sféry a hospodárskej praxe je neustála a intenzívna komunikácia medzi nimi, ako aj vytvorenie adekvátnej a stabilnej infraštruktúry na realizáciu rôznych foriem spoločných aktivít. Napriek odlišným motívami či očakávaniam oboch kategórií aktérov je nevyhnutné tak zo strany štátnej, ako aj zo strany verejnej správy vytvoriť mechanizmy a schémy motivujúce obe strany k čoraz intenzívnejšej spolupráci. V porovnaní so zahraničím práve tu úplne absentuje podpora a nástroje na regionálnej a lokálnej úrovni, ktoré by iniciovali a motivovali vysoké školy, podporujúce organizácie, združenia a firmy k vytváraniu dlhodobých vízií rozvoja a spolupráce.

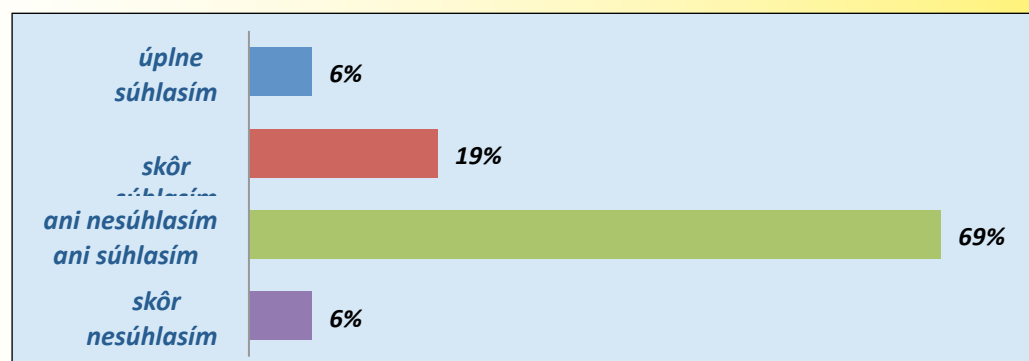
6.2.4. Hodnotenie oblasti Veda, výskum a inovácie

Podobne ako pri sebahodnotení v oblasti Vzdelávanie, aj z nasledujúcich dvoch grafov je zrejmé, že väčšina respondovaných vysokých škôl vníma význam a dôvody realizácie vedeckovýskumných aktivít a spolupráce so subjektmi hospodárskej praxe nielen v regionálnom kontexte.

Graf 12: Vyššie uvedené aktivity v oblasti vedy, výskumu a inovácií realizujeme s cieľom podporiť socioekonomický rozvoj kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta.

Graf 13: Partneri, s ktorými spolupracujeme v oblasti rozvoja vedy, výskumu a inovácií, sú prioritne z kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta.

6.3. Komunitný rozvoj

6.3.1. Využívanie kultúrnej a športovej infraštruktúry a podujatia pre verejnosť

Vzdelávacie inštitúcie terciárneho vzdelávania participujú v rámci svojho tzv. tretieho poslania aj na rozvoji občianskej spoločnosti, filantropického správania, sociálnej práce a pod. Dotazníkovým prieskumom sme zisťovali, aké aktivity realizovali vysoké školy, resp. ich fakulty, pre verejnosť a do akej miery je verejnosti dostupná ich športová či kultúrna infraštruktúra. Išlo napr. o využívanie športovej a kultúrnej infraštruktúry pre verejnosť, organizovanie výstav, koncertov, festivalov a iných podujatí, prednášok pre verejnosť, služieb pre verejnosť, rôzne popularizačné aktivity, dobrovoľnícke aktivity, detskú univerzitu, dni otvorených dverí, detskú linku dôvery, protidrogovú kampaň a aktivity, poradne, aktivity pre tretí sektor alebo v spolupráci s ním a pod. (Tabuľka 10)

Tabuľka 10: Početnosť aktivít a miera ich využitia pre verejnosť

Vysoká škola	Počet aktivít	Približné % využitia pre verejnosť
Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši	2	-
Akadémia policajného zboru v Bratislave	1	-
Hudobná a umelecká akadémia Jána Albrechta v Banskej Štiavnici	7	20-100%
Prešovská univerzita v Prešove	28	60-100%
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	12	50-100%
Slovenská technická univerzita v Bratislave	14	80-100%
Technická univerzita vo Zvolene	28	50-100%
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	4	100%
Trnavská univerzita v Trnave	17	100%
Univerzita Komenského v Bratislave	32	-
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	18	10-100%
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	10	30-100%
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	6	100%

Zdroj: Dotazníkový prieskum 2015

Určiť kvantitatívne mieru využitia kultúrnej a športovej infraštruktúry pre verejnosť je síce komplikované, ale uvedené odhady poukazujú na dostupnosť infraštruktúry pre verejnosť. Nulové využitie infraštruktúry AOS a APZ je potrebné chápať v zmysle špecifického zamerania týchto univerzít, z ktorého vyplýva potreba výlučne vlastného využívania týchto zariadení.

Aktivity vysokých škôl v oblasti komunitného rozvoja sú naozaj veľmi rôznorodé a zaujímavé. Uvádzame vybrané príklady:

- Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši: Detská univerzita, Dni otvorených dverí;
- Akadémia policajného zboru v Bratislave: Občianske združenie ŠKP, viaceré športové súťaže a disciplíny aj pre verejnosť;

- Hudobná a umelecká akadémia Jána Albrechta v Banskej Štiavnici: Medzinárodný hudobný festival SCHEMNIENSIS (každoročné podujatie), Medzinárodné dni klasickej gitarovej hry (každoročné podujatie), Medzinárodné sympóziu Jána Albrechta: Filozofické koncepcie v hudbe a umení – bienále, Medzinárodný seminár: Progresívne metódy analýzy v hudbe a umení – bienále, Dni otvorených dverí, verejné prednášky zahraničných odborníkov v oblasti hudobného vzdelávania, umeleckých a vedeckých aktivít, pravidelné vydávanie časopisu ArsProToto (umelecký a vedecký časopis);
- Prešovská univerzita v Prešove: Dni otvorených dverí, Detská univerzita PU, Kurz sprievodcu cestovného ruchu, Autoškola UNIPO, Študentská kvapka krvi, UNIPDAY /UNIPOFEST, Dramafest, Akademický Prešov, Vystúpenia umeleckých súborov PU, Organizácia aktivít Univerzitnou knižnicou PU, Integrácia, Moyzesiana, Hádzanársky turnaj vysokoškoláčov, Exhíbia 2014, Zimný príbeh 2014, Olympiáda hviezdíček 2014, Večerný beh Prešovom, Beh olympijského dňa „Športáčik“, „Noc výskumníkov, podujatie Šok! Vianoce tento rok nebudú!, 2013, Spoznávanie Bocci.
- Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre: bazén, posilňovňa, športová hala, aktivity Centra univerzitného športu, Folklorný súbor Zobor, prednášky pre odbornú verejnosť, Deň otvorených dverí, Nitrianska detská univerzita, poradenstvo pre odbornú verejnosť, Nitrianske univerzitné dni (spolu s UKF), Univerzity mestu (spolu s UKF), Akademická Nitra, podujatia Botanickej záhrady pre verejnosť, koncert Vianočný dar SPU, Noc výskumníkov, sprievodné podujatia Agrokomplex Nitra, atď.;
- Slovenská technická univerzita v Bratislave: Športoviská Centra akademického športu STU, FCHPT Deň otvorených dverí, FCHPT Prednášky klubu Sokrates, univerzitná regata, letná univerzita pre stredoškolačkov, Vysokoškolský umelecký súbor Technik;
- Technická univerzita vo Zvolene: prednášky a odborné semináre spojené s workshopom, Deň otvorených dverí, Agrofilm, Akademický Zvolen, Dni ruží v arboréte Borová hora, beh „Šrégom nočným Zvolenom“, verejné semináre s osobnosťami (v spolupráci s Centrom environmentálnej a etickej výchovy Živica), fotografie, zážitky aj výsledky výskumu pralesov Rumunsko a Slovenska, výstava fotografií Fotoklubu TU vo Zvolene, verejná prezentácia semestrálnych prác študentov dizajnu, Železný hasič 2014, Poznám svoju farmárku, ENVIROFILM 2014;
- Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne: Detská univerzita, Dni otvorených dverí, Športový deň, verejné prednášky;
- Trnavská univerzita v Trnave: prednášky pre verejnosť, organizovanie výstav, poradne, Dni otvorených dverí, „Vianočná kapustnica“, Dobrá prax, „Mikuláš“, Študentská kvapka krvi, dobrovoľnícke aktivity, prednášková činnosť, metodické dni pre učiteľov, výstavy prác študentov a pracovníkov KPvU, prednášky pre verejnosť, výstavy publikácií učiteľov fakulty
- Univerzita Komenského v Bratislave: fakultný spevokolu Ichtys, hosťovské prednášky, Revitalizácia životného prostredia, Pravidelné cvičenia, Prekonávanie xenofóbie a antisemitizmu v prostredí cirkvi, Výstava, Expozícia výtvarného umenia, Teambuilding, Lutherfest, Adventný večer, Diskusia s predstaviteľmi mestskej časti, Domov použitých kníh, Umenie spája národy, Letná teologická akadémia, Dni otvorených dverí pre potenciálnych uchádzačov, Kurzy cudzích jazykov pre verejnosť, Deň otvorených dverí, Minierasmus, FSEV-fest, International day of Human Rights, Public Policy Book Club, Športové prázdniny, Odborné semináre (na úrovni katedier i fakulty), Martinská detská letná univerzita, Deň otvorených dverí, koncerty;
- Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre: podujatia na popularizáciu vedy, kultúrne, športové a spoločenské podujatia, služby pre verejnosť – prenájom, reklama a inzercia;
- Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici: Akademická Banská Bystrica, Cantus Choralis Slovaca, Detská univerzita UMB, ŠK UMB, TJ Slávia Ekonóm, Deň otvorených dverí, Noc výskumníkov – spoluúčasť, Škola v prírode s lyžiarskym a snowboardovým výcvikom, aktivity Univerzitnej knižnice, Zimná univerziáda SR, aktivity realizované v spolupráci s mestom Banská Bystrica;
- Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach: Detská univerzita, výstavy pre verejnosť, Folklorný súbor Hornád UPJŠ, Deň otvorených dverí, Wellness Day, Movie Week, Univerzitný zbor.

Ako vidno zo zoznamu, ponuka aktivít a podujatí je veľmi rozmanitá a pestrá. Časť z nich reprezentujú aktivity celoškolských pracovísk, akými sú napr. botanické záhrady, knižnice, športové centrá a kluby a pod. Iné sú podmienené existenciou pracovísk a študijných programov umeleckého charakteru, alebo tým, že vysoká škola je aj zriaďovateľom umeleckého telesa.

Mnohé vysoké školy organizujú dni otvorených dverí, detské univerzity, ako aj podujatia v období kalendárnych sviatkov, najmä Vianoc. Ďalšie príklady sú spomínané aj v časti prípadových štúdií jednotlivých regiónov Slovenska.

Ako príklady dobrej praxe v tejto časti uvádzame jeden z modelov čoraz populárnejšej a verejnosťou obľúbenejšej detskej univerzity (Prešovská detská univerzita) a pravidelne organizované spoločné podujatie univerzít v nitrianskom regióne (Nitrianske univerzitné dni).

Prešovská detská univerzita

Prešovskú detskú univerzitu (PDU) organizuje Centrum celoživotného a kompetenčného vzdelávania PU spolu s Kabinetom výskumu detskej reči a kultúry Pedagogickej fakulty, v spolupráci s ostatnými fakultami PU. Projekt umožňuje letné prázdninové vzdelávanie pre deti vo veku 7 – 14 rokov. PDU je súčasťou programu celoživotného vzdelávania PU v Prešove popri koncepcii Univerzity tretieho veku. Prvý ročník organizovala PU v roku 2008. Vzhľadom na pozitívne ohlasy a pre veľký záujem sa univerzita rozhodla organizovať toto podujatie pravidelne. Počas 1. ročníka PDU v rámci pracovných dielní deti navrhli a vytvorili symboly PDU (logo a hymnu). V roku 2008 sa PDU stala členom siete detských univerzít v Európe – *European Children's Universities Network*.

Nitrianske univerzitné dni predstavujú komplex vedecko-odborných, športových, umeleckých a spoločenských podujatí, ktoré sa každoročne konajú koncom apríla a začiatkom mája na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre a v uliciach mesta Nitry. Záštitu preberajú rektori oboch univerzít, predseda Nitrianskeho samosprávneho kraja a primátor mesta Nitry. Snahou organizátorov je prehĺbiť vzájomnú komunikáciu a spoluprácu s dôrazom na aspekt spolupatričnosti uvedených štyroch subjektov. Ďalším dôležitým cieľom je reprezentácia nitrianskych univerzít navonok vo vzťahu k úradom štátnej správy a samosprávy, významným inštitúciám a výrobným podnikom na území mesta a regiónu, ako aj k univerzitám na Slovensku a v zahraničí.

PROGRAM 2015

27. 4. pondelok
Erasmus Food Week
 Univerzitná jedáleň UKF, 27. – 30. 4., 11.30 – 13.30 h

Global Village
 podujatie pre všetkých, čo chcú vycestovať do zahraničia
 priestory pod aulou SPU, 10.00 – 14.00 h

Nočný výstup na Zobor
 ŠD Zobor UKF, Oražovská 2, 19.00 h

28. 4. utorok
Študentská kvapka krvi na UKF
 vestibul pod aulou UKF, Tr. A. Hlinku 1, 7.30 – 12.00 h

Prvá pomoc pre všetkých
 Tr. A. Hlinku 1, 12.00 – 16.00 h

Jarný beh Nitrou
 nábrežie rieky Nitry, 16.00 h

Futsalový zápas SPU – UKF
 Športová hala SPU, 20.00 h

29. 4. streda
Karneval v Riu po slovensky
 alegorický sprievod mestom
 Tr. A. Hlinku – Svätoplukovo námestie, 16.30 h

Stavanie mája
 pešia zóna, 17.00 h

Superstar nitrianskych univerzít
 Svätoplukovo námestie, 17.30 h

30. 4. štvrtok
Študentská kvapka krvi na SPU
 Kongresová sála SPU, ŠD A. Bernoláka, 8.00 – 13.00 h

4. 5. pondelok
Dedinské hry
 ľudové súťaže pre študentov
 ŠD Zobor, Oražovská 2, 14.00 h

Volejbalový zápas SPU – UKF
 Športová hala SPU, 17.30 h

Dívalieko na Osmičke: Johnnyho pomsta alebo ako šerif Bradley do nešťastia prišiel
 aula SPU, 19.00 h

Finále vysokoškolskej florbalovej ligy
 Športová hala SPU, 20.00 h

5. 5. utorok
Žiarenie okolo nás – pomáha nám alebo nás ohrozuje?
 návšteva najmodernejšieho informačného centra - Energotand Mochovce a prednáška prof. Mária Pavloviča z FEI STU Energotand - AE Mochovce, 10.30 h

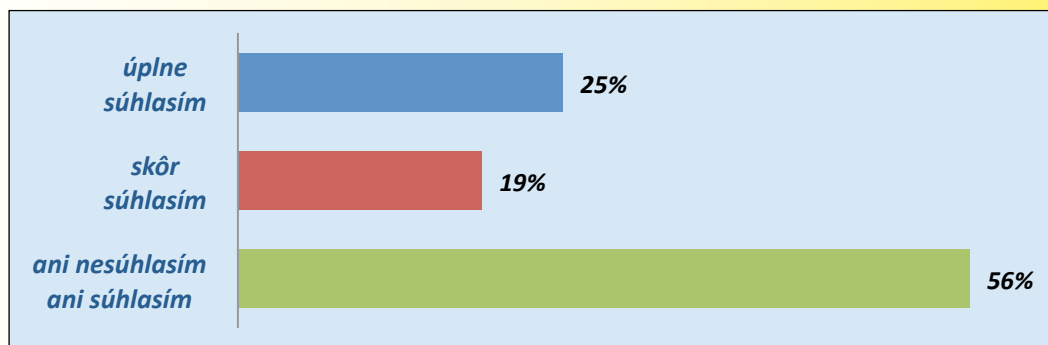
6. 5. streda
Galavečer Gaudeamus
 Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Verka sála, 18.30 h

www.spu.sk www.ukf.sk

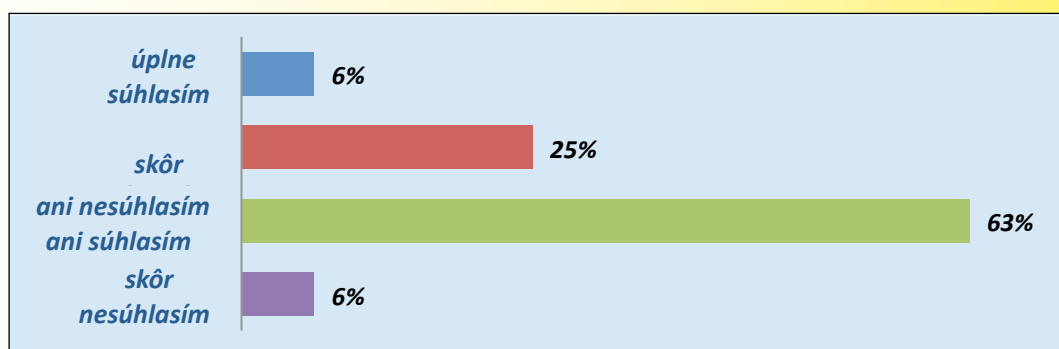
6.3.2 Hodnotenie oblasti Komunitný rozvoj

Pri sebahodnotení vysokých škôl v tejto oblasti je súhlasné stanovisko výrazne vyššie ako v prípade predošlých dvoch oblastí. Podujatia a akcie organizované pre verejnosť, resp. využívanie infraštruktúry verejnosťou, sa týkajú predovšetkým najbližšieho prostredia a vo väčšine prípadov sú prirodzenou súčasťou regionálneho či komunitného rozvoja.

Graf 14: Aktivity v oblasti rozvoja komunít realizujeme s cieľom podporiť socioekonomický rozvoj kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta

Graf 15: Partneri, s ktorými spolupracujeme v oblasti rozvoja komunít sú prioritne z kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta

7. Prípadové štúdie regiónov SR

V tejto časti bližšie popíšeme štruktúru vysokých škôl v 4 slovenských regiónoch – bratislavský, západné Slovensko, stredné Slovensko, východné Slovensko (NUTS2), a ich aktivity v oblasti regionálneho rozvoja. Výška vplyvu vysokých škôl na socioekonomický rozvoj regiónu, v ktorom sídlia, je ovplyvnená počtom, veľkosťou a štruktúrou vysokých škôl v regióne, a samozrejme aj štruktúrou ekonomiky a spoločnosti v regióne. Navyše, jednotlivé vysoké školy sa odlišujú postojom a aktivitami, ktoré uskutočňujú s cieľom ovplyvniť rozvoj regiónu, v ktorom sídlia.

V nasledujúcich štúdiách 4 slovenských regiónov budeme charakterizovať vysoké školy, ktoré poskytujú vzdelávanie v regióne. Okrem vysokých škôl, ktoré majú v regióne sídlo, budeme zahrňovať aj tie vysoké školy, ktoré síce sídlia v inom regióne, ale v danom regióne sídli ich fakulta. V prvom rade sa zameriame na počet študentov, ktorí v regióne študujú. Vychádzame z údajov štatistickej ročenky vysokého školstva z roku 2015. Prostredníctvom týchto ukazovateľov môžeme vyjadriť krátkodobé vplyvy vysokých škôl. Vyšší počet študentov v regióne znamená vyššie tržby pre miestne obchody alebo aj vyššiu ponuku krátkodobej práce (brigádnici).

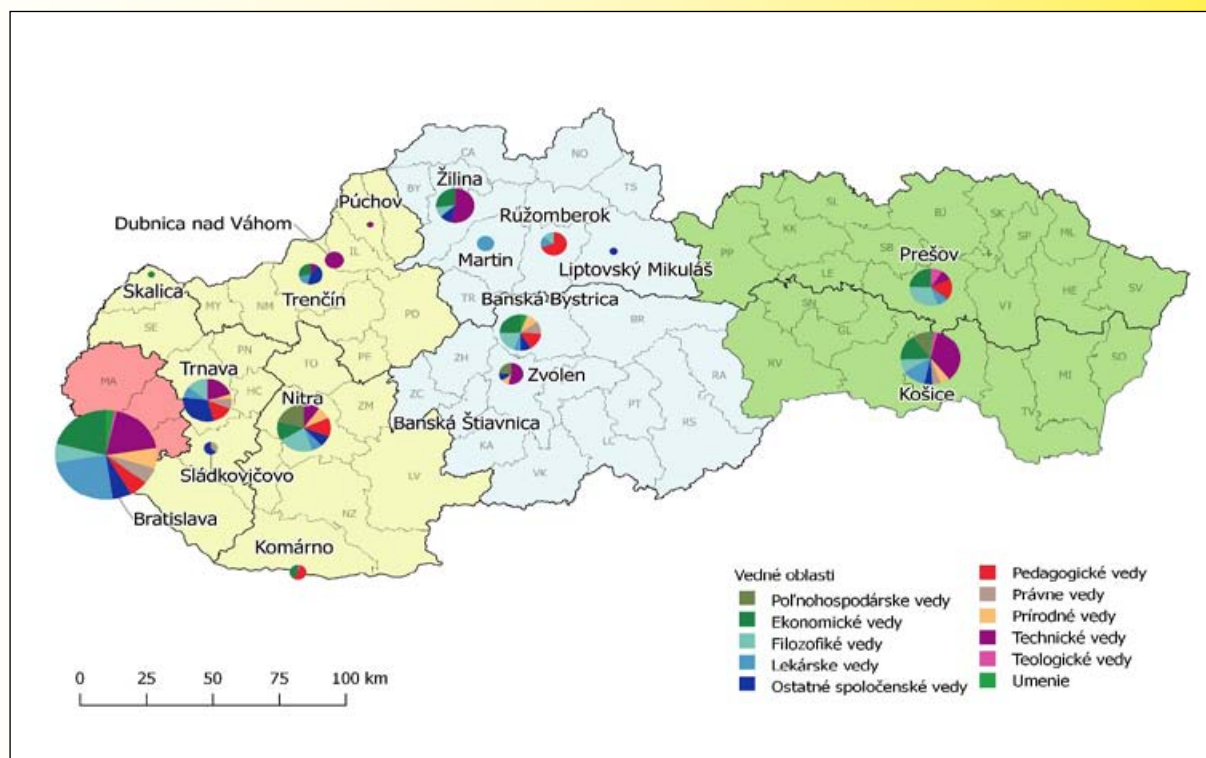
Ďalej charakterizujeme štruktúru študentov z pohľadu zamerania fakulty, na ktorej študujú. Rozdelenie fakúlt na 11 tematických skupín uvádzame v nasledujúcej tabuľke. Štruktúra vysokého školstva sa medzi regiónmi líši, dochádza k určitej miere špecializácie. Predpokladáme, že skutočný vplyv vysokých škôl v regióne sa líši v závislosti od ich zamerania. Vysoké školy technického zamerania zvyknú mať vyšší vplyv na inovácie firiem, naopak vysoké školy s orientáciou na spoločenské vedy majú vplyv na sociálne inovácie.

Tabuľka 11: Rozdelenie fakúlt do 11 tematických oblastí podľa ich zamerania

TECH -	technické vedy (stavebné inžinierstvo, elektroinžinierstvo, informatika, elektronika, strojárstvo, chémia a iné technické odbory).
PRIR -	prírodné vedy (matematika, fyzikálne, chemické a biologické vedy a vedy o zemi a životnom prostredí);
MED -	lekárske vedy (všeobecné lekárstvo a stomatológia, klinická medicína, farmaceutické vedy, ošetrovateľstvo a zdravotníctvo);
AGRO -	poľnohospodárske vedy (poľnohospodárstvo, lesníctvo, veterinárna medicína a príbuzne zamerané odbory);
EKONOM -	ekonomické vedy (ekonomické fakulty);
OSTATNE SPOL -	ostatné spoločenské vedy (fakulty spoločenských vied so zameraním na verejnú správu, medzinárodné vzťahy, politicko-ekonomickú vedu, masmediálnu komunikáciu a iné príbuzné odbory);
FILOZOF -	filozofické vedy (filozofia, história, jazyky, literatúra a iné príbuzne zamerané odbory);
PRAV -	právne vedy (právnické fakulty);
PEDAGOG -	pedagogické vedy (pedagogické fakulty);
TEOLOG -	teologické vedy (teologické fakulty);
UMEL -	umenie (fakulty zamerané na hudbu; dramatické, filmové a výtvarné umenie)

Zdroj: ARRA

Mapa 2: Štruktúra vysokého školstva v mestách SR (2014)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: Veľkosť diagramu znázorňuje počet študentov v meste.

Zároveň uvádzame počet absolventov vysokých škôl v regióne. Neustály prílev absolventov znamená potenciálny nárast ľudského kapitálu v regióne, keďže časť absolventov vysokých škôl po ukončení štúdia ostáva pracovať v regióne. Keďže sa jednotlivé regióny odlišujú svojou veľkosťou, pre lepšie porovnanie regiónov uvádzame aj podiel absolventov na 1000 obyvateľov regiónu.

Druhá oblasť vplyvu vysokých škôl sa týka ich výskumných a vývojových kapacít. Existujú významné rozdiely medzi regiónmi tak z hľadiska objemu ich kapacít, ako aj štruktúry ich výstupov. Vychádzame z údajov Centrálného informačného portálu pre výskum, vývoj a inovácie z publikácie Štatistické údaje VVP 2014. Porovnávame regióny z pohľadu počtu výskumných a vývojových pracovníkov a ich podielu na 1000 obyvateľov v regióne. Zároveň porovnávame objem a štruktúru publikácií v regióne. Regióny s vyšším počtom výskumných a vývojových pracovníkov a s vyšším objemom výskumných aktivít majú vyšší potenciálny dopad na regionálnu ekonomiku. Skutočný vplyv však závisí od miery spolupráce s regionálnymi firmami.

Vysoké školy môžu výrazne ovplyvňovať viaceré oblasti života v regióne, v ktorom pôsobia, a dokonca môžu regionálny rozvoj pozitívne stimulovať. Z hľadiska metodológie je však zložitým exaktne „zmerať“ vplyv vysokých škôl napr. na sociálny a kultúrny rozvoj regiónu. V prípade merania ekonomických efektov už existujú viaceré metódy a techniky, avšak aj tu platí, že žiadna z nich nie je univerzálna a výber metodiky sa obvykle prispôbuje cieľu výskumu i dostupným údajom. Ako sme spomínali predtým, skutočná miera vplyvu vysokých škôl závisí predovšetkým od aktivít, ktoré vysoké školy realizujú.

Náš výskum sledoval aktivity vysokých škôl v oblasti vzdelávania, výskumu a v oblasti komunitného rozvoja s cieľom popísať ich zameranie, štruktúru a doterajšie skúsenosti. V každej prípadovej štúdii regiónu uvádzame preto zistenia, ktoré sme získali prostredníctvom realizácie fokusových skupín so zástupcami vysokých škôl a ostatných regionálnych aktérov. Fokusové skupiny obsahovo nadväzovali na dotazníkový výskum a ich cieľom bolo (i) hlbšie porozumieť príležitostiam a výzvam pre aktívne pôsobenie a sieťovanie vysokých škôl v regionálnom rozvoji s ostatnými aktérmi, (ii) zhodnotiť mieru zapojenia vysokých škôl do sociálneho, kultúrneho a environmentálneho rozvoja regiónu a (iii) zhodnotiť mieru pripravenosti vysokých škôl na zužitkovanie ich inovačného a výskumného potenciálu.

Cieľovými skupinami boli okrem zástupcov vysokých škôl aj zástupcovia regionálnej samosprávy, zamestnávateľa v regióne a predstavitelia mimovládnych organizácií orientovaných na podporu regionálneho

rozvoja. V každom regióne sa uskutočnili dve fokusové skupiny - jedna s predstaviteľmi vzdelávacích a výskumných inštitúcií a druhá s reprezentantmi regionálnej a mestskej samosprávy, tretieho sektora a zamestnávateľmi. Riadené a moderované skupinové diskusie trvali priemerne 75-90 minút, pričom účastníci boli vopred informovaní o diskusných témach.

Otázky pre zástupcov vysokých škôl boli nasledovné:

1. Aký význam pripisujete tzv. tretej úlohe vašej univerzity a do akej miery ju vnímate ako strategickú z pohľadu budúceho rozvoja a posilňovania konkurencieschopnosti univerzity?
2. Akým spôsobom pristupujete k možnostiam spolupráce s firmami a inými organizáciami v oblasti prepojenia vzdelávania a potrieb trhu práce?
3. Aký význam kladiete komerčnému zhodnoteniu výstupov vášho výskumu a akým spôsobom podporujete túto oblasť? V akej oblasti aplikácie výskumných poznatkov a transferu inovácií do praxe máte skúsenosti?
4. Okrem vzdelávania a výskumu univerzity realizujú aj ďalšie aktivity, z ktorých majú prospech obyvatelia regiónu (kultúrna, environmentálna, sociálna oblasť). Akým spôsobom pristupuje vaša univerzita k tejto oblasti? Viete uviesť príklady aktivít?
5. Čo považujete za výhody, príležitosti a bariéry pre spoluprácu s regionálnymi partnermi vo všetkých diskutovaných oblastiach?

Otázky pre reprezentantov regionálnej a mestskej samosprávy, tretieho sektora a zamestnávateľov boli nasledovné:

1. V akých oblastiach a ako ste spolupracovali s univerzitou/univerzitami v zmysle využitia ich poznatkov a potenciálu pre plnenie cieľov regionálneho rozvoja? Popíšte konkrétne iniciatívy.
2. Posúďte mieru úspešnosti týchto iniciatív. S akými bariérami a výzvami ste sa stretli?
3. V akých oblastiach by ste uvítali spoluprácu s univerzitou/univerzitami? Kým by mala byť iniciovaná?
4. Ako boli univerzity zapojené do plánovania regionálneho rozvoja pre ďalšie programovacie obdobie (vrátane prípravy a implementácie PHSR a regionálnej stratégie inteligentnej špecializácie)?

7.1 Bratislavský kraj

7.1.1 Charakteristika vysokého školstva v regióne

Bratislavský región je centrom vysokoškolského vzdelávania v SR. V roku 2015 pôsobilo v Bratislavskom kraji spolu 13 vysokých škôl z toho 6 verejných, 5 súkromných vysokých škôl a 2 štátne vysoké školy. V regióne sídli 12 vysokých škôl, ďalšie 2 vysoké školy majú v regióne sídlo fakulty. Vysokou školou s najväčším počtom študentov v regióne je Univerzita Komenského s 23 305 študentmi, druhou najväčšou vysokou školou je Slovenská technická univerzita (11 496) a súkromná Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety (8 502).

Tabuľka 12: Prehľad vysokých škôl v regióne (2015)

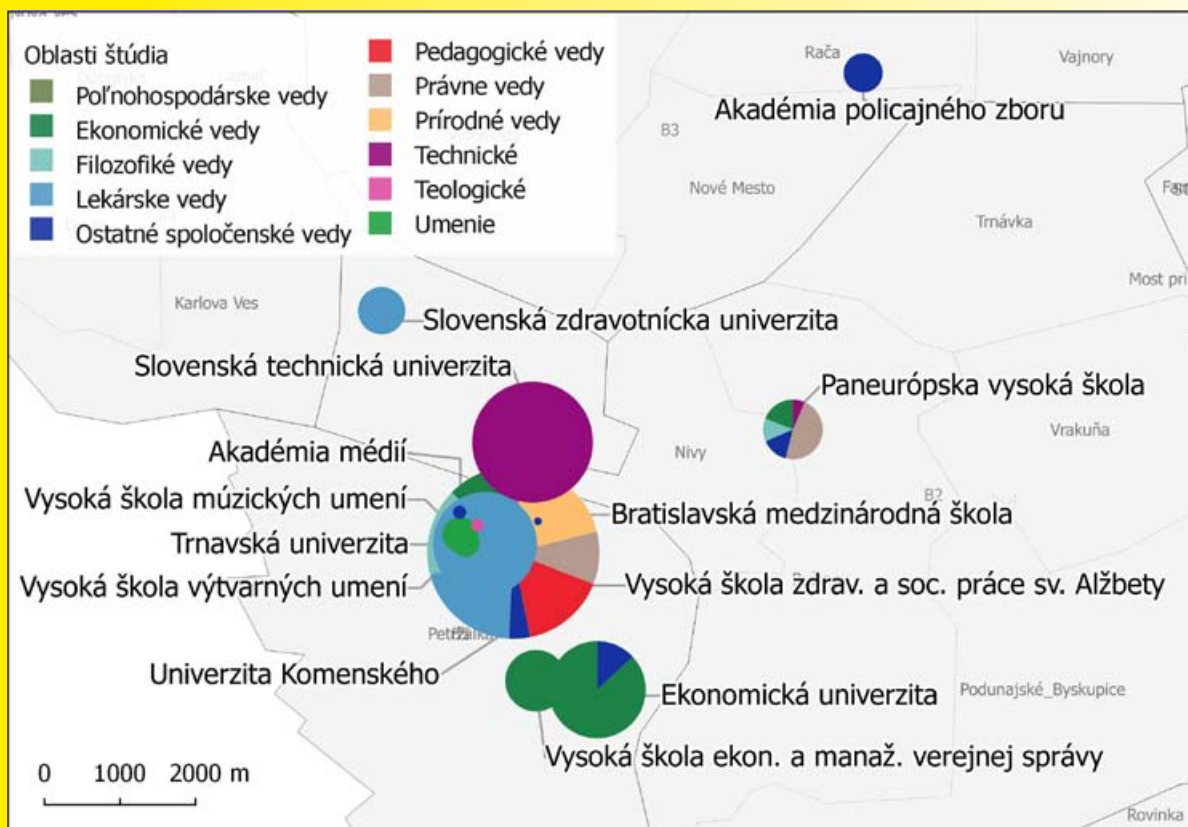
Vysoká škola	Typ	Počet študentov v regióne
Univerzita Komenského	Verejná	23 305
Slovenská technická univerzita	Verejná	11 496
Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety	Súkromná	8 502
Ekonomická univerzita	Verejná	7 453
Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy	Súkromná	2 980
Paneurópska vysoká škola	Súkromná	2 811
Slovenská zdravotnícka univerzita	Štátna	1 770
Akadémia policajného zboru	Štátna	1 223
Vysoká škola múzických umení	Verejná	1 016
Vysoká škola výtvarných umení	Verejná	620
Akadémia médií	Súkromná	142
Trnavská univerzita	Verejná	122
Bratislavská medzinárodná škola	Súkromná	50
Celkový súčet		61 490

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z UIPŠ.

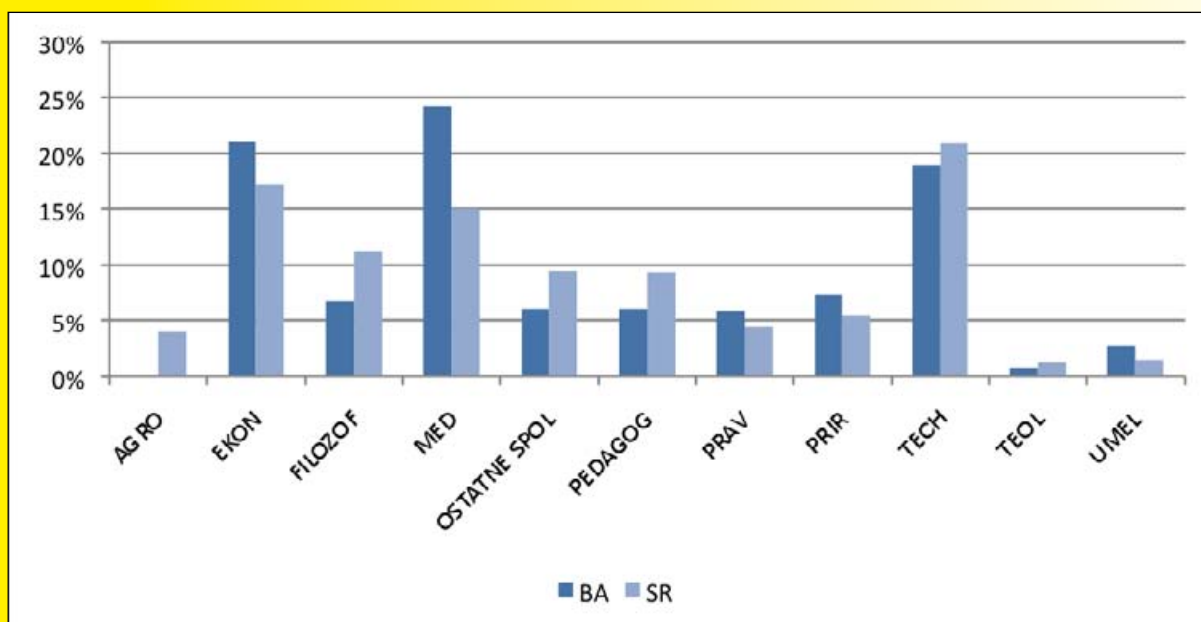
Poznámka: Počet študentov uvádzame ako súčet študentov všetkých foriem a stupňov, pričom pre určenie regiónu je rozhodujúcim sídlo jednotlivých fakúlt.

Na vysokých školách v bratislavskom regióne študovalo v roku 2015 spolu 61 490 študentov, čo je 38 % z celkového počtu študentov v SR. Celkovo 71 % študentov študovalo na verejných vysokých školách, 24 % na súkromných vysokých školách a zvyšných 5 % na štátnych vysokých školách. V externej forme vzdelávania študovalo 27 % študentov. Najvyšší počet študentov študovalo na fakultách medicínskeho (14 943), ekonomického (12 949) a technického zamerania (11 679). Štruktúra zamerania vysokých škôl v bratislavskom regióne ukazuje, že oproti slovenskému priemeru je vyššie zastúpenie študentov fakúlt ekonomického a medicínskeho zamerania a čiastočne aj právnického, prírodovedného a umeleckého zamerania. V regióne študuje na fakultách umeleckého zamerania až 67 % všetkých študentov tohto zamerania v SR. Nadpolovičný podiel študentov v regióne je takisto aj v prípade študentov na fakultách medicínskeho zamerania (61 %) a právnického zamerania (51 %).

Mapa 3: Štruktúra vysokých škôl v regióne Bratislava

Graf 16: Štruktúra zamerania vysokoškolského štúdia v regióne (2015)

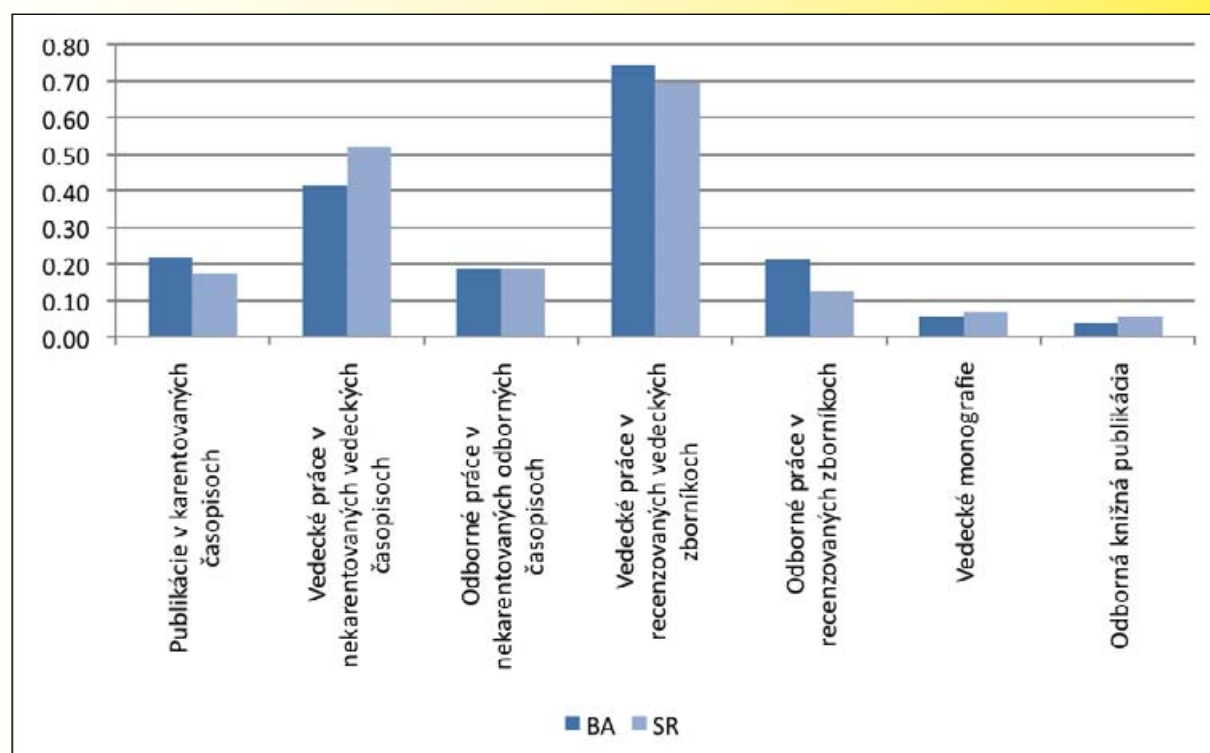
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z UIPŠ.

Poznámka: Graf ukazuje štruktúru zamerania vysokoškolských škôl v regióne v porovnaní s priemerom v SR. Údaje sa počítajú na základe podielu študentov v 11 tematických oblastiach. Pre určenie príslušnosti k regiónu je rozhodujúcim sídlo jednotlivých fakúlt.

V roku 2015 ukončilo vysokoškolské štúdium na regionálnych fakultách 22 363 študentov, to je 39 % všetkých absolventov v SR. Relatívny význam vysokých škôl v regióne môžeme dokumentovať podielom počtu absolventov vysokých škôl na 1000 obyvateľov regiónu. V roku 2015 bol na úrovni 36,2 absolventov na 1000 obyvateľov, čo je viac ako trojnásobok celoslovenského priemeru (11 absolventov).

Vysoké školy v bratislavskom regióne dominujú aj v oblasti výskumu a vývoja. Až takmer tretina (5 405) pracovníkov pôsobí v bratislavskom regióne. Podiel výskumných a vývojových pracovníkov na 1000 obyvateľov je trojnásobne vyšší (9 pracovníkov na 1000 obyv.) ako je priemer SR (3 pracovníci). Pracovníci publikujú vedecké výstupy v publikáciách vyššej vedeckej úrovne v porovnaní s ostatnými regiónmi SR. Podiel publikácií v karentovaných časopisoch bol na úrovni 0,22 na pracovníka, čo je významne viac ako je priemer SR (0,17). Takisto je pomer citácií v karentovaných časopisoch na pracovníka vyšší (2,43) ako je priemer SR (1,69). Pracovníci publikujú tiež dvojnásobne viac odborných prác ako je priemer v SR.

Graf 17: Štruktúra publikácií v regióne

Zdroj údajov: Centrálny informačný portál pre výskum, vývoj a inovácie, Štatistické údaje VVP 2014

7.1.2. Reflexia tretej úlohy vysokých škôl

Bratislavské univerzity (EU, UK) zvyrazňujú a kladú dôraz viac na svoje národné a medzinárodné postavenie a pôsobenie ako na regionálnu pozíciu. Chcú si zachovať tzv. národnú identitu a rozvíjať imidž národných a medzinárodných univerzít. Aktivity v prospech regiónu nie sú implicitne zakotvené v ich strategických dokumentoch. Špecifickým prípadom je lokalizácia fakulty v inom regióne (LF UK v Martine), kde sú citelné regionálne rozdiely a reálne funguje aj spolupráca s mestom.

UK síce má zmluvne podchytenú spoluprácu s bratislavským magistrátom, avšak riešia sa prevažne praktické záležitosti (napr. doprava, označenie a pod.). Citelná nie je ani spolupráca s Bratislavským samosprávnym krajom.

7.1.3 Skúsenosti v oblasti prepojenia vzdelávania s trhom práce

Spolupráca s praxou je veľmi rozsiahla a realizuje sa na škále od tvorby obsahu konkrétnych predmetov až po riešenie výskumných tém formou záverečných prác. Je treba podotknúť, že mnohé opisy študijných programov sú príliš podrobné a neaktuálne, čo spôsobuje „zväzovanie rúk“ pri snahe vysokých škôl vytvoriť zaujímavé študijné programy. Problémom sú tiež tzv. lietajúci profesori v súvislosti s gestorstvom.

Súčasťou väčšiny špecifických študijných programov sú aj povinné praxe, ktoré sa často nesprávne pokladajú za model duálneho vzdelávania. Bratislavské vysoké školy sa snažia podporiť podnikateľské zručnosti u svojich študentov a viaceré z nich majú v ponuke predmety orientované na motiváciu k podnikaniu a sebazamestnávaniu. UK má veľmi dobre inštitucionalizované ďalšie vzdelávanie, ktorého významnou súčasťou a strategicky zaujímavou oblasťou je záujmové vzdelávanie seniorov, ako aj kontinuálne, kompetenčné a kariérové vzdelávanie.

7.1.4 Zhodnocovanie výsledkov výskumu v kontexte spolupráce s praxou

Konkrétne aktivity bratislavských vysokých škôl, resp. ich fakúlt, v tejto oblasti sú popísané aj v kapitole 6. Všeobecne je možné konštatovať, že sa robia hlavne v záujme zlepšenia imidžu a PR univerzity/fakulty/pracoviska, alebo v záujme získania grantovej finančnej podpory, alebo sú podmienené aktuálnou módnou vlnou či trendom.

UK preferuje stratégiu realizovať „slobodný“ (zvedavý) výskum, čo pokladá za výsadné privilegium univerzity a jej poslanie. Popri tom funguje na univerzite inovačné centrum a ďalšie existujúce centrá majú prepojenie s praxou cez vybudované vedecko-technické parky. Ich ďalšie pôsobenie sa predpokladá predovšetkým na báze objednávok z praxe. EU realizuje znaleckú činnosť.

V procese zhodnocovania výskumných výsledkov v praxi nie je úplne jasné, kedy dochádza ku konfliktu záujmov v prípade, že zamestnanec vysokej školy má svoju vlastnú firmu, resp. pracuje pre firmu. Podobne ako v ostatných regiónoch, aj v prípade bratislavských vysokých škôl je toto bežným mechanizmom. Štát nerieši a nepodporuje prechod zamestnancov medzi praxou a vysokou školou, lebo kritériá akreditácie sú založené prioritne na akademických výsledkoch.

Čo sa týka záverečných prác a študentských projektov, bratislavský magistrát by ocenil, keby sa dotiahli až do reality. V spolupráci s vysokými školami mestská samospráva organizuje odborné konferencie a výstavy a vypisuje témy dizertačných prác. Regionálna samospráva zasa využíva inštitút expertných štúdií a študentských stáží, pri ktorých je však problémom dĺžka cyklu (3 roky od zadania do vyriešenia). V určitých prípadoch by radšej uprednostnili semestrálne práce na zadané témy.

Partneri vysokých škôl majú často problém zorientovať sa v aktivitách, ktoré sa na vysokých školách robia. Webové stránky nie sú „zvonka“ jasné a prehľadné, bolo by potrebné vytvoriť akési elektronické trhovisko ponúk univerzít pre prax. Mnohokrát sa v spolupráci s bratislavskými vysokými školami i SAV riešia celonárodné problémy a témy, nie otázky súvisiace s regionálnym rozvojom. Výrazný podiel majú vysoké školy na sieťovaní aktérov a vytváraní vzťahov.

Subjekty z praxe väčšinou oslovujú konkrétnych expertov a nie vzdelávaciu inštitúciu a aj v prípade bratislavského regiónu je výber expertov založený najmä na neformálnych väzbách či vzťahoch.

7.1.5 Spolupráca vysokých škôl s aktérmi regionálneho rozvoja: príležitosti, bariéry a výzvy

Príležitosti a výzvy

Bratislavské univerzity zdôrazňujú svoju kvalitu a potenciál, ako aj mienkotvornú pozíciu.

Výzvou je vytvorenie platformy, prostredníctvom ktorej by bolo možné objednávať na univerzitách služby. Takýto model zatiaľ funguje na STU (v podobe podnikateľského subjektu), v prípade ostatných univerzít je to problém.

Bariéry

Jednou z bariér je skutočnosť, že samospráva nevychádza univerzitám v ústrety, aj keď robia aktivity pre občanov regiónu bez nároku na financie, avšak samosprávam musia hradiť náklady na priestory.

Bratislavské univerzity nemali možnosť čerpať prostriedky zo štrukturálnych fondov na opravy budov a mnohé z nich fungujú v nevhodných materiálnych podmienkach. Bratislava je síce bohatý región, ale peniaze na opravy chýbajú.

Univerzity a vysoké školy sú odkázané prioritne na štátnu dotáciu, pretože na Slovensku nie sú „zažité“ iné finančné mechanizmy. Nie je vôbec ohodnotená (ani finančne) činnosť univerzít, ktorú realizujú mimo vzdelávania a výskumu. Nefinančná spolupráca nie je motivačná.

Pri spolupráci s partnermi z praxe chýba vzájomná dostatočná informovanosť a väčšinou sa rieši ad-hoc systémom, pretože všetci sú pracovne vyťažení riešením vlastných problémov. Absentuje adekvátny grantový systém, resp. systém voucherov, ktorý by umožňoval subjektom z praxe objednávať si služby na univerzitách.

Systém verejného obstarávania na Slovensku predstavuje pre univerzity obrovskú bariéru.

7.2 Západné Slovensko

7.2.1 Charakteristika vysokého školstva v regióne

V regióne západné Slovensko pôsobilo v roku 2015 spolu 11 vysokých škôl, z toho je 7 verejných a 4 sú súkromné. Vysokoškolské vzdelanie školy poskytujú v 8 mestách. Mestá Trnava, Nitra, Sládkovičovo, Dubnica nad Váhom, Trenčín, Komárno, Skalica a Púchov sú sídlom aspoň jednej fakulty. V ďalších mestách školy poskytujú štúdium prostredníctvom detašovaných pracovísk. Najväčšou vysokou školou je Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, ktorá má 8 994 študentov v regióne. Druhou najväčšou vysokou školou je Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre s 8 248 študentmi a tretia je Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave s 6 174 študentmi. Najmenšími vysokými školami sú súkromné vysoké školy v Skalici (Stredoeurópska vysoká škola) a v Trenčíne (Vysoká škola manažmentu).

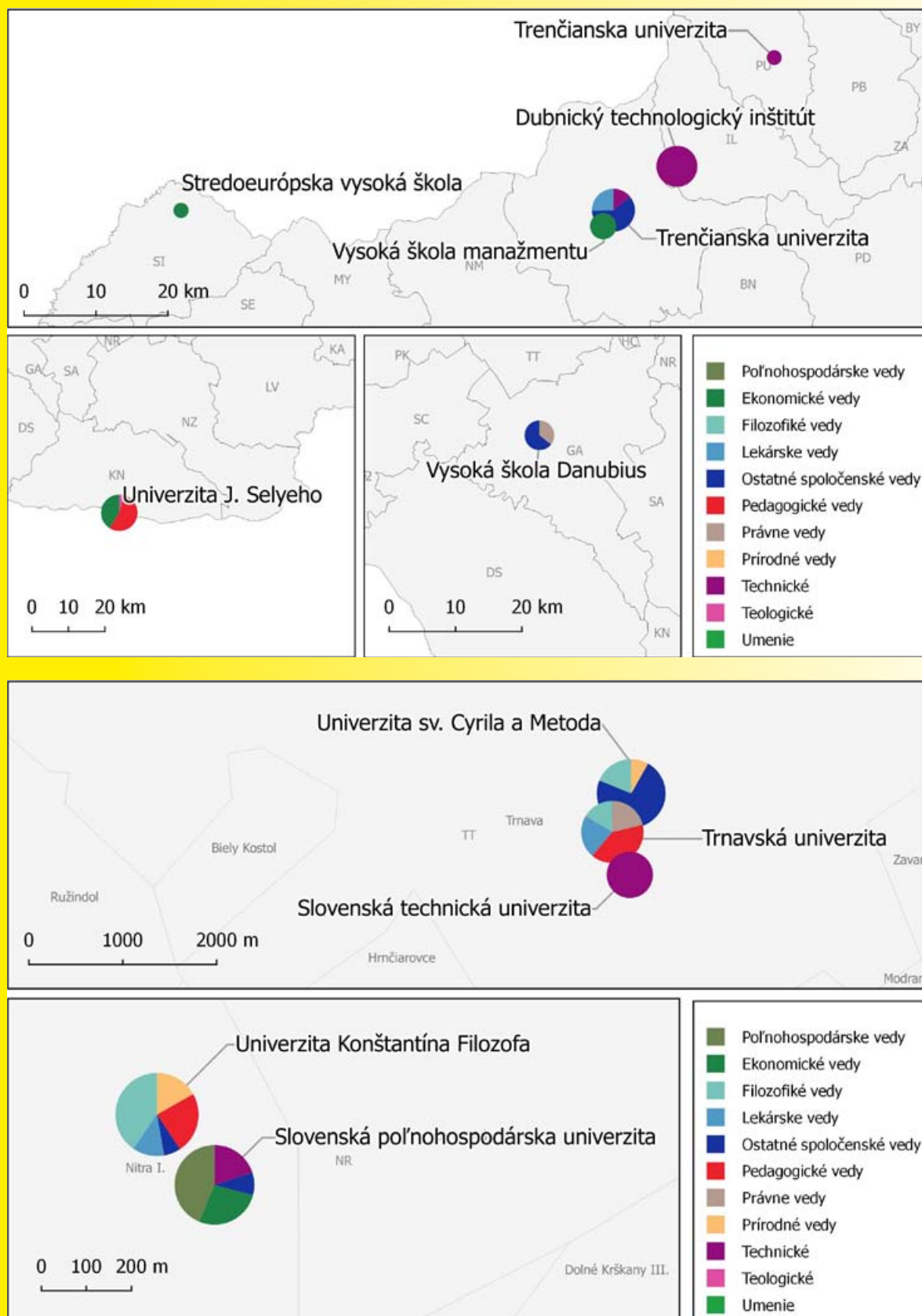
Tabuľka 13: Prehľad vysokých škôl v regióne (2015)

Vysoká škola	Typ	Počet študentov v regióne
Univerzita Konštantína Filozofa	Verejná	8 994
Slovenská poľnohospodárska univerzita	Verejná	8 248
Univerzita sv. Cyrila a Metoda	Verejná	6 174
Trnavská univerzita	Verejná	5 072
Slovenská technická univerzita	Verejná	2 793
Trenčianska univerzita	Verejná	2 700
Dubnický technologický inštitút	Súkromná	2 180
Univerzita J. Selyeho	Verejná	1 732
Vysoká škola Danubius	Súkromná	1 157
Vysoká škola manažmentu	Súkromná	909
Stredoeurópska vysoká škola	Súkromná	308
Spolu		40 267

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z UIPŠ.

Poznámka: Počet študentov uvádzame ako súčet študentov všetkých foriem a stupňov, pričom pre určenie regiónu je rozhodujúcim sídlo jednotlivých fakúlt.

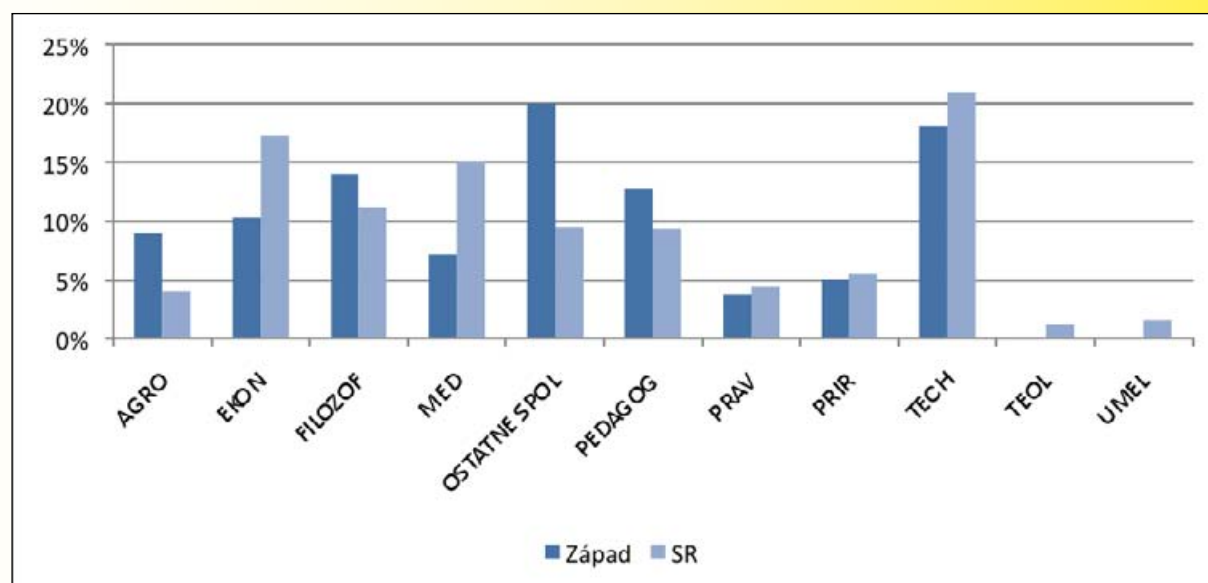
Mapa 4: Štruktúra vysokých škôl v regióne Západné Slovensko

V regióne študuje spolu 40 267 študentov, čo je druhý najvyšší počet študentov v SR. Dominantná časť študentov (89 %) študuje na verejných vysokých školách, zvyšných 11 % študuje na súkromných vysokých školách. V externej forme študuje 28 % študentov, čo je najviac v SR. Najvyšší počet študentov bol na fakultách spoločenskovedného zamerania (8 058 študentov), technického zamerania (7 252 študentov) a filozofického zamerania (5 632 študentov). Štruktúra zamerania vysokých

škôl ukazuje, že oproti slovenskému priemeru je vyššie zastúpenie študentov fakúlt poľnohospodárskeho, filozofického, spoločenskovedného a pedagogického zamerania. Na fakultách poľnohospodárskeho zamerania a spoločenskovedného zamerania študuje okolo polovica všetkých študentov tohto zamerania v SR.

Graf 18: Štruktúra zamerania vysokoškolského štúdia v regióne (2015)

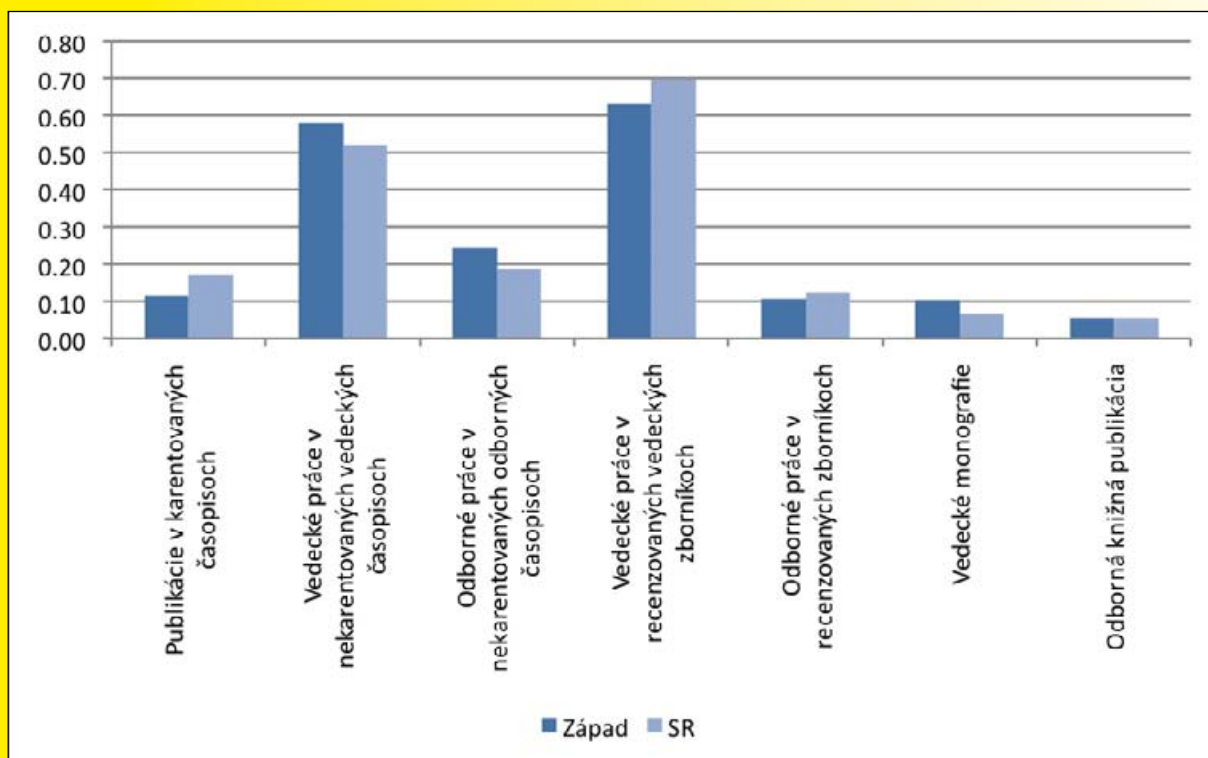
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z UIPŠ.

Poznámka: Graf ukazuje štruktúru zamerania vysokoškolských škôl v regióne v porovnaní s priemerom v SR. Údaje sa počítajú na základe podielu študentov v 11 tematických oblastiach. Pre určenie príslušnosti k regiónu je rozhodujúcim sídlo jednotlivých fakúlt.

V roku 2015 ukončilo štúdium na regionálnych fakultách 14 940 študentov, čo je asi 26 % absolventov SR. Napriek druhému najvyššiemu počtu absolventov v SR, je ich podiel na 1000 obyvateľov pod priemerom SR. V roku 2015 predstavoval tento podiel 8,1, čo je len mierne viac ako podiel absolventov v regióne stredné a východné Slovensko.

Na vysokých školách v regióne pôsobí 2 970 pracovníkov, ktorí realizujú výskumné a vývojové aktivity, čo je najmenej spomedzi 4 regiónov SR. Ich podiel na 1 000 obyvateľov regiónu je na úrovni 1,6, čo je významne menej ako je priemer SR (2,7). Oproti priemeru SR publikujú pracovníci relatívne viac vo vedeckých a odborných nekarentovaných časopisoch a vo vedeckých monografiách. Miera publikácií v karentovaných časopisoch je relatívne nižšia a aj citovanosť ich prác je podpriemerná.

Graf 19: Štruktúra publikácií v regióne

Zdroj údajov: Centrálny informačný portál pre výskum, vývoj a inovácie, Štatistické údaje VVP 2014

7.2.2 Reflexia tretej úlohy vysokých škôl

Vysoké školy lokalizované v regiónoch západnej časti Slovenska majú činnosti súvisiace s ich treťou úlohou väčšinou zakotvené v strategických dokumentoch. Jej deklarácia je posudzovaná veľmi pozitívne, zároveň však vysoké školy upozorňujú na skutočnosť, že pre realizáciu de facto neexistujú konkrétne opatrenia, nástroje podpory, ani finančné zdroje. Aktéri ju vnímajú prevažne v závislosti od svojej orientácie, počtu študentov, dĺžky existencie a dopytu prostredia, v ktorom pôsobia. V prípade dlhodobejšie etablovaných vysokých škôl sa jedná o aktivity a činnosti, ktoré už tradične vykonávajú bez toho, aby boli klasifikované ako ich nadstavbová, resp. tretia úloha.

Ako základné úlohy spájajúce sa s treťou úlohou sú chápané prenos, resp. transfer vedy a poznatkov do praxe a tzv. služba regiónu, ktorá sa obvykle viaže na charakter vysokej školy a z neho vyplývajúce špecifické poslanie.

V súčasnosti prevláda orientácia na vzdelávanie a výskum najmä z dôvodu metodiky financovania vysokých škôl, ktorá ich tlačí len do realizácie konkrétnych činností a zužuje záber možných aktivít. Univerzity a ich fakulty sú odlišne zamerané, čo sa odráža aj v rôznej miere participácie na aktivitách súvisiacich s plnením ich tretej úlohy. Táto je veľmi výrazne podmienená záujmom a deklarovanou potrebou spolupráce od potenciálnych klientov, ktorí chcú spolupracovať s univerzitou prioritne v oblastiach, v ktorých ju považujú za aktívnu, kompetentnú či kvalitnú.

7.2.3 Skúsenosti v oblasti prepojenia vzdelávania s trhom práce

Pre väčšinu vysokých škôl je dnes kľúčovou otázkou posilnenie uplatnenia svojich absolventov v praxi. Informácie získavajú aj vlastnými prieskumami, pretože oficiálne štatistické údaje poskytujú skreslené, resp. kontroverzné informácie s nízkou vypovedacou schopnosťou. Hodnotenie uplatniteľnosti absolventov v súčasnej podobe nereflektuje regionálne rozdiely na trhu práce a nezohľadňuje potreby jednotlivých hospodárskych sektorov a odvetví. Najmarkantnejším paradoxom sú signály, že prax má nedostatok absolventov určitých vysokých škôl, ale títo nejavia záujem o prácu v oblasti svojho štúdia (napr. poľnohospodárstvo, učiteľstvo).

Prepojeniu vzdelávania a praxe napomáhajú stáže v podnikoch či absolventské stáže, preddiplomová prax, zahraničné mobility, účasť zástupcov firiem vo vedeckých radách, správnej rade, príp. činnosť kariérnych centier (burzy práce), spolupráca s ÚPSVaR a pod. Profilácia študijných programov by mala posilňovať regionálnu či sektorovú zamestnanosť, to však výrazne závisí od pracovných možností a príležitostí zamestnať sa v regióne. Nie je možné vždy zaručiť efekt študijného programu v praxi a naopak, firmy nie vždy „vítajú“ študentov na praxi či stáži. Často sú stáže a prax ovplyvňované osobnými kontaktmi, dostupnými financiami i záujmom či nezaujmom študentov. Problémom v prepájaní vzdelávania s praxou sú finančné a ľudské kapacity vysokých škôl a odlišný časový harmonogram akademického roka, ktorý nekopíruje potreby praxe a nie je s ňou sklbený. Zahraničné stáže sú v niektorých prípadoch ovplyvnené jazykovou bariérou.

Veľmi dôležitou oblasťou prepojenia vzdelávania a praxe je ďalšie vzdelávanie a ponuka vzdelávacích programov pre odbornú i laickú verejnosť. Opäť to ale závisí od zamerania vysokej školy a jej fakúlt. V západoslovenskom regióne výrazne rezonuje záujem a potreba ponuky akreditovaných vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania (napr. pre ošetrovatelstvo, poľnohospodárstvo a vidiek), doplňujúceho pedagogického štúdia (učiteľstvo odborných predmetov), kvalifikačného vzdelávania pre pedagógov a záujmového vzdelávania seniorov formou UTV (napr. v oblasti finančnej gramotnosti). Je nevyhnutné zdôrazniť, že záujemcovia o ďalšie vzdelávanie by uprednostnili vysoké školy v pozícii ich poskytovateľov pred rôznymi agentúrami, avšak univerzity nie vždy disponujú dostatočným potenciálom na pokrytie tohto záujmu (prevažne z dôvodu nezohľadňovania tejto činnosti v rámci akreditácie).

Okrem vyššie uvedených aktivít sa za významnú oblasť z pohľadu rozvoja regiónu považuje spolupráca vysokých a stredných škôl, napr. pri príprave odborných učebníc, tvorbe regionálnych koncepcií stredného školstva, účasti vysokoškolských pedagógov v porotách na súťažných podujatiach organizovaných strednými školami a pod.

7.2.4 Zhodnocovanie výsledkov výskumu v kontexte spolupráce s praxou

Aj v tejto oblasti sú najväčším problémom finančné a časové kapacity vysokých škôl. Väčšinou sa manažment vzdelávacej inštitúcie musí prispôbiť klasickej schéme od vytvorenia infraštruktúry cez následnú snahu o jej využitie vo vzdelávacej a vedeckovýskumnej činnosti. Vedeckovýskumné aktivity vysokých škôl závisia predovšetkým od tematicky relevantných oblastí výskumu. Potenciál na kontraktový/zákazkový výskum, resp. vývoj, je vyšší tam, kde prevláda aplikovaný výskum, resp. je k nemu vyššia inklinácia.

Identifikovanými oblasťami spolupráce akademického prostredia a verejnej správy sú najmä príprava PHSR kraja (príprava dokumentu, monitoring a implementácia), príprava vzorových PHSR pre rôzne veľkostné kategórie obcí, spolupráca v marketingu cestovného ruchu, v oblasti inovácií a takisto v sociálnej oblasti (napr. vymedzenie marginálnych regiónov a identifikácia ich konkrétnych problémov). Iniciatíva by mala byť obojstranná. Aj v tomto regióne však platí všeobecné pravidlo, že realizácia kontraktového výskumu cez inštitúciu (vysokú školu) je administratívne náročný proces, jednoduchšia cesta je, ak zamestnanec univerzity realizuje výskum individuálne a priamo pre firmu, čo akademické inštitúcie zväčša (ne)nútene tolerujú. Z finančných, akreditačných, ale aj z osobných dôvodov (kariérny rast) prevažuje u mnohých vedeckovýskumných pracovníkov orientácia výskumu pre publikačnú činnosť, nie pre potreby praxe.

Významným nástrojom pre zhodnocovanie výsledkov výskumu v hospodárskej oblasti sú záverečné a dizertačné práce s cieľovým zadaním.

7.2.5 Iniciatívy vysokých škôl v kultúrnej, sociálnej a environmentálnej oblasti

Vysoké školy sú pre región užitočné nielen ako najväčší zamestnávateľia, ale aj ako nositelia kvality a inovatívnosti regiónu v národnom i medzinárodnom meradle. Rôzne aktivity v prospech regiónu považujú vysoké školy za prirodzenú súčasť marketingu a nástroj zvyšovania svojej konkurencieschopnosti, preto sú v mnohých prípadoch ochotné robiť ich relatívne „zadarmo“. Vysoké školy, resp. niektorí oduševnení zamestnanci, realizujú veľa rôznorodých a priamo „neviditeľných“ drobných aktivít, ktoré sú užitočné a nedajú sa zaradiť do mainstreamových či akreditačne akceptovaných kategórií.

Aktivity či iniciatívy univerzít v regióne západného Slovenska majú charakter spoločensko-kultúrnych podujatí organizovaných v spolupráci s mestskou a regionálnou samosprávou, využitia univerzitnej športovej a kultúrnej

infraštruktúry pre verejnosť, organizácie podujatí kultúrno-umeleckého, spoločenského či filantropického charakteru, odborných podujatí atď. Okrem toho sú to aj podujatia na popularizáciu vedy a rôzne služby pre verejnosť, pričom sa často využíva i priestor obchodných nákupných centier.

7.2.6 Spolupráca vysokých škôl s aktérmi regionálneho rozvoja: príležitosti, bariéry a výzvy

Príležitosti

Pre región a ďalších aktérov regionálneho rozvoja je to predovšetkým možnosť využitia priestorov a infraštruktúry, ktorou vysoké školy disponujú, ako aj využitie ich ľudského a intelektuálneho potenciálu.

Vysoké školy v regióne analyzujú svoju pozíciu v rámci regionálneho priemetu stratégie inteligentnej špecializácie, ktorú vnímajú ako možnú investičnú príležitosť. Práve táto úloha univerzít by mala byť zaujímavou a perspektívnou aj z pohľadu územných samospráv, najmä v procese implementácie stratégie.

Bariéry

Bariérami sú hlavne nedostatočné kapacity vysokých škôl potrebné pre realizáciu aktivít súvisiacich s plnením ich tretej úlohy. Ide najmä o nedostatok finančných zdrojov, administratívno-byrokratickú záťaž i časovú náročnosť. Vysoké školy sa prioritne zameriavajú na plnenie tzv. akreditačných činností.

Akademické prostredie je veľmi špecifické a konzervatívne a pre subjekty hospodárskej praxe i verejnej správy často veľmi neprehľadné a zložité. Spôsobuje to problémy v komunikácii a bráni efektívnejšiemu modelu spolupráce. Aj tvoriví zamestnanci mnohokrát uprednostňujú „mimouniverzitné“ riešenia práve z dôvodu ťažkopádneho a zdĺhavého procesu administrácie.

Za bariéru v spolupráci na úrovni regiónu bol označený fakt, že univerzity neboli prizvané a zapojené do procesu prípravy regionálnej stratégie inteligentnej špecializácie, pretože bola zadaná externe formou verejného obstarávania. Podobný príklad predstavuje tiež príprava dokumentu orientovaného na koncepciu rozvoja poľnohospodárstva a potravinárstva.

Výzvy

Ako dve najväčšie výzvy boli označené spolupráca vysokých a stredných škôl v prospech regiónu a vytvorenie špecializovaného pracoviska/pracovnísk pre spoluprácu univerzít s praxou. Takéto pracovisko by mali personálne zabezpečiť univerzity kvalitnými pracovníkmi, ktorých úlohou by bolo výlučne identifikovanie oblastí a tém spolupráce a práca v teréne. Financovanie činnosti pracoviska by malo byť zabezpečené v strednodobom a dlhodobom horizonte z regionálnej úrovne.

7.3 Stredné Slovensko

7.3.1 Charakteristika vysokého školstva v regióne

V regióne stredného Slovenska pôsobí spolu 9 vysokých škôl, šesť verejných vysokých škôl, dve štátne vysoké školy a jedna súkromná. Vzdelávanie sa poskytuje v 7 mestách Banská Bystrica, Zvolen, Banská Štiavnica, Žilina, Martin, Ružomberok a Liptovský Mikuláš a navyše existuje pomerne rozsiahla sieť detašovaných pracovísk v menších mestách. Najväčšou vysokou školou je Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (9 042 študentov v regióne), druhá najväčšia je Žilinská univerzita (8 792) a Katolícka univerzita v Ružomberku (4 107). Výrazne menší počet študentov v regióne majú dve štátne vysoké školy a súkromná Hudobná a umelecká akadémia.

Tabuľka 14: Prehľad vysokých škôl v regióne (2015)

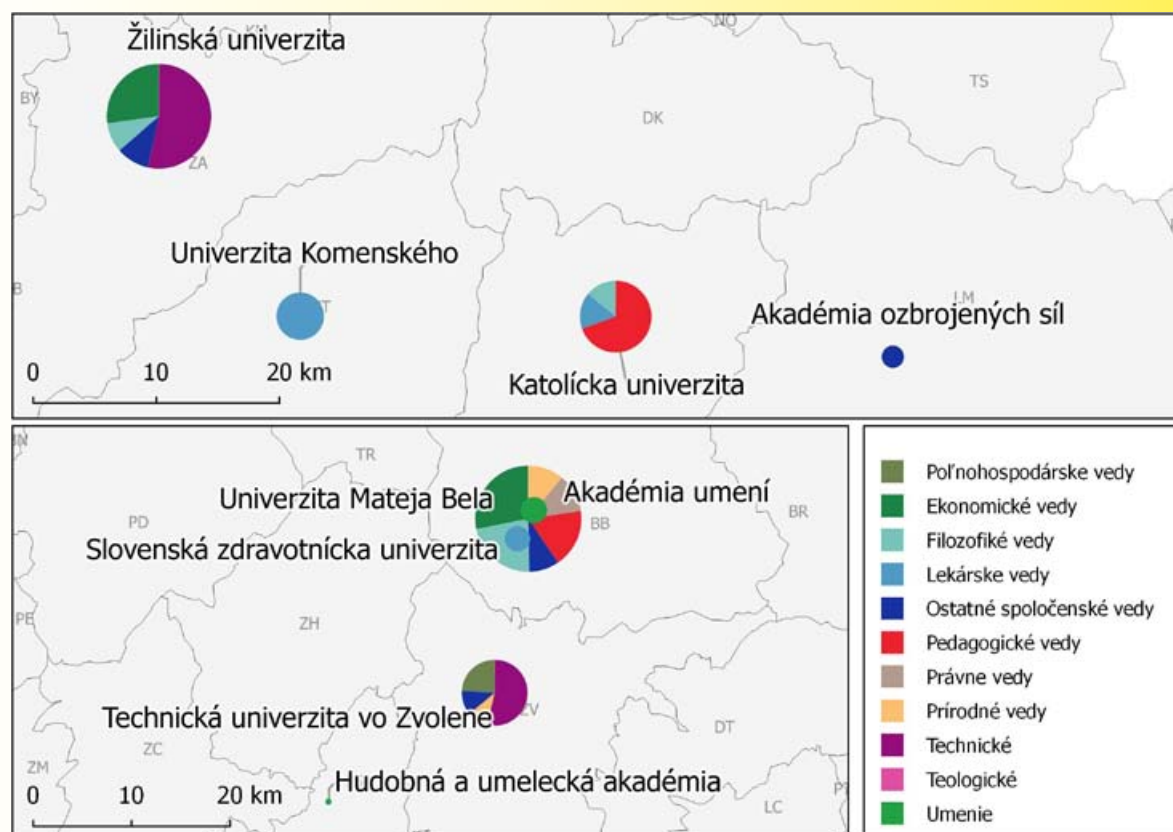
Vysoká škola	Typ	Počet študentov v regióne
Univerzita Mateja Bela	Verejná	9 042
Žilinská univerzita	Verejná	8 792
Katolícka univerzita	Verejná	4 107
Technická univerzita vo Zvolene	Verejná	3 481
Univerzita Komenského	Verejná	1 805
Akadémia umení	Verejná	545
Slovenská zdravotnícka univerzita	Štátna	513
Akadémia ozbrojených síl	Štátna	403
Hudobná a umelecká akadémia	Súkromná	32
Spolu		28 720

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z UIPŠ.

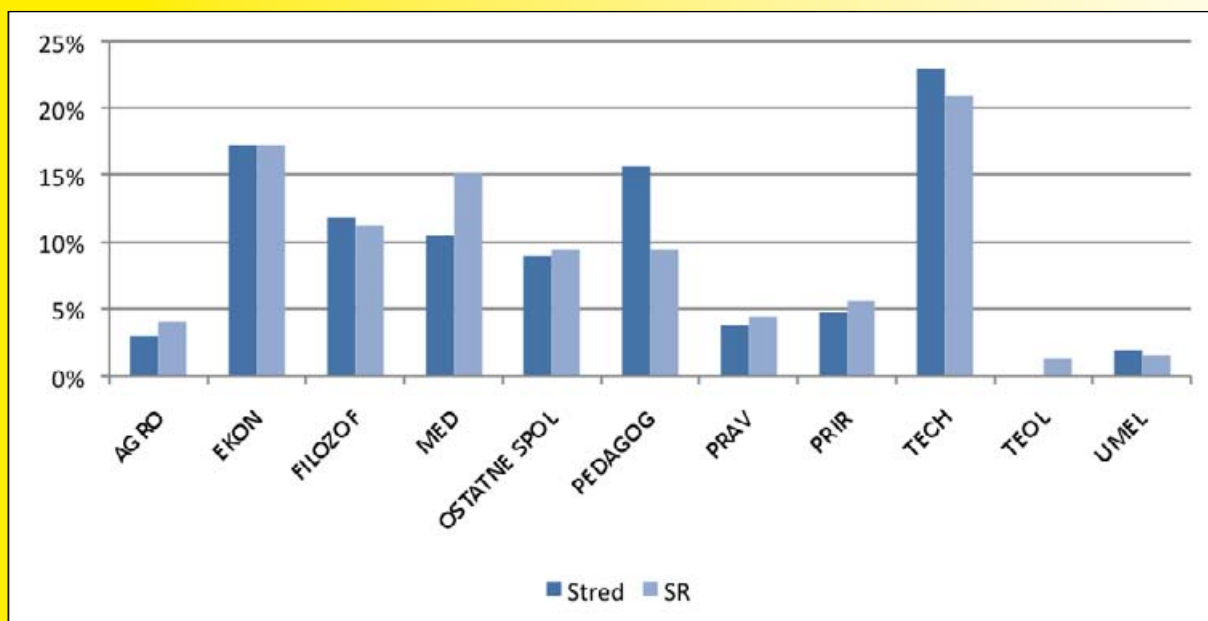
Poznámka: Počet študentov uvádzame ako súčet študentov všetkých foriem a stupňov, pričom pre určenie regiónu je rozhodujúcim sídlo jednotlivých fakúlt.

V regióne študuje 28 720 študentov, čo predstavuje 18 % z celkového počtu študentov SR. Regióne dominujú verejné vysoké školy, až 97 % študentov študuje na týchto typoch škôl. Zvyšné 3 % študentov študuje na štátnych vysokých školách. V externej forme študuje 21 % študentov. Najväčší počet študentov študuje na fakultách technického (6 555 študentov), ekonomického (4 937) a pedagogického zamerania (4 475). Oproti priemeru SR, relatívne vyšší podiel študentov študuje na fakultách pedagogického, filozofického a technického zamerania.

Mapa 5: Štruktúra vysokých škôl v regióne stredného Slovenska

Graf 20: Štruktúra zamerania vysokoškolského štúdia v regióne (2015)

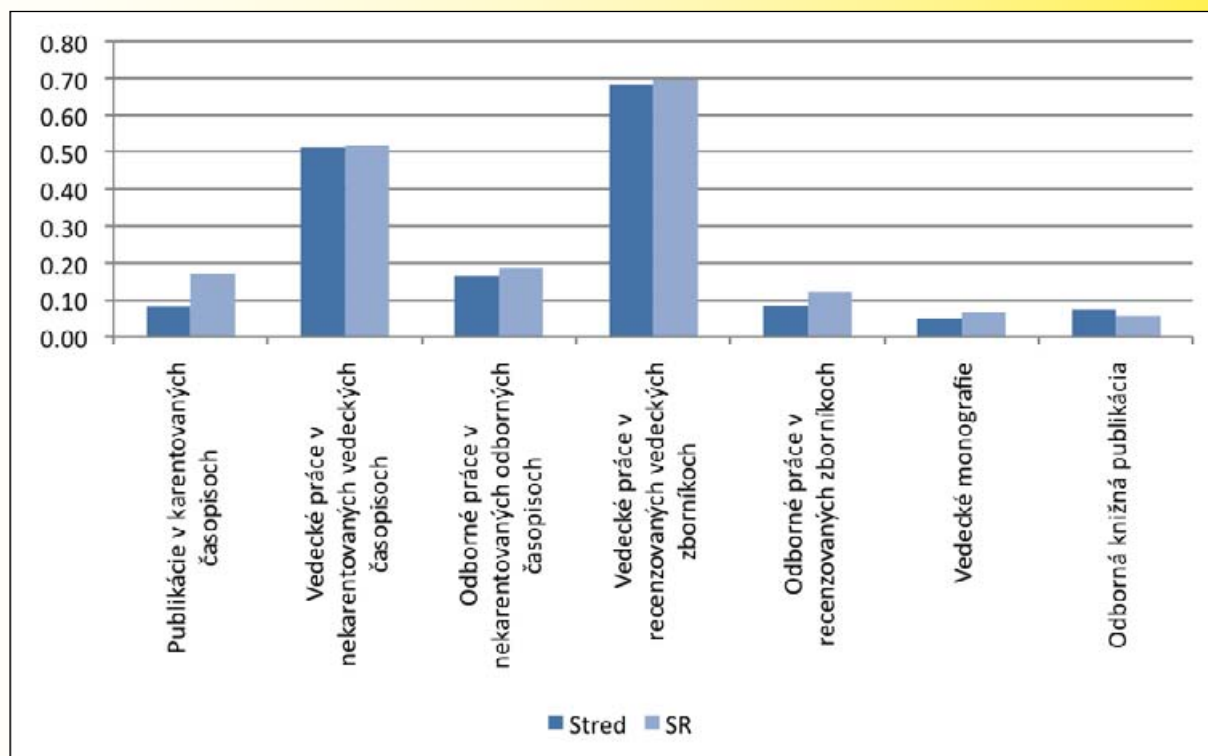
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z UIPŠ.

Poznámka: Graf ukazuje štruktúru zamerania vysokoškolských škôl v regióne v porovnaní s priemerom v SR. Údaje sa počítajú na základe podielu študentov v 11 tematických oblastiach. Pre určenie príslušnosti k regiónu je rozhodujúcim sídlo jednotlivých fakúlt.

Počet absolventov vysokých škôl bol v regióne na úrovni 9 659, čo predstavuje 17 % podiel na počte absolventov v roku v SR. Podiel absolventov na 1 000 obyvateľov regiónu je 7,2, a to je druhá najnižšia hodnota v SR.

V regióne stredného Slovenska pracovalo na vysokých školách 3 272 pracovníkov v oblasti výskumu a vývoja, čo je druhá najvyššia hodnota v SR. Podiel pracovníkov na 1 000 obyvateľov regiónu bol na úrovni 2,4, čo je tiež druhá najvyššia hodnota v SR. Objem publikačných výstupov vysokých škôl v regióne je však v porovnaní s priemerom SR na nižšej úrovni vo všetkých kategóriách publikácií s výnimkou odborných knižných publikácií. Výrazné zaostávanie je najmä v publikáciách vyššej kvality. Podiel publikácií v karentovaných časopisoch bol 0,08 na pracovníka (priemer SR je 0,17). Aj miera citovania publikácií v karentovaných časopisoch je najnižšia v SR. V roku 2014 bol počet citácií na úrovni 0,52 pričom priemer SR bol 1,69.

Graf 21: Štruktúra publikácií v regióne

Zdroj údajov: Centrálny informačný portál pre výskum, vývoj a inovácie, Štatistické údaje VVP 2014

7.3.2 Reflexia tretej úlohy vysokých škôl

Chápanie tretej úlohy vysokých škôl a ich pôsobnosť v procese regionálneho rozvoja by malo byť v podmienkach Slovenska všeobecne oveľa intenzívnejšie. Zástupcovia vysokých škôl argumentujú najmä tým, že Európa, resp. Európska únia, je v podstate zoskupením regiónov, čo sa odráža napr. vo financiách, ktoré smerujú predovšetkým do konkrétnych regiónov. V regiónoch majú svoje miesto aj vysoké školy ako významní aktéri rozvoja a ich pozícia by mala byť podrobnejšie zafinancovaná v strategických dokumentoch na úrovni kraja, ako aj na celoštátnej úrovni. Reflektovaná by mala byť jednak hospodárska štruktúra a špecializácia kraja, jednak charakter a profil univerzít, resp. fakúlt, lokalizovaných na jeho území. Slovensko je napriek územnej decentralizácii štátne centralizovaným systémom, a preto v súvislosti s vyššie uvedenými potrebami prepojenia strategických dokumentov výrazne absentuje dlhodobá vízia i stratégia rozvoja vysokého školstva zo strany Ministerstva školstva, vedy výskumu a športu SR.

Tak technické, ako aj spoločenskovedne orientované vysoké školy v samosprávnych krajoch stredného Slovenska majú záujem o popularizáciu vzdelávania, vedy a výskumu, čo je zakotvené v ich dlhodobých zámeroch rozvoja. Dá sa preto povedať, že podvedome i vedome chápajú svoju tretiu úlohu. Jej rozsah je limitovaný zdrojmi a kapacitami každej vysokej školy a tým, ako môžu tieto aktivity posilniť ich konkurencieschopnosť. Zároveň však vyvstáva otázka, v akom rozsahu sa má chápať konkurencieschopnosť našich univerzít – v regionálnom, národnom či medzinárodnom...?

Územné samosprávy síce pokladajú vysoké školy za partnerov pre región a systematicky sa to usilujú aj deklarovať, avšak celospoločenským problémom je postoj verejnosti, ktorá väčšinou nevníma inštitúcie terciárneho vzdelávania ako „prirodzené authority“. To je v porovnaní s modelom tradičných univerzít a hodnotou vzdelania v iných krajinách úplne odlišné („...často krát je to boj s veternými mlynmi!“).

7.3.3 Skúsenosti v oblasti prepojenia vzdelávania s trhom práce

Vysoké školy prostredníctvom svojich zástupcov charakterizovali nielen pozitívne skúsenosti, ale pomenovali aj problémy, ktoré sa z ich pohľadu javia v tejto oblasti ako kľúčové. Pri inovácií študijných programov

jednoznačne preferovali ich konkrétnejšiu profesijnú orientáciu a ako pozitívne príklady uvádzali hlavne oblasť informačných technológií, elektrotechniku, strojnictvo a pod. Prepojenie akademického vzdelávania s trhom práce výrazne spropagoval a podporil národný projekt *Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti*, ktorý je spomenutý aj v kapitole 6 tejto štúdie. Vysoké školy produkujú kvalifikovanú a vzdelanú pracovnú silu, preto je ich prirodzenou aspiráciou byť jedným z hlavných aktérov rozvoja spoločnosti i regiónu.

Monitoring uplatnenia a uplatniteľnosti svojich absolventov sa vysoké školy snažia realizovať použitím vlastných metód, pretože oficiálne údaje sú veľmi nevýpovedné a skreslené. Dôležité je, aby absolvent mal možnosť pracovať v takej sfére či na takej pozícii, kde môže uplatniť vedomosti a poznatky nadobudnuté štúdiom. K tomu pomáhajú i stáže, praxe a tiež kreovanie študijných programov za účasti ľudí z praxe spolu s členmi vedeckých a správnych rád a samozrejme gestormi. V súvislosti s uplatniteľnosťou absolventov vysokých škôl by malo nezastupiteľnú úlohu zohrávať kvalitné ďalšie vzdelávanie, čo by zabezpečilo nielen odborný rast jednotlivcov, ale aj kontinuálnu a vzájomne prospešnú interakciu absolventov (*alumni*) so svojou alma mater.

Firmy majú záujem spolupracovať s univerzitami predovšetkým prostredníctvom fakúlt či osobných väzieb prostredníctvom jednotlivcov. Štandardným postupom je definovanie problému a zadanie formy jeho riešenia zo strany firmy, následná príprava dopytovo orientovaného projektu alebo individuálnej spolupráce. Ojedinelé je uchádzanie sa o zadanie formou podnikateľskej činnosti, čo by však bolo potrebné zintenzívniť spolu s vytvorením nástroja dopytovo orientovaných projektových schém a výziev zo strany regiónu i štátu.

Samosprávy okrem klasickej projektovej spolupráce štandardne spolupracujú s niektorými jednotlivcami z akademickkej sféry napr. na príprave regionálnych strategických dokumentov, na analytických činnostiach (potenciál územia) a využívajú expertné kapacity vysokých škôl. Regionálne i lokálne samosprávy veľmi oceňujú väzbu vysokých škôl so strednými školami v regióne a spoluprácu pri vzdelávaní seniorov. Na spoločné projekty sú však potrebné financie a komunikácia už pri výbere tém.

Inšpiratívna diskusia vznikla na margo vzniku Centra duálneho vzdelávania (Strojnícka fakulta ŽU), ktoré uvádzame v kapitole 6 ako príklad dobrej praxe v oblasti vzdelávania. Názory na takýto model však nie sú jednoznačné, pretože duálne vzdelávanie by malo byť prepojené prioritne na stredoškolskú úroveň. Úlohou tradičnej univerzity ako celku nie je fungovanie systémom podobným tzv. *Fachhochschule*, ale Humboldtovým modelom, ktorého základom je princíp integrálneho prepojenia výskumu a výučby. V tejto súvislosti sa ako dlhodobý problém našej spoločnosti javí takmer nulová akceptácia bakalárskeho stupňa vzdelania a fakt, že prevažná väčšina študentov má ambíciu ukončiť oba stupne vysokoškolského vzdelávania. Absentuje uplatnenie profesijne orientovaných bakalárov, čo v mnohých prípadoch spôsobuje i skutočnosť, že je všeobecný nedostatok praktických profesijne orientovaných bakalárov.

7.3.4 Zhodnocovanie výsledkov výskumu v kontexte spolupráce s praxou

Jedným z hlavných tematických okruhov súvisiacich so zhodnocovaním výskumných výsledkov vo sfére hospodárskej praxe je ochrana duševného vlastníctva a komercializácia výsledkov. Akademické prostredie charakterizuje problematiku ochrany duševného vlastníctva na jednej strane ako výzvu, na strane druhej ako slabú stránku vysokých škôl, pretože chýba jej adekvátne zhodnotenie. Ochrana duševného vlastníctva si vyžaduje veľké úsilie organizácie smerom k svojim tvorivým zamestnancom vo forme školení, seminárov a individuálnych rozhovorov.

Význam komerčného zhodnocovania výsledkov vedy a výskumu závisí od oblasti a charakteru výskumu (základný, aplikovaný), je to priestor hlavne pre technické univerzity. Kontraktačný, resp. zákazkový výskum realizujú stredoslovenské univerzity najmä pre orgány verejnej a štátnej správy, príležitostne formou uchádzania sa o zákazku súťažnou formou. Napriek dobrej výskumnej infraštruktúre nie je takýchto zákaziek dostatok a ich ponuka je veľmi slabá. Medzi realizované konkrétne aktivity patria napr. posudky v stavebníctve (mostné konštrukcie), optimalizácia výrobných procesov a logistika najmä pre automobilový priemysel (KIA, Volkswagen) a pod. Všeobecne ide o zákazky týkajúce sa výrobných systémov, logistickú podporu a inováciu existujúcich technológií. Zo strany podnikov automobilového priemyslu nie je záujem o spoluprácu s univerzitami v oblasti vývoja alebo inovácií. Tieto činnosti si zahraničné podniky zabezpečujú vo svojich krajinách, príp. spolupracujú s renomovanými výskumnými inštitúciami v zahraničí. Samospráva prirodzene oceňuje pôsobenie nadnárodných spoločností a friem v regióne, pretože podporujú aj regionálne aktivity v iných oblastiach, a predpokladá, že postupnou adaptáciou týchto subjektov v regióne sa bude akcelerovať i spolupráca s domácimi univerzitami vo výskume a vývoji.

Ďalšou otázkou a úlohou, ktorá pre vysoké školy vyvstáva, je zriadenie a fungovanie centrálnych špecializovaných pracovísk (centier transferu technológií), ktoré sa komercializáciou a ochranou duševného vlastníctva zaoberajú. Niektoré univerzity takéto pracovisko zriaďujú alebo agendu ochrany duševného vlastníctva a komercializácie riešia prostredníctvom Oddelenia pre vedu a výskum na rektoráte či na podobné účely využívajú univerzitný znalecký ústav (napr. TUZVO). Iné postupne preniesli riešenie komercializácie na spin-off firmy (napr. CEIT, a.s. v Žiline). Univerzitám výrazne pomohla spolupráca s CVTI SR v rámci zmlúv o poskytovaní expertných podporných služieb (národný projekt *Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK*).

Podobne ako v prípade ostatných regiónov sa v modeloch spolupráce univerzít s firmami dajú odlišiť tri existujúce mechanizmy: prvým je, ak si firma vyhladá konkrétneho odborníka na vysokej škole a priamo ho osloví s požiadavkou na riešenie problému; druhým je, ak zamestnanci univerzity riešia spoluprácu s praxou cez svoje vlastné firmy a zapájajú do týchto aktivít aj ďalších spolupracovníkov z akademického prostredia; a tretím je kontraktovaný/zákazkový výskum administrovaný univerzitou. Tretí mechanizmus predpokladá jednak ústretový postoj univerzity, resp. preferovanie komercializácie ako jednej z kľúčových činností univerzity v oblasti vedy a výskumu, jednak z toho vyplývajúce nastavenie interných procesov a noriem pre podnikateľskú činnosť i pre motiváciu vedeckovýskumných zamestnancov univerzity realizovať podnikateľské aktivity prostredníctvom univerzity. Je určite potrebné spomenúť ŽU ako prvú slovenskú univerzitu, ktorá sa historicky podieľala na zavedení myšlienky podpory start-upov a zriaďovaní podnikateľských inkubátorov. Momentálne univerzita nefinancuje inkubátor, pretože existujú iné modely a formy, ktoré sú výhodné a zo strategického hľadiska zmysluplné. Príklady dobrej praxe ŽU sú popísané v kapitole 6.

Úzka spolupráca samospráv a univerzít, resp. samospráv a konkrétnych jednotlivcov z univerzít, prebieha napr. pri príprave regionálnej inovačnej stratégie, PHSR, pri výskume regionálneho potenciálu pre kreatívny priemysel, pri návrhu adaptácie metodiky merania kvality života v regióne, pri expertíznej činnosti, posudzovaní súťažných návrhov, tvorbe projektových konzorcií atď. Nevyužitý priestor identifikovali aktéri v oblasti novej spolupráce s lokálnymi a regionálnymi malými podnikateľmi a firmami pri realizácii zákaziek pre „veľké“ firmy. Iniciátorom spolupráce by mali byť nielen univerzity, avšak samosprávy a tretí sektor očakávajú väčšiu iniciatívu zo strany vysokých škôl. Taktiež sa od univerzít očakáva, že v štatútoch novovybudovaných vedeckých parkov bude zakotvená klauzula o tzv. príspevku k regionálnemu rozvoju, nijako však nie je navrhované spolufinancovanie zo strany územných samospráv. Konkrétnym pozitívnym príspevkom regionálnej samosprávy je napr. financovanie vydania katalógu výskumných profilov ŽU.

Aj v tomto regióne je veľký význam pripisovaný záverečným prácam a ich tvorbe v spolupráci s praxou, a to už pri príprave zadania a tiež pri navrhovanej identifikácii možného prijímateľa výstupov záverečnej práce. Subjekty z mimouniverzitného prostredia avizujú potrebu portálu, ktorý by bol pre nich dostupný, a umožnil by vyhľadávanie a čerpanie informácií či podkladov zo záverečných prác.

7.3.5 Iniciatívy vysokých škôl v kultúrnej, sociálnej a environmentálnej oblasti

Vysoké školy pôsobiace v regióne stredného Slovenska organizujú množstvo lokálnych i regionálnych podujatí a aktivít, ktoré sa týkajú vyššie uvedených oblastí života. Z diskusií však jednoznačne vynieva v prvom rade nezastupiteľný prínos vysokých škôl pre socio-ekonomický rozvoj regiónu a miest, v ktorých školy sídlia. Ide obvykle o najväčších regionálnych, resp. lokálnych zamestnávateľov, ako aj významných prispievateľov k tvorbe regionálneho HDP. Vysoké školy tiež nepriamo posilňujú kúpyschopnosť obyvateľstva a podporujú podnikateľské subjekty v regióne (predovšetkým v sektore služieb).

Medzi ďalšie konkrétne aktivity patria napr. spoločensko-kultúrne podujatia v období kalendárnych sviatkov (*Vianoce na univerzite*, ŽU), prezentácie, koncerty či predajné výstavy. Ďalej vysoké školy organizujú rôzne akcie pre verejnosť, najmä v spolupráci s mestom (napr. Dni mesta - KU, *Výskumná stanica* - obdoba „vedeckej kaviarne“, ktorá sa koná v priestoroch železničnej stanice - ŽU), Dni otvorených dverí, detské univerzity, UTV a pod. UMB organizuje propagačné podujatia obvykle v nákupných centrách, čo je výhodné z marketingového hľadiska.

7.3.6 Spolupráca vysokých škôl s aktérmi regionálneho rozvoja: príležitosti, bariéry a výzvy

Príležitosti

Existencia vysokých škôl v meste či regióne je prínosom z hľadiska kvality ľudského potenciálu, infraštruktúry, regionálneho know-how a dostupnosti vzdelania pre mladých ľudí. Vysoké školy môžu tiež poukazovať na problémy a témy, ktoré je v regióne potrebné riešiť a inšpirovať tak zamestnancov verejnej správy, ktorí riešia väčšinou úzko zameranú agendu a prevláda u nich administratívny charakter práce. Okrem toho je potrebné neustále podporovať riešenie tém zadefinovaných potrebami praxe formou diplomových či dizertačných prác.

Bariéry

Konzervatívne akademické prostredie („...univerzita má svoj vlastný svet.“), ale aj ťažkopádne vzájomné prispôsobovanie sa vysokých škôl „vonkajšiemu“ prostrediu a vice versa často zabraňujú konštruktívnej a zaujímavej spolupráci s praxou (napr. čas výučby, harmonogram akademického roka a pod.). Vysoké školy sú pre vonkajšie prostredie neprehľadným „kolosom“, v ktorom sa nevedia dobre zorientovať v prípade ponúk pre spoluprácu. Aj to je jeden z dôvodov, prečo sa spolupráca realizuje predovšetkým na báze existujúcich osobných väzieb a vzťahov. Na druhej strane sú aktivity, ktoré sú centrálné koordinované vedením univerzít, avšak nie sú na ne vyčlenené finančné prostriedky, a tak sa robia iba na báze ochoty a ústretovosti či tzv. dobrej vôle vysokých škôl.

Tvorivé a pre región významné projekty pripravované vysokými školami v spolupráci s praxou a ďalšími aktérmi môže pozastaviť alebo úplne zastaviť tzv. vyššia moc. Ako príklad bol spomenutý pripravený projekt Regionálneho inovačného centra, ktorý bol zastavený pred štádiom jeho implementácie.

Výzvy

Prínosné by bolo vytvoriť zmysluplné grantové schémy podporujúce aktívnu výmenu informácií a tiež diskusnú platformu pre rôznorodých aktérov regionálneho rozvoja, ktorá by umožňovala udržateľnosť projektových konzorcií („Ak sa vzťahy vybudujú počas projektov a skončí finančná podpora, vzťahy ostávajú, ale nevyužité...“).

Napriek množstvu problémov sú pre vysoké školy stále veľkou výzvou štrukturálne fondy a možnosť ich využitia (aj) pre regionálny rozvoj. Ďalšou výzvou je tiež hľadanie vhodného a funkčného viaczdrojového finančného mechanizmu (štát – región – mesto) na podporu udržateľnosti vybudovaných vedeckých parkov s cieľom posilnenia ich väzby na región a riešenie jeho potrieb.

7.4 Východné Slovensko

7.4.1 Charakteristika vysokého školstva v regióne

V regióne poskytuje vysokoškolské vzdelávanie 8 vysokých škôl, z čoho je 6 verejných vysokých škôl a 2 súkromné školy. Vysokoškolské vzdelávanie sa realizuje v dvoch mestách – Košice a Prešov, ale väčší počet škôl poskytuje štúdium prostredníctvom siete detašovaných pracovísk. Najväčšia vysoká škola v regióne je Technická univerzita v Košiciach s 9 713 študentmi v regióne. Za ňou nasleduje Prešovská univerzita v Prešove a (9 216 študentov) a Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach (7 480). Vysoká škola s najmenším počtom študentom v regióne je Katolícka univerzita, ktorá poskytovala vzdelávanie pre 556 študentov na Teologickej fakulte. Druhou najmenšou je súkromná Vysoká škola medzinárodného podnikania v Prešove so 612 študentmi.

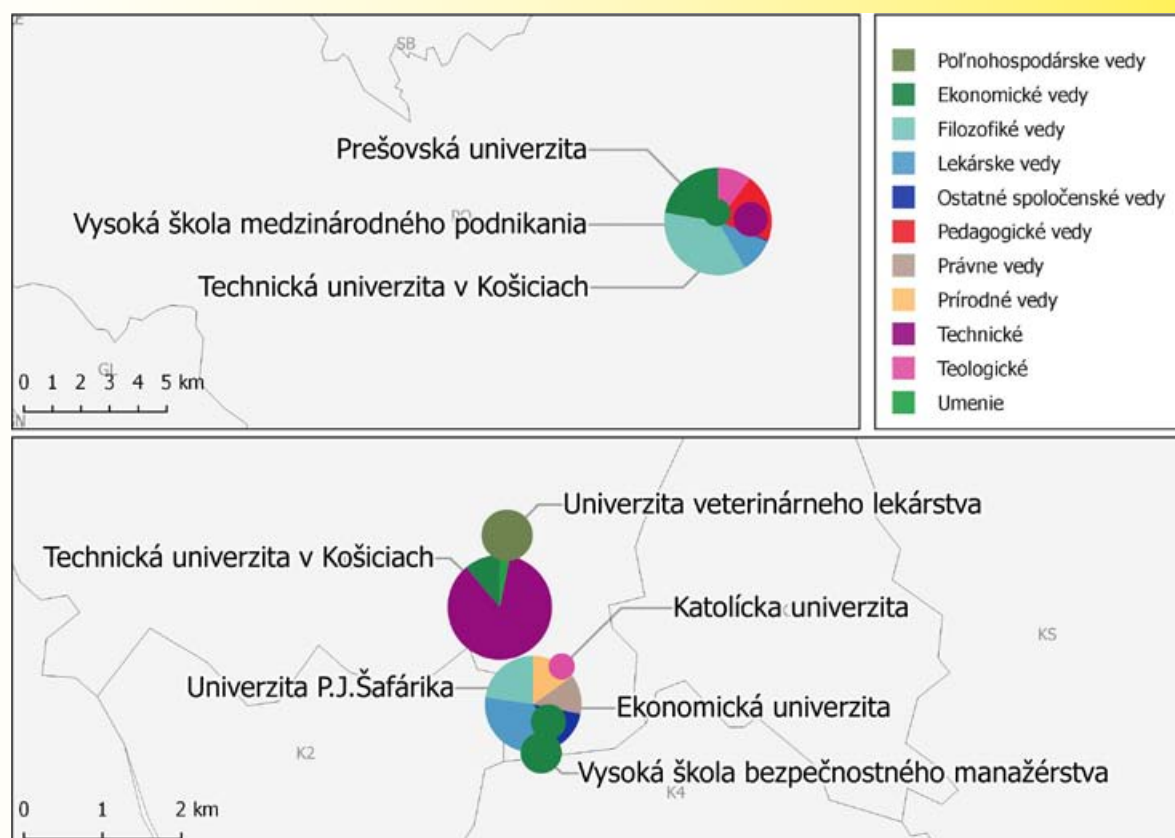
Tabuľka 15: Prehľad vysokých škôl v regióne (2015)

Vysoká škola	Typ	Počet študentov v regióne
Technická univerzita v Košiciach	Verejná	9 713
Prešovská univerzita	Verejná	9 216
Univerzita P. J. Šafárika	Verejná	7 480
Univerzita veterinárneho lekárstva	Verejná	2 130
Vysoká škola bezpečnostného manažérstva	Súkromná	1 369
Ekonomická univerzita	Verejná	1 015
Vysoká škola medzinárodného podnikania	Súkromná	612
Katolícka univerzita	Verejná	556
Spolu		32 091

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z UIPŠ.

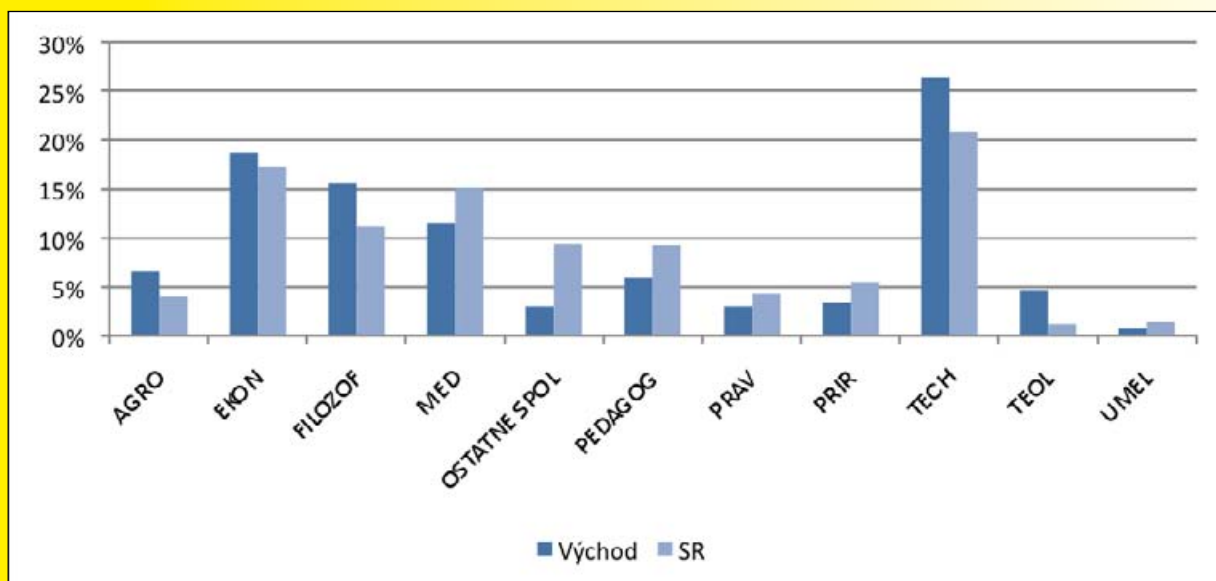
Poznámka: Počet študentov uvádzame ako súčet študentov všetkých foriem a stupňov, pričom pre určenie regiónu je rozhodujúcim sídlo jednotlivých fakúlt.

Mapa 6: Štruktúra vysokých škôl v regióne východné Slovensko

V regióne študovalo 32 091 študentov, to je 20 % celkového počtu študentov SR. Región je charakteristický prevahou verejných vysokých škôl. Spolu 94 % študentov študuje v tomto type škôl. Podiel študentov na súkromných vysokých školách je 6 %. V externej forme študovalo v 17 % študentov, čo je najmenej v SR. Najvyšší počet študentov študuje na fakultách technického (8 463 študentov), ekonomického (6 038) a filozofického (5 003) zamerania. Nadpriemerný podiel študentov študoval na fakultách poľnohospodárskeho, ekonomického, filozofického, technického a teologického zamerania. Až 72 % všetkých študentov teologických fakúlt študuje práve v regióne východné Slovensko.

Graf 22: Štruktúra zamerania vysokoškolského štúdia v regióne (2015)

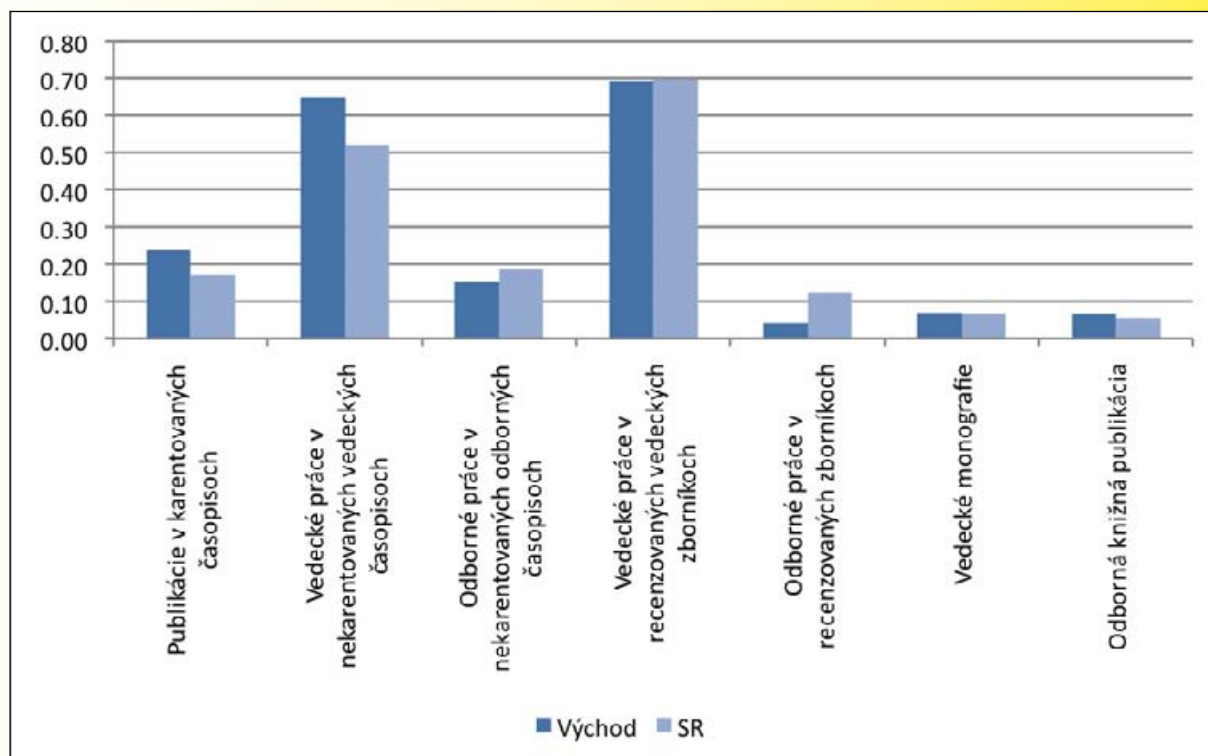
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z UIPŠ.

Poznámka: Graf ukazuje štruktúru zamerania vysokoškolských škôl v regióne v porovnaní s priemerom v SR. Údaje sa počítajú na základe podielu študentov v 11 tematických oblastiach. Pre určenie príslušnosti k regiónu je rozhodujúcim sídlo jednotlivých fakúlt.

Celkom 11 053 absolventov ukončilo štúdium na regionálnych fakultách v roku 2015 (19 % podiel v SR). Podiel 6,8 absolventov na 1 000 obyvateľov je najnižšia hodnota v SR. Význam vysokých škôl v regióne je z tohto pohľadu relatívne najnižší.

S počtom 3 187 pracovníkov v oblasti výskumu a vývoja na vysokých školách je región východného Slovenska v poradí tretím regiónom v SR. Aj podiel pracovníkov na 1 000 obyvateľov bol v roku 2014 na úrovni 2,0, čo je tretie najnižšie skóre v SR. Napriek tomu je však počet publikácií na 1 pracovníka v kategórii karentované časopisy (0,24) vyšší ako je priemer SR (0,17) a tento ukazovateľ je rovnako vyšší aj v kategórii vedeckých článkov v nekarentovaných časopisoch (0,65 vs. 0,52). Nadpriemerný je aj počet citácií v karentovaných časopisoch (1,87 k 1,69).

Graf 23: Štruktúra publikácií v regióne

Zdroj údajov: Centrálny informačný portál pre výskum, vývoj a inovácie, Štatistické údaje VVP 2014

7.4.2 Reflexia tretej úlohy vysokých škôl

Význam tretej úlohy vysokých škôl v regióne východného Slovenska je vnímaný veľmi intenzívne. Ak porovnáme atmosféru skupinových diskusií, tak môžeme dokonca konštatovať, že najintenzívnejšie. Univerzity pôsobiace v tomto regióne považujú tzv. tretiu úlohu za prirodzenú súčasť svojej existencie, ktorej hlavným zmyslom je byť kvalitnou a tým aj konkurencieschopnou vzdelávacou inštitúciou. Označujú ju pojmom „regionálna angažovanosť“ a spájajú ju s kľúčovou úlohou posilňovania regionálnej a inštitucionálnej identity, ako aj prepojenia vzdelávania s potrebami praxe. Základnou otázkou je tiež objasnenie pridanej hodnoty pozície tzv. „mimobratislavských“ univerzít pre regionálny rozvoj, kde je potreba užšieho prepojenia aktérov výraznejšia.

Vysoké školy pôsobiace v regiónoch mimo centra sa musia angažovať v regióne a zároveň sú aj bližšie k jeho potrebám. Ovplyvňujú tiež verejnú mienku v regióne. Nezanedbateľnú dimenziu predstavuje ekonomická dimenzia spojená s nákupom tovarov, služieb a so spotrebou v regióne. Univerzity majú ekonomický dopad na tvorbu regionálneho HDP, ako aj na prílev dotácií, tok financií zo ŠF EÚ a nepriamo i na regionálnu (ne) zamestnanosť. Veľkou výzvou pre univerzity s úzkou špecializáciou (napr. UVLF) je i podpora vytvárania nových možností uplatnenia pre absolventov v regióne. Atraktivita vysokoškolského vzdelania je posilňovaná najmä v priestorovom kontexte na osi regionálnych centier Košice a Prešov. Početne najvyššie zastúpenie študentov univerzít je totiž z jednotlivých okresov východného Slovenska, čo je podmienené predovšetkým ekonomickou situáciou rodín a domácností, z ktorých študenti pochádzajú.

Nezastupiteľnú úlohu v tomto regióne zohrali vysoké školy pri príprave regionálnej stratégie inteligentnej špecializácie. K tomu však nevyhnutne patrilo porozumenie medzi regionálnymi či lokálnymi autoritami a univerzitami v regióne (a to nielen medzi vrcholnými predstaviteľmi). Obe strany museli byť v rámci spolupráce v prospech regiónu proaktívne a iniciujúce, nie pasívne a „čakajúce“ na podnety (napr. projekt *Košice - Európske mesto kultúry 2013* by sa bez spolupráce s univerzitami nedal uskutočniť). Dôležitým cieľom je aj naďalej rozširovať pôsobnosť univerzít ďalej od okresných centier (Košice, Prešov) a zatriktívniť tak celý región.

7.4.3 Skúsenosti v oblasti prepojenia vzdelávania s trhom práce

Výrazným pozitívom v regióne východného Slovenska je podľa zhodných vyjadrení reprezentantov univerzít ich komplementarita, dlhodobá spolupráca a porozumenie, čo si uvedomujú i ostatní aktéri regionálneho rozvoja. Samotní diskutujúci hovorili o uplatňovaní konceptu Triple Helix predstavujúceho prepojenie akademickej, verejnej a súkromnej sféry. Napriek opakovaným zhodným vyjadreniam typu „...nie sme konkurenti...“ však súbežne zaznievali aj jasné vymedzenia konkurenčných výhod v zmysle štruktúry študijných programov ponúkaných jednotlivými vysokými školami v regióne. Spoluprácu vysokých škôl v regióne treba preto vnímať špecificky.

Všetky univerzity prostredníctvom svojich reprezentantov deklarovali jednoznačné presvedčenie, že vychovávajú absolventov pre prax, pričom hlavným „odberateľom“ ich absolventov je región. Problémom je však miera atraktivity zamestnávateľov pre absolventov. Ak nie je dostatočná, absolventi odchádzajú preč, nezriedka do zahraničia. Toto sa týka predovšetkým absolventov medicínskych odborov, u ktorých je o zotrvanie v regióne po atestácii len veľmi malý záujem. Taktiež bol ako problém identifikovaný aj počet firiem, s ktorými sa dá spolupracovať, skôr sú to profesijné komory a štátna či verejná správa. Ďalším naznačeným problémom bol fakt, že požiadavky z praxe sú často priveľmi triviálne, pretože uprednostňujú „výchovu vlastných ľudí“ pred investíciami do vedy a výskumu na akademickej pôde. Požiadavky firiem sú teda často smerované „len“ na konkrétne vlastné ciele, ako napr. vyprofilovanie vhodných absolventov (svojich budúcich zamestnancov) a nie na strategické investície do vedy a výskumu s dlhodobejšou návratnosťou.

Pri výbere univerzity a študijného programu dominuje tendencia mladých ľudí „odísť z domu“, t. j. významnejším faktorom ako kvalita a úroveň vysokej školy je jej sídlo. Je to podmienené aj tým, že rôznorodé informácie o kvalite (z formálnych i neformálnych zdrojov informácií) mladí ľudia po ukončení strednej školy len ťažko vyhodnocujú. Väčšina študentov košických a prešovskej univerzity sú študenti z východoslovenských regiónov.

Spoluprácu akademickej sféry a praxe nie je možné vnímať iba ako spoluprácu s firmami, ale treba ju chápať širšie, a to aj ako spoluprácu humanitných a spoločenskovedne orientovaných univerzít s praxou, napr. spolupráca so samosprávami pri zabezpečovaní študentských stáží, prekladateľské a tlmočnické služby pre firmy, pôsobenie študentov teologických odborov v charitatívnej praxi či sociálnych službách, prax budúcich zdravotných sestier a pod. Vysoké školy okrem toho poskytujú akreditované vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania, rôzne formy záujmového vzdelávania (UTV, občianske vzdelávanie, detská univerzita atď.), robia osvetovú činnosť na základných a stredných školách.

Regionálna samospráva oceňuje štandardnú spoluprácu v podobe riešenia tém záverečných prác, organizácie stáží a exkurzií a tiež podporuje a podieľa sa na organizácii rôznych súťaží pre študentov, najmä z dôvodu „upútania“ ich pozornosti. Z pohľadu zástupcov samospráv však zaznela aj istá forma výčitky, že univerzity sa s ponukou projektovej spolupráce obracajú na samosprávy najmä vtedy, ak potrebujú doplniť partnera (a to nezriedka už do naštartovaných projektov), čo je podľa nich neskoro a znamená to prevahu orientácie na peniaze a procesy a menej na potreby, resp. výsledky.

7.4.4 Zhodnocovanie výsledkov výskumu v kontexte spolupráce s praxou

Prenos výsledkov vedy a výskumu z akademickej pôdy do hospodárskej praxe je aj napriek pozitívnym príkladom v podmienkach Slovenska veľmi komplikovaný. Tvorivých vedeckovýskumných pracovníkov možno kategorizovať na tri skupiny: (i) tzv. pasívnu skupinu, (ii) skupinu pracovníkov ekonomicky aktívnych aj mimo univerzity – tzv. aktívnych „čakateľov“ na strategicky výhodnejšiu ponuku a (iii) skupinu mladých „nadšencov a šialencov“. Hoci potenciál univerzít je veľký, do kontradickie sa pri riešení transferu poznatkov a technológií obvykle dostáva uprednostňovanie selektívneho individuálneho prístupu verzus jeho inštitucionálne riešenie. Nepochybne je to okrem iného podmienené aj neexistujúcou, resp. nedostatočne funkčnou infraštruktúrou. Mnohí zamestnanci univerzít, ktorí majú vlastné firmy alebo pracujú pre iné firmy, v prípade možnosti komercializácie produktu ich tvorivej vedeckovýskumnej práce čakajú na ponuky (aj) od univerzít. To sa však často nedarí, predovšetkým z dôvodu ťažkopádneho a zdĺhavého byrokratického postupu. Ideálnym riešením by bolo uplatnenie tzv. konceptu *win-win*, aby z takejto činnosti mala prospech aj univerzita, aj tvoriví a aktívni jednotlivci, čo však predpokladá investície nielen do vytvorenia špecializovaných pracovísk pre transfer poznatkov a technológií, ale aj investície na zabezpečenie ich reálneho fungovania v strednodobom a dlhodobom horizonte. Ďalším protirečením je nejednotný názor na poslanie univerzít a zodpovedanie otázky, či majú byť aj podnikateľskými subjektmi alebo len vzdelávacími inštitúciami („...univerzity nie sú na biznis, na to sú súkromné firmy, univerzity majú iné poslanie.“).

Z pohľadu ostatných aktérov regionálneho rozvoja je výskum na univerzitách často príliš akademický a v praxi málo priamo použiteľný. Väčšina výsledkov akademického výskumu má silnú analytickú časť, slabšia je interpretačná časť, chýbajú adekvátne závery a návrhy reálnych odporúčaní („*Firmy by rady videli konkrétne výsledky a zmeny, nielen analýzy...*“). Podľa názoru zástupcov výrobných odvetví univerzity nerobia výskum priamo použiteľný v praxi. Firmy však očakávajú, že práve univerzity prídu s novými riešeniami, ktoré budú pre nich aj komerčne zaujímavé. Ambíciou malých podnikateľských subjektov je okrem predaja dostať hotovú a konkurencieschopnú technológiu, systémovo im ale chýba priama komunikácia a poradenstvo, aj keď si vedú sami nájsť odborníkov a vedcov, ktorí im pomôžu vyriešiť konkrétny problém. Ako účinný mechanizmus sa pre malé firmy javí pridelenie inovačných voucherov, podpora zakladania start-upov (avšak nielen v oblasti IT aplikácií) i posilnenie praxe študentov vo firmách, pretože mladí ľudia majú veľmi kreatívne myslenie. S tým súvisí tiež profilácia ďalšieho vzdelávania vo väzbe na potreby konkrétnych profesií. Tretí sektor vidí veľkú bariéru v nedostatku času tvorivých vedeckovýskumných pracovníkov na transfer poznatkov do tých oblastí praxe, ktoré sa týkajú aktivít neziskového sektora, pretože akademici sú nútení venovať sa iba tým aktivitám, ktoré sa im „počítajú“. A hoci existujú aj tzv. akademickí dobrovoľníci, v rámci verejných financií (či už na úrovni lokality/regiónu alebo štátu) by sa malo hľadať adekvátne riešenie na financovanie aspoň režijných nákladov na tieto aktivity.

7.4.5 Iniciatívy vysokých škôl v kultúrnej, sociálnej a environmentálnej oblasti

Vysoké školy realizujú veľké množstvo rôznych aktivít a podujatí v týchto oblastiach, pričom angažovanosť univerzít, resp. fakúlt všetkých zameraní (technické, prírodovedné, spoločenskovedné), je v zmysle spoločenskej objednávky rovnocenne žiadaná a potrebná. Uvádzame niekoľko konkrétnych príkladov:

- organizácia stretnutí občanov/obyvateľov so spisovateľmi, maliarmi a hudobníkmi za účasti verejnosti, žiakov základných škôl a študentov stredných škôl;
- angažovanie sa vo verejných zbierkach a výpomoci ľuďom v núdzi;
- organizácia podujatí pre verejnosť – napr. v oblasti chovu koní a jazdectva, kynológie, chovu exotických zvierat, sokoliarstva atď.
- organizácia kultúrnych a športových podujatí pre verejnosť (v spolupráci s mediálnymi partnermi);
- organizácia výstav a súťaží (botanická záhrada);
- popularizácia a zvyšovanie „zdravotnej gramotnosti“ verejnosti - akcie v obchodných centrách, materských škôlkach a na sociálnych sieťach (tzv. Google doctor);
- propagácia a popularizácia vedy a výskumu a osveta pre podporu štúdia technických a prírodovedných odborov;
- ďalšie záujmové vzdelávanie (napr. Univerzita tretieho veku, Detská univerzita a pod.);
- verejné politologické a spoločenskovedné diskusie o problémoch nadregionálneho charakteru.

Príkladmi špecifických foriem spolupráce s regionálnou samosprávou bolo napr. zapojenie univerzít do prípravy regionálnej stratégie inteligentnej špecializácie, spolupráca pri tvorbe metodiky a konštruovaní IRI (Indexu regionálnej identity) a spolupráca pri tvorbe návrhu modelu využitia marginálnych skupín obyvateľstva pri tvorbe prostredia s cieľom zvýšiť úroveň ich spoločenskej akceptácie a vedomia užitočnosti. Občianske združenia vítajú spoluprácu s univerzitami pri organizovaní diskusných podujatí zameraných na problematiku sociálnych, ľudských a zamestnaneckých práv, vysvetľovanie pojmov používaných v rámci EÚ, ako aj na organizáciu konferencií, okrúhlych stolov či verejných podujatí.

7.4.6 Spolupráca vysokých škôl s aktérmi regionálneho rozvoja: príležitosti, bariéry a výzvy

Príležitosti

Polícia a autorita vysokých škôl v regióne východného Slovenska je vyššia v porovnaní s inými regiónmi, ako aj v porovnaní so situáciou v Bratislavskom kraji. Je potrebné využiť výhodu sily a zomknutosti tejto komunity regionálnych aktérov pri čerpaní finančných prostriedkov v novom programovacom období 2014-2020, ako budúci nástroj na podporu ešte lepšieho prepojenia akademickej sféry s ostatnými subjektmi s cieľom zvýšenia kvality života v regióne.

V prípade realizácie a organizovania aktivít mimo sídiel univerzít (Košice, Prešov) je komplikovanejšie zabezpečiť dostatočnú participáciu študentov. Je preto nevyhnutné hľadať na úrovni regiónu také modely a podporiť také mechanizmy, ktoré by motivovali študentov nielen k účasti, ale najmä podieľaním sa na príprave a organizácii takýchto podujatí, čím sa využije ich potenciál a kreativita.

Vysoké školy v tomto regióne majú ambíciu ukázať a dokázať, že sú pre región prospešné. Existuje medzi nimi vzájomná spolupráca v rôznych oblastiach a na rôznych úrovniach a veľkou výhodou je rôznorodosť a komplementarita ich zameraní a študijných programov. Zároveň sa výrazne deklaruje usilovnosť, snaha, komunikatívnosť a otvorenosť k spolupráci s lokálnymi a regionálnymi samosprávami.

Cenným prínosom pre región by mohlo byť využitie skúseností študentov, ktorí absolvovali zahraničný pobyt. Bolo by vhodné nájsť spôsob a platformu pre prezentáciu získaných skúseností a poznatkov a výmenu názorov aj mimo akademickej sféry.

Zintenzívnenie komunikácie o zameraní a témach aplikovaného výskumu na univerzitách by malo zvýšiť snahu vedcov a výskumníkov formulovať reálne a konkrétne odporúčania pre prax so zameraním na riešenie problémov v regióne.

Zvýšenie počtu projektov a aktivít orientovaných na podporu podnikania a sebazamestnávania, ako aj zlepšenie doposiaľ nedostatočnej úrovne celoživotného kariérneho poradenstva by pomohlo zlepšiť povedomie rôznych vekových kategórií obyvateľstva (ale najmä mladých ľudí) v zmysle posilnenia vnímania hodnoty práce nielen ako zdroja príjmu, ale aj ako možnosti sebarealizácie a osobnej angažovanosti v komunitnom rozvoji.

Spoločenskovedne orientované univerzity a fakulty môžu zohrať významnú úlohu pri profilovaní celospoločenského vývoja formou aktívneho „moderátora“ a „mediátora“ diskusií o riešení spoločensko-politických problémov, kľúčových otázok a výziev 21. storočia. Taktiež môžu byť nápomocné pri tvorbe legislatívy a definovaní vzorov zodpovedného spoločenského správania a kvality života.

Bariéry

Lokalizácia regiónu na osi západ – východ často podmieňuje jeho prístup k zdrojom a tiež vnímanie vysokých škôl ako tzv. vidieckych či regionálnych univerzít z pohľadu centrálnej administratívy („...nie sme v centre...“). Tým sa nepriamo prejavuje aj limitovaná možnosť univerzít pozitívne ovplyvňovať úroveň rozvoja regiónu.

Jednotliví aktéri sa musia upriamiť na potrebu zlepšovania kvality života v regióne ako celku a neuprednostňovať len špecificky zaujímavé ciele. Región je potrebné vnímať v širších súvislostiach a rešpektovať poslanie každého subjektu. V tomto prípade je treba rozlišovať predovšetkým medzi poslaním univerzít a poslaním súkromného sektora.

Dlhodobý aplikovaný výskum pre jeden subjekt hospodárskej praxe môže byť aj nevýhodou z pohľadu stagnácie ľudského kapitálu. Taktiež prílišná orientácia na jeden sektor či odvetvie môže spôsobiť odčerpávanie kvalitných ľudí z ostatných odvetví, a to aj napriek tomu, že sú pre región potrebné. Chýba spoločná platforma pre diskusiu o výskumných problémoch a potrebách regiónu i praxe a chýbajú zdroje na pokrytie nákladov spojených s takouto formou spolupráce.

Zabúda sa na absolventov vysokých škôl a možnosť ich „prinavrátania“ do regiónu, na čo je však nutné vytvoriť podmienky, infraštruktúru a motivačné nástroje. Kvalita vysokých škôl by sa nemala prioritne hodnotiť len podľa počtu publikácií, ale aj podľa vhodne zvolených a výpovedných indikátorov o uplatnení svojich absolventov.

Výzvy

Je nevyhnutné hľadať spôsoby ako posilniť tzv. celouniverzitný rozmer štúdia a v rámci ďalšieho vzdelávania na vysokých školách ponúkať akreditované interdisciplinárne vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania. Treba tiež neustále aktualizovať vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania pre potreby absolventov a zamestnancov a skvalitňovať tak systematicky vlastné ľudské zdroje.

Postaveniu vysokých škôl v regióne by výrazne pomohlo, ak by štát vytvoril adekvátne a porovnateľné podmienky pre zamestnanosť v regióne, čím by sa zvýšila jeho atraktivita aj pre absolventov vysokých škôl. Hoci vplyv vzdelávania na riešenie problému nezamestnanosti v regióne je podľa samospráv otáznym, význam vzdelania ako „osobnej pridanej hodnoty“ je neodškriepiteľný, pretože zvyšuje individuálnu konkurencieschopnosť a možnosť uplatnenia sa na trhu práce.

Vysoké školy by podľa názoru regionálnej samosprávy mohli iniciovať spoluprácu s malými a strednými podnikmi v regióne (aj v rámci schém programu Horizont 2020) a systematicky monitorovať potreby praxe,

ako aj potrebu lokálnych ekonomík. Samospráve totiž chýba platforma na sumarizovanie *najnovších trendov* a chýba im aj porovnanie a mapovanie skúseností a situácie v zahraničí.

Významným priestorom pre spoluprácu vysokých škôl, lokálnych samospráv a regionálnej samosprávy je aj naďalej tvorba Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR). Univerzity by sa mali v budúcnosti viac zapájať a angažovať pri formulovaní priorít v sociálnej oblasti PHSR a pri riešení otázok súvisiacich s občianskymi, politickými a ľudskými právami. Mali by nahlas diskutovať a formulovať vízie rozvoja spoločnosti a riešenia problémov, ako aj iniciovať politický a spoločenský diskurz o problémoch súčasnej spoločnosti, o výchove k hodnotám, o budovaní novej identity a kreatívnej regionálnej ekonomiky.

8. Odporúčania pre tvorbu politiky

Vysoké školy sa podieľajú na regionálnom rozvoji v širokom spektre aktivít. Nie je dôležité ich formálne zaradenie do vysokoškolského alebo ďalšieho vzdelávania, výskumu, vývoja alebo do ďalších tvorivých činností. Rovnako nie je podstatné, či sa aktivity vysokej školy viažu na región ako územný celok v zmysle územného členenia Slovenskej republiky, alebo na jeho časť alebo vzhľadom na veľkosť krajiny na celú SR. Podstatné je, že v závislosti od zamerania vysokej školy a potrieb regiónu vysoké školy svojimi aktivitami pokrývajú potreby regiónu v hospodárskej oblasti, ktorá je pre rozvoj regiónu kľúčová. Vysoké školy vplývajú na regionálny rozvoj aj v oblasti sociálnej, kultúrnej, osvetovej, environmentálnej a ekologickej, v oblasti krajiny tvorby, zdravotníctva a v určitom slova zmysle taktiež pomáhajú v posilňovaní priestorovej identity. Preto je dôležité, aby sa účinkovanie vysokých škôl v regióne nezužovalo na výlučne teritoriálne alebo lokálne pôsobenie a rovnako aby sa táto tzv. tretia úloha vysokých škôl nechápala zúžene, t.j. iba ako pôsobenie v prospech technologických inovácií a hospodárskeho rozvoja regiónu.

Podľa skúseností a poznatkov získaných riešením projektu HEREG sa vysoké školy priamo či nepriamo svojimi činnosťami podieľajú na rozvoji regiónov, a to nielen plošne a viditeľne - cestou zvyšovania vzdelanosti, ale aj tvorbou a šírením poznatkov, za ktoré sú priamo platené z verejných zdrojov. Vysoké školy a nezriedka aj ich pracovníci alebo jednotlivci – zamestnanci alebo študenti, sú aktívni pri napĺňaní regionálnych potrieb aj nesytemovo – a to v prípadoch, keď tieto činnosti neprinášajú priamy finančný prospech, ale sú vnímané ako súčasť akademickej misie a aktivity rozvíjajú aj v záujme vlastnej akademickej propagácie.

V podpore účasti vysokých škôl na regionálnom rozvoji má nezastupiteľnú úlohu vláda SR. Má v rukách rozhodujúce nástroje. Má podstatný vplyv na legislatívne prostredie, má prierezové kompetencie, ktoré sú dôležité pri prijímaní opatrení, a v neposlednom rade rozhoduje o smerovaní verejných finančných zdrojov. Preto je prioritne dôležité, či a akým spôsobom **vláda deklaruje záujem rozvíjať a podporovať aktívnu účasť vysokých škôl na regionálnom rozvoji**. Z politického hľadiska je podstatné formulovanie Programového vyhlásenia vlády a premietnutie príslušných zámerov a cieľov do realizácie jednotlivých opatrení.

Z nástrojov, ktoré má k dispozícii vláda, resp. príslušné ministerstvo (z pohľadu vysokých škôl je to predovšetkým Ministerstvo školstva, vedy výskumu a športu SR), je vhodné rozvinúť v prvom rade **schémy na podporu komunikácie vysokých škôl a regionálnych partnerov** o potenciáli a možnostiach vzájomnej spolupráce a možných spoločných výhodách takejto spolupráce. V rámci riešenia projektu HEREG bolo zo strany podnikateľov - odberateľov výsledkov vývoja alebo inovačného rozvoja deklarované, že v prípade potreby si síce s námahou, ale predsa len – zväčša náhodne – cestou osobných kontaktov dokážu nájsť na riešenie svojich problémov špecifické osoby. Situáciu komplikuje skutočnosť, že v súčasnosti sú vysoké školy prioritne orientované na disemináciu vedeckých výsledkov prostredníctvom medzinárodne impaktovaných vedeckých publikácií. Tento komunikačný priestor je však pre regionálnych hráčov nezriedka neprístupný, resp. pre zorientovanie sa neprehľadný a ťažko zrozumiteľný. Komunikácii vysokých škôl a praxe neprospeje ani skutočnosť, že vysoké školy a prax si nezriedka nevedia porozumieť preto, že „hovoria rôznou rečou“. Vysoké školy sú z pohľadu potenciálnych odberateľov príliš akademické a spolupráca je časovo náročná, z pohľadu vysokých škôl majú odberatelia prioritný záujem o hotové inovačné výsledky s jasným potenciálom ekonomických benefitov a menej sa zaujímajú o podporu výskumu alebo inovačného vývoja ako takého. Vhodne zvolená podpora vzájomnej komunikácie by mohla tento stav zlepšiť.

Ďalším nástrojom je **priama finančná podpora účasti vysokých škôl na regionálnom rozvoji**. Treba rozhodnúť aj o forme takejto podpory. **Grantové schémy** majú vysokú účinnosť, ale výzvy sú zväčša účelovo určené a ich účinok je nezriedka úzko špecifický. Keďže v súčasnosti sú verejné vysoké školy z úrovne ministerstva školstva metodikou financovania úzko smerované do vedeckého vysokoškolského vzdelávania s prioritizovaním doktorandského štúdia a výskumu, ktorý vedie k medzinárodne akceptovanej publikačnej činnosti, môže

svoju pozitívnu úlohu zohrať aj **plošná inštitucionálna podpora s cieľom naplnenia misie vysokej školy** definovanej za účasti regionálnych hráčov – regionálnej samosprávy a potenciálnych odberateľov výsledkov vysokých škôl.

Nemenej **dôležitým nástrojom riadenia vysokých škôl**, ktorý má v rukách vláda a ministerstvo školstva, je **proces akreditácie**. Ten je primárne určený v zmysle bolonského procesu na zabezpečenie kvality vysokoškolského vzdelávania, resp. garantovanie tejto kvality zo strany štátu. V podmienkach slovenských vysokých škôl slúži akreditácia na priamu reguláciu vysokoškolského vzdelávania. Keďže vysokoškolské štúdium sa môže uskutočňovať výlučne v rámci akreditovaných študijných programov, rozhodnutie o akreditovaní alebo neakreditovaní príslušného študijného programu priamo rozhoduje o bytí alebo nebytí zamestnancov v danej oblasti štúdia.

Je logické a správne, že vysokoškolské štúdium sa uskutočňuje v úzkej väzbe na vedeckú činnosť príslušných pracovísk a akademických zamestnancov. Keďže vedecká produktivita je navyše ľahko merateľná, hlavným kritériom súčasnej akreditácie je medzinárodne akceptovaná vedecká produktivita meraná prostredníctvom impaktovanej publikačnej činnosti. Riadiaca činnosť vysokých škôl, ale aj iniciatíva akademických zamestnancov, ktorých kvalifikačný postup je ťažiskovo podmienený publikačnými výstupmi, sa prednostne orientuje na medzinárodne akceptovanú vedeckú produktivitu.

Na druhej strane je otázne, aký je vplyv špičkovej medzinárodne akceptovanej vedeckej činnosti na profesijné vzdelávanie a pre priame uplatnenie absolventov na trhu práce a jeho kvalitu. Rovnako je otázne, či takto nastavené procesy akreditácie motivujú vysoké školy a jej zamestnancov k aktívnej účasti na regionálnom rozvoji. Tvorcovia politik na úrovni štátu a ministerstva školstva si rovnako musia nájsť odpoveď na otázku, aké pozitívne a negatívne vplyvy má súčasný model diverzifikácie vysokého školstva na univerzity, vysoké školy a odborné vysoké školy na základe komplexnej akreditácie na želanú diverzifikáciu slovenského vysokého školstva v poslaní jednotlivých vysokých škôl, a to aj v ich účasti na regionálnom rozvoji.

Účasť vysokých škôl na regionálnom rozvoji môže ovplyvňovať aj **regionálna a lokálna samospráva**. Formy a rozsah spolupráce vysokých škôl a regionálnej či miestnej spolupráce sa významne líšia. Spoločným menovateľom spolupráce samospráv s vysokými školami vo svojej pôsobnosti sa javí príprava regionálnych strategických dokumentov a ich realizácia. Dôležité je konštatovať, že samosprávy iba vo veľmi obmedzenej miere využívajú priame finančné nástroje na podporu aktívnej účasti vysokých škôl na regionálnom rozvoji, keďže vo svojej pôsobnosti majú iba regionálne školstvo. Je v kompetencii vlády a príslušných ministerstiev rozhodnúť, či je užitočné tento stav zmeniť a aké nástroje na tento účel vytvoriť.

9. Použitá literatúra

1. ARBO, P., BENNEWORTH, P., 2007. Understanding the regional contribution of higher education institutions: A literature review. OECD, Paris.
2. E3M, 2012. Conceptual Framework for Third Mission Indicator Definition. Project European Indicators and Ranking Methodology for University Third Mission E3M.
3. ETZKOWITZ, LEYDERSDORFF, 1999. The dynamics of innovation: from National Systems and “Mode 2” to a Triple Helix of university–industry–government relations. *Research Policy* 29 (2000), s. 109–123.
4. EUROPEAN COMMISSION, 2011. Connecting Universities to Regional Growth: A Practical Guide. S3 Platform, Sevilha.
5. EUROPEAN COMMISSION, 2011. Supporting growth and jobs – An agenda for the modernisation of Europe’s higher education systems (COM (2011) 567 final).
6. CHATTERTON, P., GODDARD, J., 2000. The Response of Higher Education Institutions to Regional Needs. *European Journal of Education*, Vol. 35, No. 4.
7. MOLAS-GALLART, J., et al., 2002. Measuring Third Stream Activities Final Report to the Russell Group of Universities. SPRU, University of Sussex.
8. OECD, 2007. Higher Education and Regions: Globally Competitive, Locally Engaged. OECD, Paris.
9. 9. Štatistické údaje VVP 2014. Centrálny informačný portál pre výskum, vývoj a inovácie.
10. Databáza ŠÚ SR DataCube
11. Štatistická ročenka vysokého školstva 2014/2015 (ÚIPŠ)

Príloha A: Klasifikácia aktivít vysokých škôl v oblasti regionálneho rozvoja a návrh indikátorov

Oblasť	Aktivita	Výstupný indikátor
Vzdelávanie		
Zosúladenie s potrebami regionálneho trhu práce	Prieskumy (budúcich) potrieb zamestnávateľov Stáže študentov vo firmách Transformácia vzdelávacích programov Sponzorovanie študentov firmami	Počet študentov na stážach vo verejných a súkromných organizáciách za rok Podiel nezamestnaných absolventov Počet študentov, ktorí získali štipendium od firmy
Zvýšenie participácie miestneho obyvateľstva na vzdelávaní	Špecializované vzdelávacie programy pre lokálnych obyvateľov Ďalšie vzdelávanie Vzdelávacie programy pre ohrozené skupiny	Počet absolventov kurzov Príjmy z kurzov
Udržanie absolventov v regióne	Retenčné programy pre absolventov	Objem financií alokovaných na program Počet absolventov v retenčnom programe
Podpora podnikateľskej aktivity v regióne	Podnikateľské inkubátory Podnikateľské poradenstvo Co-working centrá Start-up centrá Služby v oblasti ochrany intelektuálneho vlastníctva Vzdelávacie programy o podnikaní Finančná podpora začínajúcich podnikateľov	Počet vytvorených firiem za posledných 5 rokov Príjmy vysokej školy od týchto firiem Počet zamestnancov, tržieb vytvorených firiem za posledných 5 rokov Miera prežitia firiem Objem fondov univerzity na podporu firiem

Výskum		
Zvýšenie spolupráce vysokých škôl a regionálnych firiem	Spoločné výskumné projekty s regionálnymi firmami Kontraktovaný výskum Konzultačné služby Mobilita pracovníkov medzi firmami a vysokými školami	Počet projektov Rozpočet spoločných projektov Príjem zo spoločných projektov Počet pracovníkov, ktorí zmenili pracovné miesto Počet pozvaných prednášok Počet pracovníkov, ktorí sú členmi odborných komisií Počet publikácií s neakademickými pracovníkmi Počet kontraktov s neakademickými organizáciami Hodnota kontraktov s neakademickými organizáciami
Zvýšenie inovatívneho podnikania v regióne	Podpora akademických spin-off firiem Technologické inkubátory Vedecké a technologické parky	Počet vytvorených firiem za posledných 5 rokov Počet zamestnancov, tržieb vytvorených firiem za posledných 5 rokov Miera prežitia firiem Objem fondov univerzity na podporu firiem
Komercializácia intelektuálneho vlastníctva a vybavenia	Licencovanie intelektuálneho vlastníctva Komerčné využívanie zariadení Neakademická diseminácia	Počet patentových prihlášok Počet udelených patentov Objem príjmov z licencií Objem fondov na ochranu intelektuálneho vlastníctva Príjem univerzity z prenájmu vybavenia Počet dní, v ktorých sa vybavenie využívalo Počet aktivít organizovaných v zariadeniach univerzity Finančný objem výskumu pre neakademické organizácie Počet mediálnych výstupov
Komunitný rozvoj		
Zvýšenie občianskej participácie v regióne	Dobrovoľnícke aktivity pre miestnych obyvateľov (zapojenie sa do komunitných programov)	Počet študentov zapojených do dobrovoľníckej práce Počet odpracovaných hodín
Zlepšenie vybavenosti v oblasti kultúrnej a športovej infraštruktúry v regióne	Knižnica Športoviská Divadlo Galéria a múzeum	Počet aktivít organizovaných v zariadeniach univerzity pre neakademickú komunitu Príjem z prenájmu Počet návštevníkov
Demonštračné aktivity	Programy ochrany životného prostredia na univerzite Konzultačné služby	Počet programov Počet poskytnutých konzultácií Počet študentov zapojených do programu

Príloha B: Výstupy z dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum bol realizovaný v rámci projektu pod názvom Posilnenie úlohy vysokých škôl v regiónoch (Strengthening the Impact of Higher Education in the Regions - HEREG), ktorý bol spolufinancovaný z programu Erasmus+ a ktorý realizovalo MŠVVaŠ SR v spolupráci so Slovenskou akademickou asociáciou pre medzinárodnú spoluprácu (SAAMS). Prieskum prispel k naplneniu hlavných cieľov a úloh uvedeného projektu. MŠVVaŠ oslovilo zástupcov všetkých vysokých škôl na Slovensku v nasledovnej štruktúre 20 verejných, 3 štátne a 12 súkromných vysokých škôl.

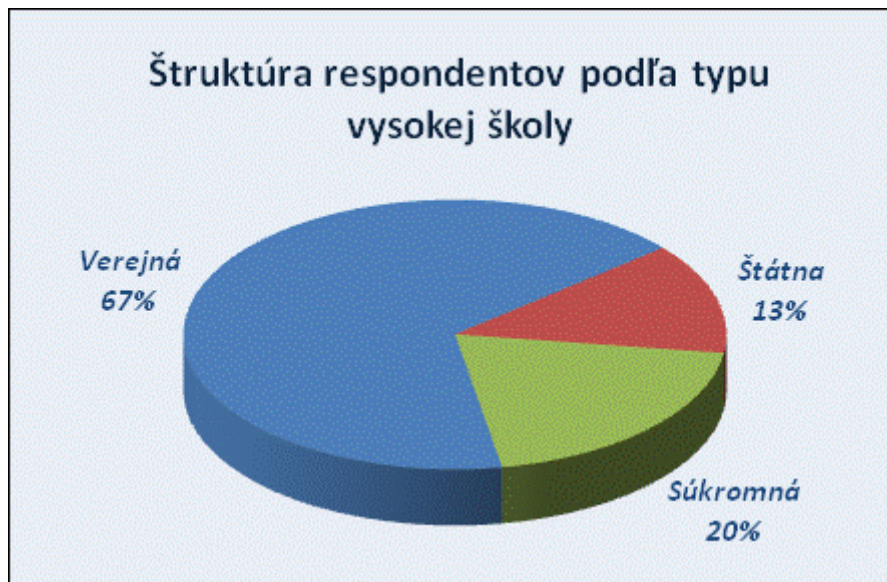
Otázky dotazníkového prieskumu boli štruktúrované do troch hlavných oblastí realizácie tretej úlohy vysokých škôl:

1. Vzdelávanie
 - Zosúladenie s potrebami trhu práce
 - Zvýšenie participácie verejnosti na vzdelávaní v miestnej a regionálnej pôsobnosti
 - Podpora podnikateľskej aktivity
2. Veda a výskum/inovácie a transfer technológií
 - Zvýšenie spolupráce vysokých škôl a firiem pôsobiacich v regióne
 - Zvýšenie inovatívneho podnikania v regióne
 - Komercializácia intelektuálneho vlastníctva a vybavenia
3. Regionálny/komunitný rozvoj
 - Využívanie kultúrnej a športovej infraštruktúry

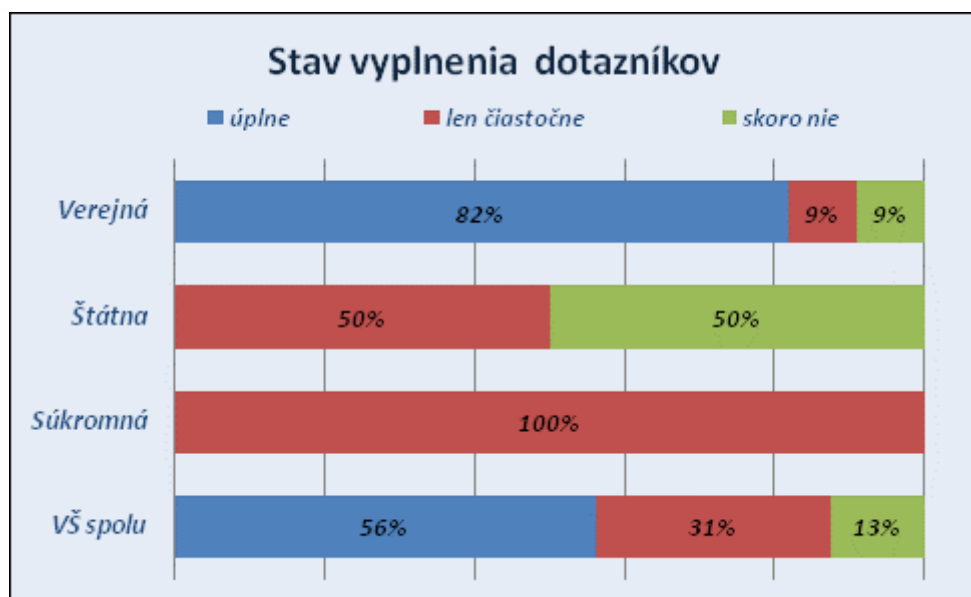
Respondenti

Do dotazníkového prieskumu sa zapojilo 16 vysokých škôl, a to s 55 % (11 z 20) mierou zapojenia verejné vysoké školy, dve z troch štátnych škôl a len 25 % (3 z 12) súkromných škôl:

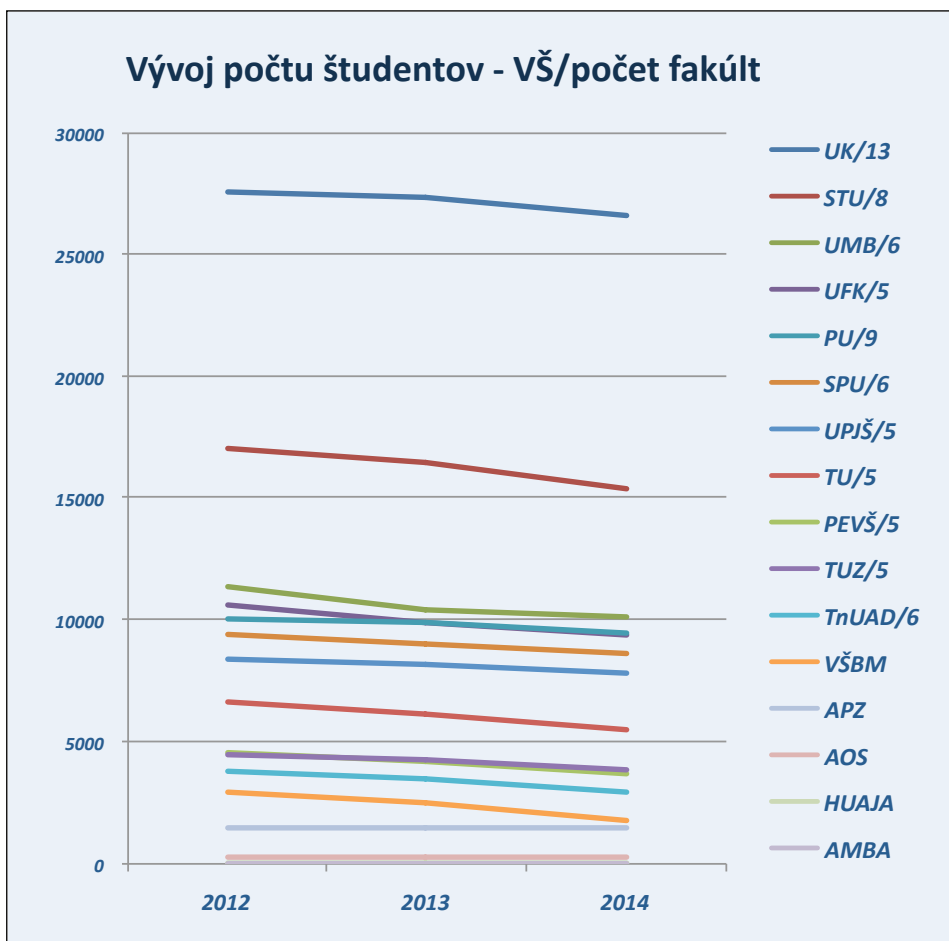
- Ø Akadémia médií, odborná vysoká škola mediálnej a marketingovej komunikácie v Bratislave, n. o.
- Ø Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši
- Ø Akadémia Policajného zboru v Bratislave
- Ø Hudobná a umelecká akadémia Jána Albrechta v Banskej Štiavnici
- Ø Paneurópska vysoká škola
- Ø Prešovská univerzita v Prešove
- Ø Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
- Ø Slovenská technická univerzita v Bratislave
- Ø Technická univerzita vo Zvolene
- Ø Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne
- Ø Trnavská univerzita v Trnave
- Ø Univerzita Komenského v Bratislave
- Ø Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
- Ø Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
- Ø Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
- Ø Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach

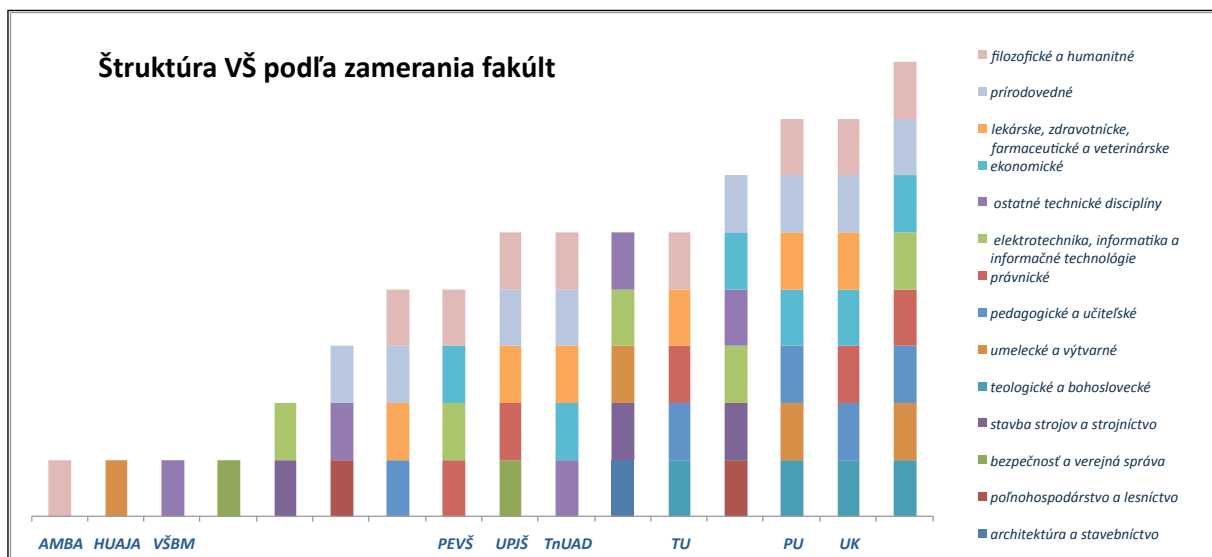
Zapojené vysoké školy zasielali spracované dotazníky s rôznou mierou vyplnenia. Kompletné dotazníky zaslalo 9 z 11 verejných vysokých škôl, súkromné školy vyplnili len čiastočne a dokonca 1 zo štátnych a 1 verejná škola zaslali dotazníky s minimálnou mierou vyplnenia. Miera vyplnenia pravdepodobne charakterizuje záujem vysokých škôl o riešenie témy projektu, ktorý je predovšetkým na strane verejných vysokých škôl s rôznorodou štruktúrou zamerania fakúlt, počtom študentov, ako aj počtom fakúlt a tým s vyššou príležitosťou aplikácie tretej úlohy vysokých škôl.

Vývoj počtu študentov - VŠ/počet fakúlt

Štruktúra VŠ podľa zamerania fakúlt

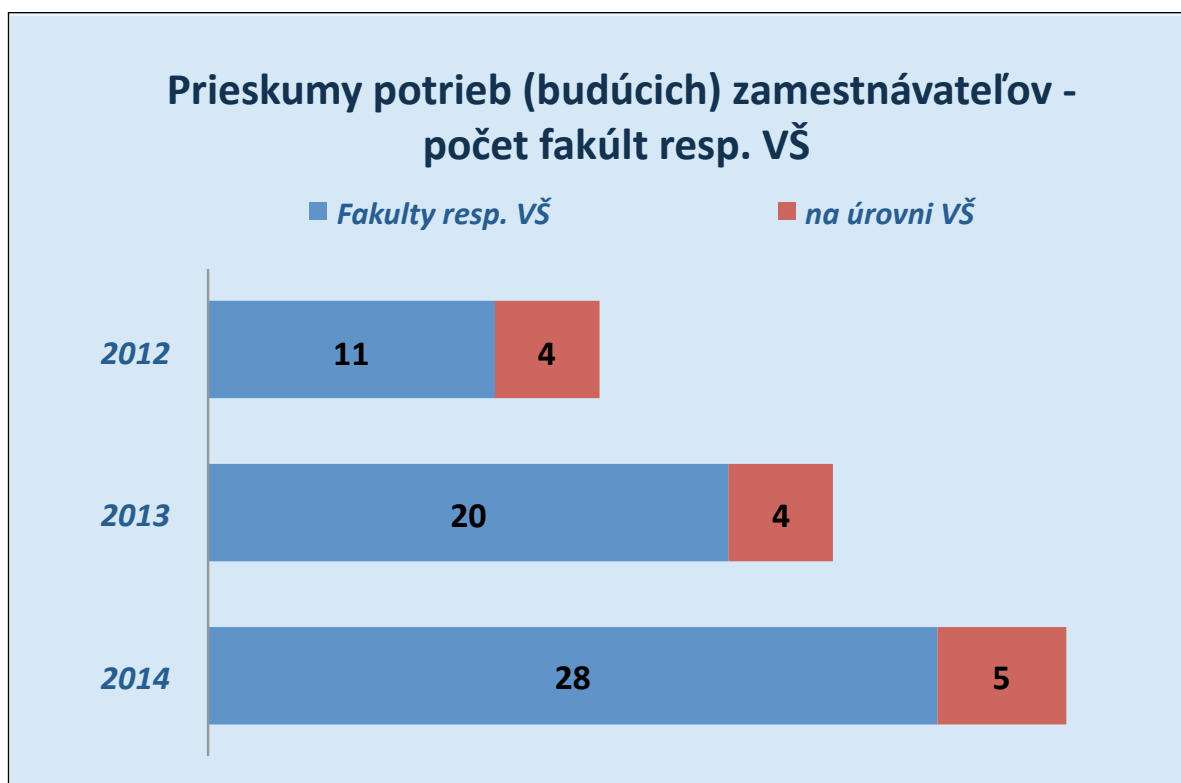
Oblasť - Vzdelávanie

Zosúladenie s potrebami regionálneho trhu práce

Otázka: Realizovala Vaša inštitúcia v priebehu predchádzajúcich 3 rokov

Prieskumy potrieb (budúcich) zamestnávateľov?

Za prieskum sa považuje iniciatíva VŠ, t.j. získavanie vlastných údajov (napr. ankety, dotazníky smerované na uplatniteľnosť absolventov). Graf reprezentuje rastúcu tendenciu počtu fakúlt, resp. VŠ, ktoré realizujú tento typ prieskumu v časovom horizonte 2012-2014.

Otázka: Realizovala VŠ, resp. fakulta, v priebehu predchádzajúcich 3 rokov

Stáže študentov vo firmách?

Ide o stáže vo firmách (domácich či zahraničných), stáž znamená aktívne zapojenie sa aktéra do pracovného procesu. Tabuľka reprezentuje vysoké školy, ktoré realizovali stáže študentov v časovom horizonte 2012-2014 v štruktúre počet študentov na stáži a percentuálny podiel týchto študentov na celkovom počte študentov na VŠ v aktuálnom roku. Výsledky prezentujú ustálenú, respektíve rastúcu tendenciu v počte stáží študentov vo firmách.

Vysoká škola		2012		2013		2014	
		počet študentov	% celk. počtu študentov	počet študentov	% celk. počtu študentov	počet študentov	% celk. počtu študentov
Akadémia médií, odborná vysoká škola mediálnej a marketingovej komunikácie v Bratislave, n. o.	AMBA	8	100%	55	100%	100	100%
Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši	AOS	0	0%	41	14%	49	13%
Prešovská univerzita v Prešove	PU	1496	15%	2031	21%	1966	21%
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	SPU	773	8%	753	8%	644	7%
Slovenská technická univerzita v Bratislave	STU	138	0,8%	195	1,2%	202	1,3%
Technická univerzita vo Zvolene	TUZ	53	1,2%	50	1,2%	55	1,4%
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	TnUAD	8	0,2%	11	0,3%	29	1,0%
Trnavská univerzita v Trnave	TU	645	10%	638	10%	575	10%
Univerzita Komenského v Bratislave	UK	1233	4%	1351	5%	1463	5%
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	UKF	159	1,5%	390	4%	437	5%
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	UMB	28	0,2%	27	0,3%	63	0,6%

Otázka: Realizovala VŠ, resp. fakulta, v priebehu predchádzajúcich 3 rokov **Transformáciu vzdelávacích programov v spolupráci s praxou?**

Z tabuľky vidieť, že len 12 zo 16 VŠ, resp. 39 z 73 fakúlt, definovali rôzne formy transformácie vzdelávacích programov v spolupráci s praxou.

Vysoká škola		počet aktivít/ fakulty, resp. VŠ
Akadémia médií, odborná vysoká škola mediálnej a marketingovej komunikácie v Bratislave, n.o.	AMBA	2/1
Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši	AOS	1/1
Akadémia policajného zboru v Bratislave	APZ	1/1
Prešovská univerzita v Prešove	PU	7/4
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	SPU	6/6
Slovenská technická univerzita v Bratislave	STU	2/2
Technická univerzita vo Zvolene	TUZ	5/5
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	TnUAD	1/1
Trnavská univerzita v Trnave	TU	2/2
Univerzita Komenského v Bratislave	UK	15/9
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	UKF	11/5
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	UMB	1/1
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	UPJŠ	1/1

Otázka: Bolo na VŠ, resp. fakulte, v priebehu predchádzajúcich 3 rokov realizované **Sponzorovanie študentov firmami?**

Vysoká škola	Fakulta	Počet študentov, ktorí získali štipendium od firmy		
		2012	2013	2014
Akadémia médií, odborná vysoká škola mediálnej a marketingovej komunikácie v Bratislave, n. o.		8	55	100
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	Filozofická fakulta	1	2	1
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	Ekonomická fakulta	1	2	4
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov		1	1
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	Pedagogická fakulta	1	1	1
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	SPU v Nitre / Technická fakulta	Áno	Áno	Áno
Prešovská univerzita v Prešove	Fakulta manažmentu	1		
Univerzita Komenského v Bratislave	Evanjelická bohoslovecká fakulta	4	4	4
Univerzita Komenského v Bratislave	Fakulta matematiky, fyziky a informatiky	10	8	14

Zvýšenie participácie verejnosti na vzdelávaní v miestnej a regionálnej pôsobnosti

Otázka: Realizovala Vaša inštitúcia v priebehu predchádzajúcich 3 rokov **Vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania?**

Preddefinované zdroje financovania:

- Poplatky od účastníkov
- Súkromné zdroje
- Verejné zdroje
- EÚ fondy
- Iné

Vysoká škola	Počet fakúlt/pracovnísk	Počet
Akadémia médií, odborná vysoká škola mediálnej a	1	1
Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava	1	12
Paneurópska vysoká škola	3	12
Prešovská univerzita v Prešove	4	13
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	6	31
Slovenská technická univerzita v Bratislave	8	272
Technická univerzita vo Zvolene	1	22
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v	3	37
Trnavská univerzita v Trnave	3	9
Univerzita Komenského v Bratislave	10	132
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	7	128
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	3	46

Tabuľka prezentuje počet programov za všetky VŠ podľa zdrojov financovania, ktoré vybrali respektíve zdefinovali VŠ, resp. fakulty.

Zdroje financovania	Počet programov
poplatky od účastníkov	382
poplatky od účastníkov, súkromné zdroje	85
chýbajúci údaj	76
poplatky od účastníkov, iné	57
poplatky od účastníkov, súkromné zdroje, iné	18
Iné	17
poplatky od účastníkov, súkromné, verejné zdroje, iné	17
poplatky od účastníkov, súkromné zdroje, EÚ fondy	14
EÚ fondy	8
absolvent	7
KEGA projekt	5
PRV 2007-2013	5
vlastné	5
fondy EÚ	4
Erasmus Mundus	3
samoplatcovia	2
verejné zdroje	2
bezplatné	1
European Commission, DG Research	1
iné (mikroprojekt Integracja uchodźców)	1
Program celoživotného vzdelávania, Leonardo da Vinci	1
poplatky od účastníkov, EÚ fondy	1
projekt	1
samofinancovanie	1
verejné	1

Podpora podnikateľskej aktivity

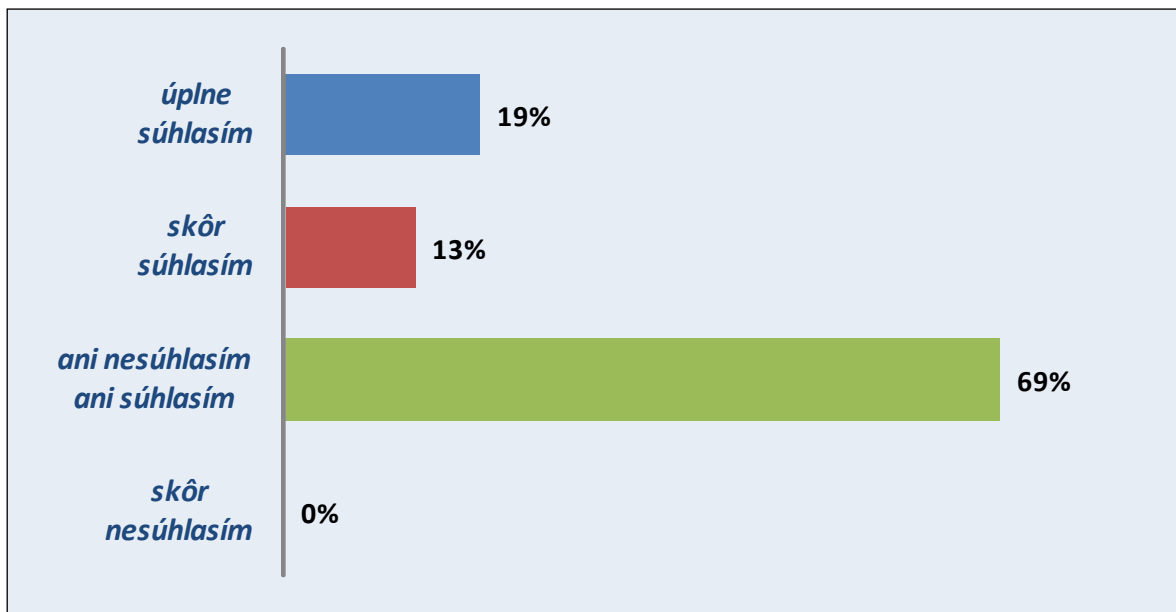
Otázka: Realizovala Vaša inštitúcia v priebehu predchádzajúcich 3 rokov niektorú z nasledovných aktivít?

- Podnikateľský inkubátor
- Podnikateľské poradenstvo
- Co-working centrum
- Start-up centrum
- Služby v oblasti ochrany duševného vlastníctva
- Vzdelávacie programy o podnikaní
- Iné

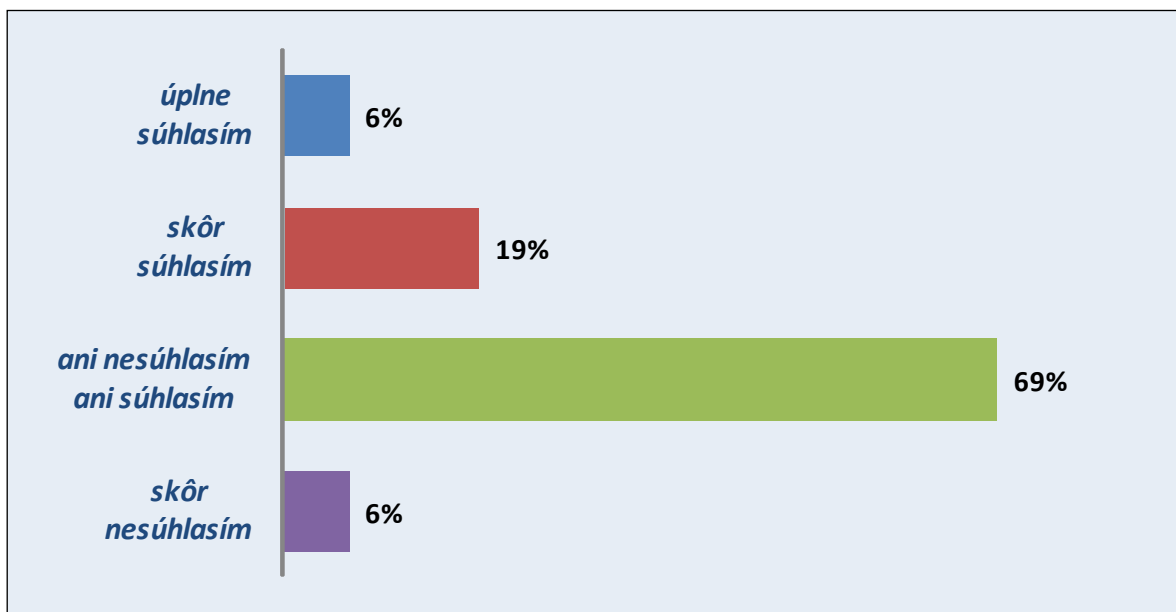
Vysoká škola	Fakulta	Typ aktivity
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	Rektorát	Co-working centrum/Start-up centrum/ podnikateľský inkubátor
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	Filozofická fakulta	Vzdelávacie programy o podnikaní
	Ekonomická fakulta	Iné
	Kariérne centrum UMB	Iné
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	SPU	podnikateľský inkubátor
	SPU	Služby v oblasti ochrany duševného vlastníctva
	FEM	Iné
	FEM	Iné: podprogram Leonardo da Vinci (Transfer inovácií)
	FEM	Iné: Program rozvoja vidieka SR
	FEM	Iné: Program celoživotného vzdelávania
	TF	Iné: rôzne kurzy pre potreby praxe
Prešovská univerzita v Prešove	Fakulta manažmentu	Vzdelávacie programy o podnikaní
	Fakulta manažmentu	Iné
	Fakulta humanitných a prírodných vied	Iné
Slovenská technická univerzita v Bratislave	STU/FCHPT	Vzdelávacie programy o podnikaní
	STU/Univerzitný technologický inkubátor	Vzdelávacie programy o podnikaní
Univerzita Komenského v Bratislave	Právnická fakulta	Iné
	Fakulta managementu	poradenstvo, prednáška

Hodnotenie oblasti Vzdelávanie

Vyššie uvedené aktivity v oblasti rozvoja vzdelávania realizujeme s cieľom podporiť socioekonomický rozvoj kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta.

Partneri, s ktorými spolupracujeme v oblasti rozvoja vzdelávania, sú prioritne z kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta.

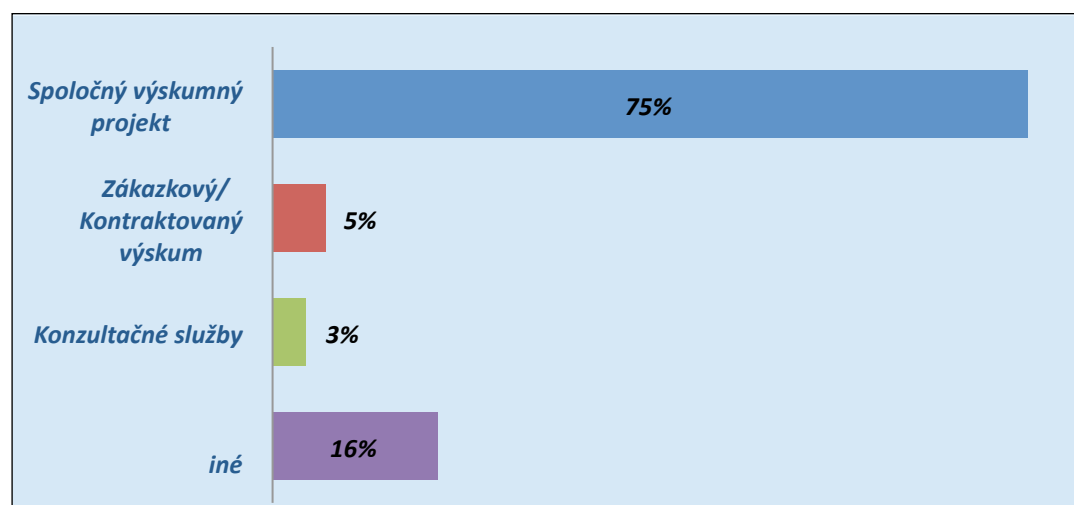
Oblasť - Veda a výskum/inovácie a transfer technológií

Zvýšenie spolupráce vysokých škôl a firiem pôsobiacich v regióne

Otázka: Realizovala Vaša inštitúcia v priebehu predchádzajúcich 3 rokov niektorú z nasledovných aktivít?

- Spoločný výskumný projekt
- Zákazkový/Kontraktovaný výskum
- Konzultačné služby
- Iné

Vysoká škola		Spoločný výskumný projekt	Zákazkový/		iné	Spolu
Akadémia médií, odborná vysoká škola mediálnej a marketingovej komunikácie v Bratislave, n.o.	AMBA			1	1	2
Akadémia policajného zboru v Bratislave	APZ	2				2
Prešovská univerzita v Prešove	PU	7				7
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	SPU	1			2	3
Slovenská technická univerzita v Bratislave	STU	45	1			46
Technická univerzita vo Zvolene	TUZ	6	4	1		11
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	TnUAD	2	1	2	13	18
Trnavská univerzita v Trnave	TU		1			1
Univerzita Komenského v Bratislave	UK	45	1	1	8	55
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	UKF	1			1	2
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	UMB	4				4
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	UPJŠ	1				1
Spolu		114	8	5	25	152

Technická univerzita vo Zvolene

- ☞ Zákazkový/Kontraktovaný výskum:
 - Zmluva o dielo s Bioenergy Topoľčany a Bardejov, Kompala a. s. - Analýza kvalitatívnych parametrov biopalív
 - Zmluva o dielo so ŠOP SR - Vypracovanie kompletnej štúdie početnosti medveďa hnedého, populačných vzťahov druhov tetrov hlucháň a početnosti populácie vydry riečnej
 - Zmluva o dielo s Mestské lesy Kremnica - Telemetria časovo-priestorovej aktivity samcov jelenej zveri v modelovom území
 - Zmluva o dielo s Považská cementáreň - Poskytnutie informácií o pohybe vybraných druhov fauny určených Správou CHKO Strážovské vrchy
- ☞ Konzultačné služby: Štúdie, expertízy, posudky s NLC Zvolen súvisiace s realizáciou aktivity projektu - determinácia parazitov

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

- ☞ Spoločný výskumný projekt: Hlavný partner: IMUNA PHARM, a.s., Šarišské Michaľany.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

- ☞ Iné: inovácia študijných programov na základe spolupráce s firmou

Katedra techniky a informačných technológií PF UKF v Nitre aktívne spolupracuje so slovenskou pobočkou nemeckej firmy Muehlbauer Technologies s.r.o. so sídlom v Nitre - Dolných Kráškoch – ide o spoluprácu v oblasti vzdelávania, v programovaní a práci na CNC strojoch a príprave projektov; boli vytvorené nové vyučovacie predmety v rámci študijného programu, ktoré reagujú na nové technológie a aktuálne riešia problematiku CNC systémov, študenti riešia konkrétne úlohy z praxe, s firmou Muehlbauer spolupracuje KTIT PF UKF v Nitre v oblasti vzdelávania a programovania na CNC strojoch formou bakalárskych a diplomových prác.

Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

- ☞ Spoločný výskumný projekt: Riešenie konkrétnych úloh. Možnosť vykonávať pracovníkom a študentom exkurzie v Konštrukta-Industry, a. s. Trenčín.
- ☞ Konzultačné služby : Spolupráca v oblasti vedy, výskumu, obojstrannej výmeny informácií, zdokonalenie a zlepšenie vzdelávacieho procesu s Inštitútom odborného vzdelávania, s. r. o. Púchov
- ☞ Iné:
 - Riešenie praktických úloh vývoja, konštrukcie a výroby s ETOP Trading, a. s. Púchov
 - Riešenie konkrétnych úloh a záverečných prác. Možnosť vykonávať študentom a pracovníkom exkurzie a časť výučby priamo v podniku s Continental-Matador Rubber, s. r. o. Púchov
 - Riešenie konkrétnych úloh a záverečných prác. Možnosť vykonávať študentom a pracovníkom exkurzie a časť výučby priamo v podniku s Continental-Matador Truck Tires, s. r. o. Púchov.
 - Riešenie konkrétnych úloh s RIBE Slovakia Dubnica nad Váhom.
 - Riešenie konkrétnych úloh s Dubnickým metalurgickým kombinátom Dubnica nad Váhom.
 - Možnosť vykonávať pracovníkom a študentom exkurzie v SaarGummi, s.r.o., Dolné Vestenice.
 - Riešenie konkrétnych úloh podľa zadaných požiadaviek ENEX trade, s.r.o. z hľadiska problematiky spracovania plastov, odpadových obalov.
 - Riešenie konkrétnych úloh, tvorba inovatívnych riešení, optimalizácia technologických postupov v Krivý spol. s.r.o.
 - Riešenie konkrétnych úloh. Možnosť vykonávať pracovníkom a študentom exkurzie v VÚCHV, a.s., Svit.
 - Riešenie konkrétnych úloh. Možnosť vykonávať pracovníkom a študentom exkurzie v MIKON, s.r.o. Púchov.
 - Riešenie konkrétnych úloh s GOMS, s.r.o. Púchov.
 - Riešenie konkrétnych úloh s PD Mestečko, Púchov.
 - Riešenie konkrétnych úloh. Možnosť vykonávať pracovníkom a študentom exkurzie v RONA, a.s. Lednické Rovne.

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

- ☞ Spoločný výskumný projekt

- Spoločný projekt s MPSVaR
- BBSK Watch - výskum hodnotových orientácii vo VUC BB v spolupráci s OZ Quo Vadis
- Aktivizujúce metódy vo výchove MŠVVaŠ
- s MV SR, Stop, deti nie sú tovarom! Adopcie nie sú tovarom!

Prešovská univerzita v Prešove

Spoločný výskumný projekt

- „Zhodnotenie inovatívnych variantných možností produkcie biomasy na energetické účely pre Poľnohospodárske družstvo Kapušany.“ Identifikovanie nových alternatívnych možností produkcie biomasy pre bioplynovú stanicu PD Kapušany a vyhotovenie ich ekonomickej a environmentálnej efektívnosti. Spolupráca medzi PU a Poľnohospodárskym družstvom Kapušany. PU- Poľnohospodárskym družstvom Kapušany
- „Inovatívne zariadenie na čistenie výmenníkov.“ Návrh, technická dokumentácia, výroba a certifikácia stroja, výroba prototypu jednéhoúčelového stroja moderného zariadenia na čistenie výmenníkov. PU - Boyser, s.r.o.
- „Optimalizácia životného stavu pôd Agrofarma-K, s.r.o., Medzany s aspektom na ekonomické a environmentálne benefity.“ Vypracovanie modelu optimalizácie životného stavu pôd AGROFARMA-L, s.r.o., Medzany s aspektom na ekonomické a environmentálne benefity.
- Etika práce a etika vzťahov v PK Auto, s.r.o. Analýza etiky práce a etiky vzťahov vo firme, skvalitnenie služieb zákazníkom a zvýšenie konkurencieschopnosti firmy.

Slovenská technická univerzita v Bratislave

Spoločný výskumný projekt

- Continental Púchov - riešenie výskumnej potreby výroby
- Kamea electronics, Piešťany - výskumné práce súvisiace s aplikáciou nízko-teplotnej plazmy na živočíšne keratívne vlákna
- Národné centrum diagnostikovania deformácií zemského povrchu na území Slovenska
- Vývoj betónových konštrukcií akumulčných vákuových nádrží
- Vývoj metód razenia veľkoobjemových energetických studní
- Výskum využitia rias pre utilizáciu CO₂ a výrobu
- Vývoj progresívnej technológie zhutňovania biomasy a výroba prototypov a vysoko-produktívnych nástrojov
- Centrum priemyselného výskumu prevádzkovej životnosti vybraných komponentov energetických zariadení
- Priemyselný výskum metód a postupov generatívneho konštruovania a znalostného inžinierstva pre vývoj automobilov
- Zvyšovanie bezpečnosti jadrovej energetických zariadení pri seizmickej udalosti
- Aplikovaný výskum a vývoj inovatívnej technológie pre ultra-hlboké geotermálne vrty
- Aplikovaný výskum technológie plazmotermických procesov
- Kompetenčné centrum inteligentných technológií pre elektronizáciu a informatizáciu systémov a služieb
- Kompetenčné centrum pre nové materiály, pokročilé technológie a energetiku
- Výskum aplikácie trecieho zvarovania s premiešaním (TZsP) ako alternatívy za tavné postupy zvarovania
- Výskumné centrum ALLEGRO
- Znižovanie energetickej náročnosti plynárenských sústav aplikáciou nových modelov tvorby hydrátov
- Výskum technológií progresívneho zhodnocovania odpadov zo starých vozidiel
- Centrum excelentnosti pre návrh, prípravu a diagnostiku nanoštruktúr pre elektroniku a fotoniku
- Výskum a vývoj nových informačných technológií na predvídanie a riešenie krízových situácií a bezpečnosť obyvateľstva
- Prenos, ukladanie a spracovanie neštruktúrovaných dát
- Výskumné centrum svetla a svetelnej techniky
- Vysokoproduktívne automatizované zvarovanie veľkokapacitných nádrží a potrubí

- Knowledge discovery – štruktúrovanie rozsiahlych dát s podporou rozhodovania
- Podpora dobudovania Centra excelentnosti pre Smart technológie, systémy a služby
- Dobudovanie Národného centra pre výskum a aplikácie obnoviteľných zdrojov energie
- Medzinárodné centrum excelentnosti pre výskum inteligentných a bezpečných informačno-komunikačných technológií a systémov
- Založenie Výskumného centra pre analýzu a ochranu dát
- Centrum výskumu závažných ochorení a ich komplikácií
- Veterno-solárny elektrický akumulčný systém
- Efektívne riadenie výroby a spotreby energie z obnoviteľných zdrojov
- Zvyšovanie energetickej bezpečnosti SR
- Ochrana materiálov a objektov v špecializovaných múzeách SNM
- Príprava automobilových palív z odpadných plastov
- Výskum možností integrácie výroby bioetanolu prvej generácie na báze kukurice a druhej generácie na báze celulózy zo slamy, kukuričného kôrovia a krátkych vlákien zo spracovania zberového papiera
- Možnosti energetického využitia opotrebovaných motorových olejov v mieste ich odberu
- Hodnotenie prírodných látok a ich výber pre prevenciu a liečbu civilizačných ochorení
- Centrum pre priemyselný výskum optimálneho spôsobu syntézy vysoko účinných liečiv
- Modernizácia a dobudovanie výskumnej a vývojovej infraštruktúry a prístrojového vybavenia Centra pre aplikovaný výskum a environmentálne vhodných polymérnych materiálov
- Výskum biotechnológií v spolupráci s akademickou sférou
- Priemyselný výskum zameraný na materiálové zhodnotenie kvapalných odpadov najmä z automobilového priemyslu
- Vybudovanie Kompetenčného centra pre výskum a vývoj v oblasti molekulárnej medicíny
- Výskum metód získavania, analýzy a personalizovaného poskytovania informácií a znalostí
- Terapia detskej mozgovej obrny pomocou počítačových hier
- Informačný a zábavný systém pre spolucestujúcich v automobile s použitím nových metód interakcie, obohatenej reality a mobilných technológií
- ☞ Zákazkový/Kontraktovaný výskum: Výskumný ústav papiera a celulózy Bratislava - dodanie riešenia výskumnej časti projektu

Trnavská univerzita v Trnave

- ☞ Zákazkový/Kontraktovaný výskum: projekt so spoločnosťou Volkswagen - Technika hrou od materských škôl

Univerzita Komenského v Bratislave

- ☞ Spoločný výskumný projekt
 - nositeľ projektu: GLASTON, s.r.o., Seberíniho 9, Bratislava, partner projektu: FaF UK v Bratislave, Aplikovaný výskum v oblasti neuronálnej diagnostiky a liečby
 - Štúdiá o vplyve systémovej liečby s alebo bez úpravy životosprávy a životného štýlu na komorbiditu u pacientov so stredne ťažkou až ťažkou formou psoriázy
 - animálne experimenty, in vitro experimenty na bunkových kultúrach za fyziologických a hyperglykemických podmienok, možnosti ovplyvnenia patológie diabetu, zmiernenie diabetických komplikácií (aterogenita, zápal, oxidačný stres)
 - PROCHANT (Vplyv probiotík na črevnú mikroflóru detí pri antibiotickej liečbe)
 - Adherencia ku farmakoterapii pri Parkinsonovej chorobe
 - Safety and Optimisation of radiation Sterilization in Tissue Banking (bezpečnosť a optimalizácia radiačnej sterilizácie)
 - Výskumná činnosť v oblasti vývojového materiálu
 - European Network on Noise and Health (Európska sieť výskumníkov o hluku a zdraví)
 - Stanovenie vplyvu dlhodobého podávania probiotík v kombinácii s vitamínom C na infekcie detí navštevujúcich predškolské zariadenie (materskú školu)
 - Objasnenie mechanizmov neurodegenerácie pri rozmanitých neurologických ochoreniach s cieľom zefektívniť prevenciu a liečbu
 - Možnosti modifikácie metabolizmu tiopurínov mesalazínom

- Laboratórny výskum: Overenie hypotézy, že TenderWet robí bakteriálny biofilm citlivejším (alebo úplne citlivým) na antiseptické prostriedky. Následkom toho sú antiseptiká v kombinácii s TenderWet účinnéjšie (alebo úplne účinné) a môžu sa preto používať v nižších koncentráciách.
 - Immunization of BALBc mice with first candidate AFFITOPE vaccines in the UUO model for kidney fibrosis
 - Biologicky účinné prírodné látky a flavonoidy a ich uplatnenie v medicíne
 - Vybudovanie Kompetenčného centra pre výskum a vývoj v oblasti molekulárnej medicíny
 - Poväčšine ide o projekty VEGA, APVV a Horizon 2020, ktoré riešia chemické, biologické, geologické, geografické a environmentálne problémy
- 🌀 Spoločný výskumný projekt – SAV
- Dešifrovanie glykokódu s využitím lektinomických nástrojov: Imobilizácia lektínov v nanoškále s detekciou glykoforiem v microarray formáte
 - Aplikácia SQUID magnetometrie a magnetickej rezonancie pri hodnotení účinnosti gérovej terapie využívajúcej magnetické nanočastice.
 - Identifikácia prediktívnych epigenetických biomarkerov pre karcinómy prsníka
 - Sociálny stres ako rizikový faktor včasného rozvoja hypertenzie u predisponovaných jedincov.
 - Pohlavné rozdiely v etiopatogenéze kardiovaskulárnych a behaviorálnych porúch v dôsledku sociálneho stresu u jedincov s predispozíciou k hypertenzii
 - Vývoj kompozitných biomateriálov na báze nitridu kremičitého
 - Význam ektoparazitických článkonožcov (rotočov a kliešťov) v cirkulácii intracelulárnych proteobaktérií (rickettsie, anaplasmy, Francisella tularensis) v prírodných ohniskách nákaz.
 - Vývinové účinky neuropeptidov
 - Neurobiológia nádorov: štúdium úlohy nervového systému v etiopatogenéze nádorového rastu a tvorbe metastáz
 - Štúdium kombinácie imunopresívnej liečby a ovplyvnenia redoxnej rovnováhy organizmu na zvieracích modeloch reumatoidnej artritídy
 - Skrining dedičných porúch sluchu na Slovensku metódami DNA analýzy
 - Interakcia psychických, kardiovaskulárnych, neuroendokrínologických a metabolických faktorov: od nových animálnych modelov po klinické aplikácie
 - Sociálny, emočný a kognitívny obraz autizmu v interdisciplinárnych zrkadlách.
 - Účinok antagonistu renínového receptora (RER-24) viazaného na nanonosiče pri experimentálnej hypertenzii.
 - Výskum prevalencie a mutačného spektra najčastejších foriem monogénnej obezity
 - Mechanizmy korózie a mikrochemické vlastnosti dentálnych materiálov.
 - Vplyv genetickej kontroly tvorby oxidu dusnatého a spätného vychytávania dopamínu na senzorio-motorické vrátkovanie u človeka
 - Vplyv variability génov NOS1 a DAT1 na senzomotorický gating u človeka: implikácie pre etiopatogenézu schizofrénie
 - Starnutie mozgu a neuroprotektívne antioxidanty: Ovplyvnenie glií ako terapeutická stratégia?
 - Bezpečnosť terapeuticky a komerčne používaných nanočastíc: vplyv na reprodukčný a imunitný systém, oxidačný stres a prevencia možného rizika.
 - Účinok pyridoindolových derivátov v podmienkach experimentálneho modelu neurodegenerácie
 - Štúdium molekulárnych mechanizmov regulácie karbonickej anhydrázy IX a význam jej exprese v kolorektálnych nádoroch.
 - Zmeny architektúry spánku u pacientov s ložiskovou ischémiou mozgu a ich vplyv na kognitívne funkcie.
 - Rozhranie mozog-počítač s adaptívnym robotickým ramenom na rehabilitáciu
 - Úloha zdravotníckeho personálu vo vývoji starostlivosti o zdravie na Slovensku od vzniku ČSR do začiatku 50. rokov 20. storočia.
 - Identifikácia biomarkerov asociovaných s rezistenciou na chemoterapiu u testikulárnych nádorov z germinatívnych buniek.
 - Farmakologická regulácia aktivity a apoptózy fagocytov: štúdium na celulárnej a molekulárnej úrovni
 - Vybudovanie bioterapeutického pracoviska a návrh technológie pre výrobu a vývoj biofarmák
 - Centrum excelentnosti pre translačný výskum v molekulárnej medicíne (TRANSMED 2)

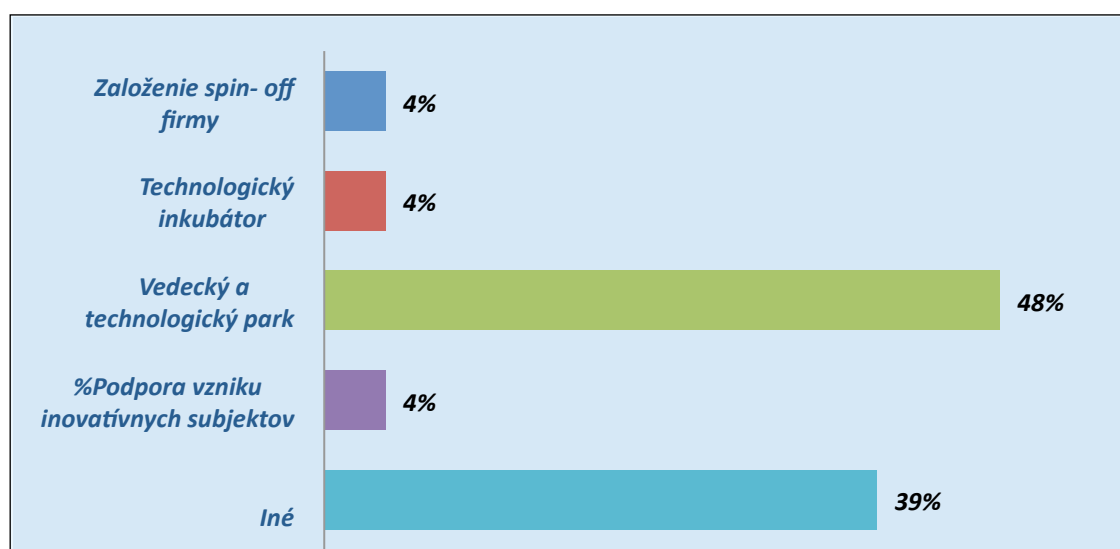
- ☞ Zákazkový/Kontraktovaný výskum: Výskum v prírodných vedách na základe zmluvnej spolupráce
- ☞ Konzultačné služby: Poskytovanie konzultácií pri riešení prírodovedných problémov spoločnosti
- ☞ Iné
 - výskumy - v rámci projektov (dizertačné práce, granty)
 - Memorandum of Understanding for bilateral research cooperation medzi THE UNIVERSITY OF ADELAIDE, Australia a Univerzitou Komenského v Bratislave, Jesseniovou lekárskou fakultou v Martine
 - Memorandum of Understanding medzi Univerzitou Komenského v Bratislave, Jesseniovou lekárskou fakultou v Martine a Division of Organic and Pharmaceutical Technology, Chemistry Department, Wroclaw University of Technology, Poland
 - Memorandum of Understanding for bilateral research cooperation medzi The Medical University of Vienna a Univerzitou Komenského v Bratislave, Jesseniovou lekárskou fakultou v Martine
 - Dohoda o spolupráci medzi Univerzitou Komenského v Bratislave, Jesseniovou lekárskou fakultou v Martine a Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc Oddział Terenowy w Rabce Zdrój im. Jana i Ireny Rudników
 - Memorandum of agreement medzi Univerzitou Komenského v Bratislave, Jesseniovou lekárskou fakultou v Martine a College of Veterinary Medicine University of Florida
 - Dohoda o spolupráci medzi Univerzitou Komenského v Bratislave, Jesseniovou lekárskou fakultou v Martine a Univerzitou Palackého v Olomouci, Lekárskou fakultou
 - Memorandum of agreement medzi Univerzitou Komenského v Bratislave, Jesseniovou lekárskou fakultou v Martine a Faculty of Medicine at Semmelweis University, Budapešť

Zvýšenie inovatívneho podnikania v regióne

Otázka: Realizovala Vaša inštitúcia v priebehu predchádzajúcich 3 rokov niektorú z nasledovných aktivít?

- Založenie spin-off firmy
- Technologický inkubátor
- Vedecký a technologický park
- Podpora vzniku inovatívnych subjektov
- Iné

Vysoká škola				Vedecký a	Podpora vzniku	Iné	Spolu
Prešovská univerzita v Prešove	PU			1			1
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	SPU			1		2	3
Slovenská technická univerzita v Bratislave	STU		1			1	2
Technická univerzita vo Zvolene	TUZ					3	3
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne				1	1	1	3
Univerzita Komenského v Bratislave	UK			4		2	6
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	UKF			1			1
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	UPJŠ	1		3			4
Spolu		1	1	11	1	9	23

Komercializácia intelektuálneho vlastníctva a vybavenia

Otázka: Realizovala Vaša inštitúcia v priebehu predchádzajúcich 3 rokov niektorú z nasledovných aktivít?

- Licencovanie intelektuálneho vlastníctva
- Komerčné využívanie zariadení
- Iné

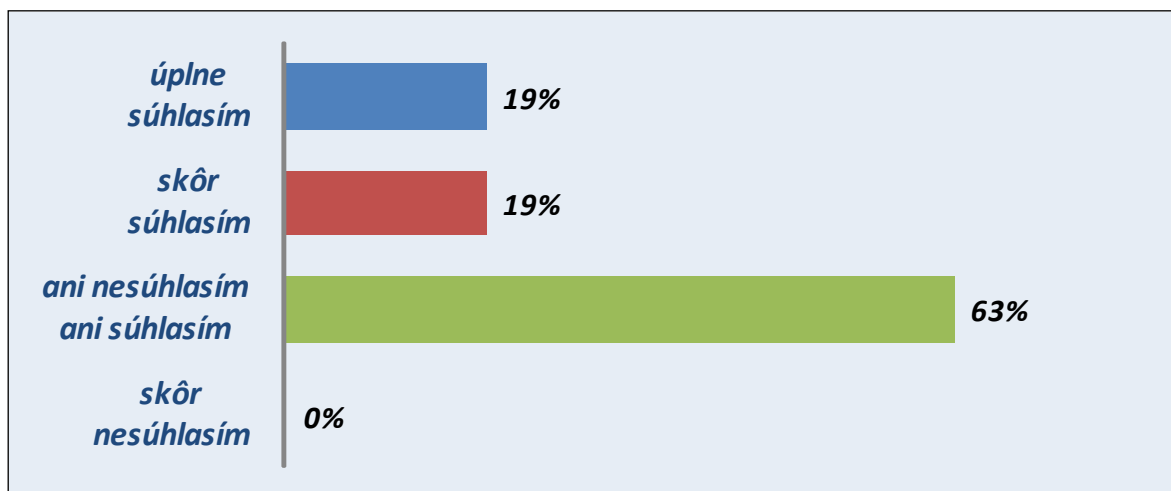
Vysoká škola	Fakulta	Typ aktivity	Približný objem finančných prostriedkov získaných za ostatné 3 roky
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	Fakulta priemyselných technológií v Púchove	Komerčné využívanie zariadení	2850
	Fakulta priemyselných technológií v Púchove	iné	806
	Fakulta priemyselných technológií v Púchove	iné	800
	Fakulta priemyselných technológií v Púchove	iné	4800
	Vitrum Laugarício	Komerčné využívanie zariadení	306 000
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre		Licencovanie intelektuálneho vlastníctva	
		Komerčné využívanie zariadení	
Technická univerzita vo Zvolene		Komerčné využívanie zariadení	24 000
Slovenská technická univerzita v Bratislave	FCHPT odd. biochémie a mikrobiológie	Komerčné využívanie zariadení	600
	FCHPT odd. NMR	Komerčné využívanie zariadení	300
	FCHPT odd. petrochémie (ropa)	Komerčné využívanie zariadení	200
	FCHPT odd. biochemickej technológie	Komerčné využívanie zariadení	300
	Jesseniova lekárska fakulta v Martine	iné	
	Evanjelická bohoslovecká fakulta	iné	5000

Otázka: V prípade, že VŠ, resp. fakulta, realizovala niektorú z aktivít, vyberte pracovisko a uveďte nasledovné indikátory za obdobie ostatných 3 rokov:

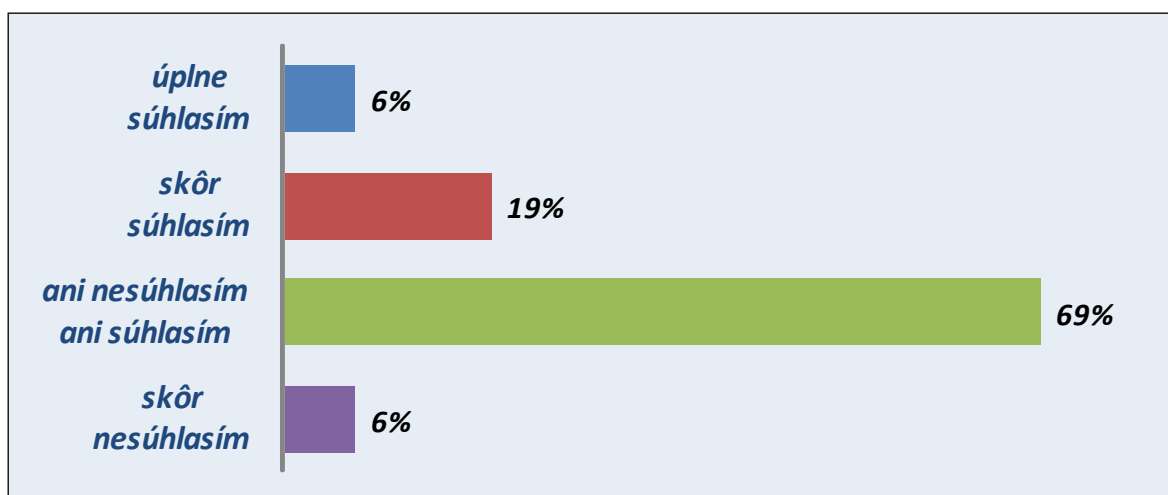
Vysoká škola	Fakulta	Počet patentových prihlášok	Počet udelených patentov, licencií, úžitkových vzorov
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach		3	
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	Fakulta ekonomiky a manažmentu	3	1
	Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva	1	1
	Technická fakulta	7	15
	Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja	1	1 (Ochranná známka)
Technická univerzita vo Zvolene	Lesnícka fakulta		3
	Drevárska fakulta		2
	Fakulta environmentálnej a výrobnjej techniky	1	8
Prešovská univerzita v Prešove		6	2
Slovenská technická univerzita v Bratislave	SjF	12	20 úžitkových vzorov, 0 licencií
	FEI	5	2 úžitkové vzory, 0 licencií
	FCHPT	85	31 patentov, 3 úžitkové vzory, 0 licencií
	MTF	5	1 patent, 2 úžitkové vzory, 0 licencií
Univerzita Komenského v Bratislave	Farmaceutická fakulta	3	3
	Fakulta telesnej výchovy a športu	1	1
	Jesseniova lekárska fakulta v Martine	1	1

Hodnotenie oblasti Veda a výskum / Inovácie a TT

Vyššie uvedené aktivity v oblasti vedy, výskumu a inovácií realizujeme s cieľom podporiť socioekonomický rozvoj kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta.

Partneri, s ktorými spolupracujeme v oblasti rozvoja vedy, výskumu a inovácií sú prioritne z kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta.

Oblasť - Regionálny/komunitný rozvoj

Zvyšovanie kultúrnej a športovej infraštruktúry

Otázka: Aké aktivity realizovala Vaša inštitúcia v priebehu predchádzajúcich 3 rokov?

Uvedte, aké kultúrne a športové aktivity realizuje univerzita, resp. fakulta, pre verejnosť a stručne popíšte.

Ide napr. o využívanie športovej a kultúrnej infraštruktúry pre verejnosť, organizovanie výstav, koncertov, festivalov a iných podujatí, prednášok pre verejnosť, služby pre verejnosť, popularizačné aktivity, dobrovoľnícke aktivity, detskú univerzitu, dni otvorených dverí, detskú linku dôvery, protidrogovú kampaň a aktivity, poradne, aktivity tretieho sektora a pod.

Vysoká škola	Počet aktivít	Približné % využitia pre verejnosť
Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši	2	-
Akadémia policajného zboru v Bratislave	1	-
Hudobná a umelecká akadémia Jána Albrechta v Banskej Štiavnici	7	20-100%
Prešovská univerzita v Prešove	28	60-100%
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	12	50-100%
Slovenská technická univerzita v Bratislave	14	80-100%
Technická univerzita vo Zvolene	28	50-100%
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	4	100%
Trnavská univerzita v Trnave	17	100%
Univerzita Komenského v Bratislave	32	-
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	18	10-100%
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	10	30-100%
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	6	100%

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši: Detská univerzita, Dni otvorených dverí.

Akadémia policajného zboru v Bratislave: Občianske združenie ŠKP, viaceré športové disciplíny aj pre verejnosť.

Hudobná a umelecká akadémia Jána Albrechta v Banskej Štiavnici: Medzinárodný hudobný festival SCHEMNITIENSIS - každoročné podujatie, Medzinárodné dni klasickej gitarovej hry - každoročné podujatie, Medzinárodné sympóziu Jána Albrechta: Filozofické koncepcie v hudbe a umení – bienále, Medzinárodný seminár: Progresívne metódy analýzy v hudbe a umení – bienále, Dni otvorených dverí - dva krát ročne, Prednášky zahraničných odborníkov v oblasti hudobného vzdelávania, umeleckých a vedeckých aktivít, pravidelné vydávanie časopisu dvakrát ročne ArsProToto - Umelecký a vedecký časopis.

Prešovská univerzita v Prešove: „Celouniverzitný deň otvorených dverí PU v Prešove, Dni otvorených dverí fakúlt a celouniverzitných pracovísk“, Deň otvorených dverí na Školskom pozemku PU v Prešove, Účast na veľtrhoch vzdelávania, Univerzita tretieho veku, Detská univerzita PU, Kurz sprievodcu cestovného ruchu,

Autoškola UNIPO, Študentská kvapka krvi, UNIPODAY /UNIPOFEST, Dramafest, Akademický Prešov, Vystúpenia umeleckých súborov PU, Organizácia aktivít Univerzitnou knižnicou PU, Integrácia, Moyzesiana, Hádzanársky turnaj vysokoškoláčok, Exhibícia 2014, Zimný príbeh 2014, Olympiáda hviezdíček 2014, Večerný beh Prešovom, Beh olympijského dňa, Športáčik, „Noc výskumníkov“, Aktivity Fakulty zdravotníckych odborov, Šok! Vianoce tento rok nebudú! , 2013, Spoznávanie Bocci.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre: bazén, posilňovňa, športová hala, prednášky pre odbornú verejnosť, deň otvorených dverí, detská univerzita, poradenstvo pre odbornú verejnosť, UTV, Nitrianske univerzitné dni, Univerzity mestu, Akademická Nitra, aktivity Botanickéj záhrady, Vianočný dar SPU, Noc výskumníkov Bratislava, Agrokomplex Nitra,

Slovenská technická univerzita v Bratislave: Športoviská Centra akademického športu STU, FCHPT Deň otvorených dverí, FCHPT Prednášky klubu Sokrates, univerzitná regata, letná univerzita pre stredoškolákov, Vysokoškolský umelecký súbor Technik.

Technická univerzita vo Zvolene: Prednášky a Odborné semináre spojený s workshopom, Deň otvorených dverí, Agrofilm, Akademický Zvolen 2015, DNI RUŽÍ V ARBORÉTE BORO VÁ HORA, Beh „Šrégom nočným Zvolenom“, „Globálne vzdelávanie v súvislostiach“ verejné semináre s osobnosťami (v spolupráci s Centrom environmentálnej a etickej výchovy Živica), Fotografie, zážitky aj výsledky výskumu pralesov Rumunská a Slovenska, Výstava fotografií fotoklubu TU vo Zvolene, Verejná prezentácia semestrálnych prác študentov dizajnu, Železný hasič 2014, Poznám svoju farmárku, ENVIROFILM 2014.

Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne: Detská univerzita, Dni otvorených dverí, Športový deň, Verejné prednášky.

Trnavská univerzita v Trnave: Prednášky pre verejnosť, Organizovanie výstav, Poradne, Dni otvorených dverí, „Vianočná kapustnica“, Dobrá prax, „Mikuláš“, Študentská kvapka krvi (dvakrát za rok), Dobrovoľnícke aktivity, Prednášková činnosť, Metodické dni pre učiteľov, Výstavy prác študentov a pracovníkov KPVU, prednášky pre verejnosť, výstavy publikácií učiteľov fakulty.

Univerzita Komenského v Bratislave: Vystúpenia fakultného spevokolu Ichtys, Hostovské prednášky, Revitalizácia životného prostredia, Pravidelné cvičenia, Prekonávanie xenofóbie a antisemitizmu v prostredí cirkvi, Výstava, Expozícia výtvarného umenia, Teambuilding, Lutherfest, Adventný večer, Diskusia s predstaviteľmi mestskej časti, Domov použitých kníh, Umenie spája národy, Letná teologická akadémia, Dni otvorených dverí pre potenciálnych uchádzačov, Kurzy cudzích jazykov pre verejnosť, Deň otvorených dverí, Minierasmus, FSEV-fest, International day of Human Rights, Public Policy Book Club, Športové prázdniny, Odborné semináre (na úrovni katedier i fakulty), Martinská detská letná univerzita, Deň otvorených dverí, koncerty.

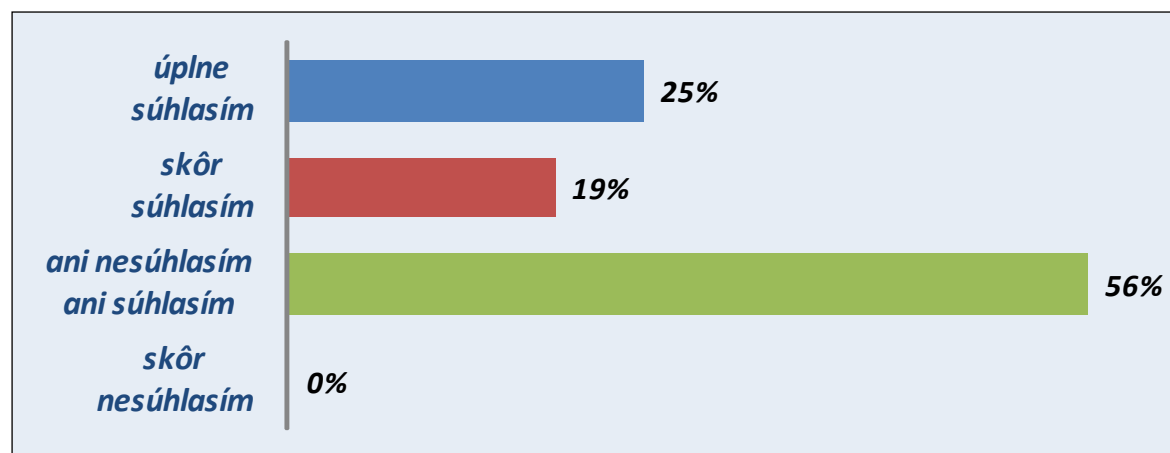
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre: Podujatia na popularizáciu vedy, Kultúrne, športové a spoločenské podujatia, Služby pre verejnosť – prenájom, reklama a inzercia.

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici: Akademická Banská bystrica, CANTUS CHORALIS SLOVACA, Detská univerzita UMB, ŠK UMB, TJ Slávia Ekonóm, Deň otvorených dverí, Noc výskumníkov – spoluúčasť, Škola v prírode s lyžiarskym a snowboardovým výcvikom, aktivity Univerzitetnej knižnice, Zimná univerziáda SR, Aktivity realizované v spolupráci s mestom Banská Bystrica.

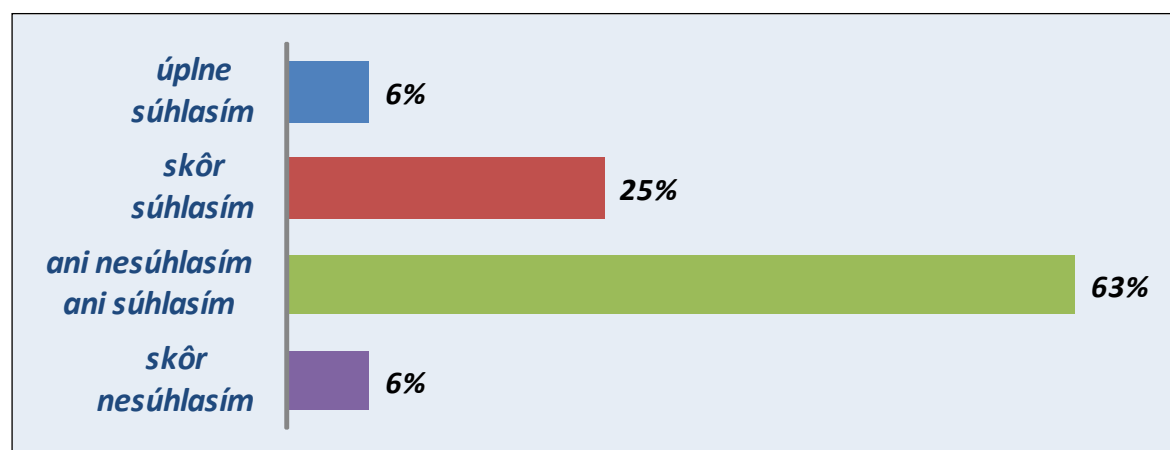
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach: Detská univerzita, Výstavy pre verejnosť, Folklórny súbor Hornád UPJŠ, Deň otvorených dverí, Wellness Day, Movie Week, Univerzitný zbor.

Hodnotenie oblasti Regionálny/komunitný rozvoj

Vyššie uvedené aktivity v oblasti rozvoja komunit realizujeme s cieľom podporiť socioekonomický rozvoj kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta.

Partneri, s ktorými spolupracujeme v oblasti rozvoja komunit sú prioritne z kraja, v ktorom sídli univerzita / fakulta.

Posilnenie úlohy vysokých škôl v regiónoch

Texty neprešli jazykovou úpravou.

Vydalo: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
Stromová 1
813 30 Bratislava

Vydané: 2016

ISBN: 978-80-972336-0-0

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.
To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

